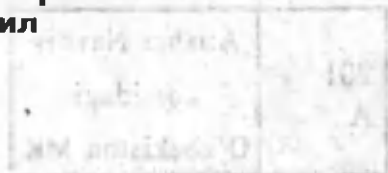

ХУДОЙБЕРГАН ИСАБОВ

МУҲАББАТ ВА НАФРАТ

МАЖБУРИЙ НУСХА

**Наманган нашриёти
2013 йил**

УЎК: 821.512.133-1
ББК: 84 (5У36)7 - 928.9208.
И - 82

ISBN-978-9943-40-56-6-0

НГ $\frac{1111-3529,75-1576542}{1112-(13,25)-(04)}$ 2013

- © Х.Исабоев.
- © Муҳаббат ва нафрат. 208 б.
«Наманган» нашриёти. 2013

2014/12 А 1014	Аlisher Navoiy Lomidagi O'zbekiston MK
----------------------	--

10 42267
291

МУАЛЛИФ ДАН

Муҳаббат - ўзини фидо қиладиган даражада меҳр қўйиши, юрак - юракдан севиши бўлса, нафрат инсоннинг адолатсизликка нисбатан муносабатининг энг муҳим ифодасидир.

Муҳаббат ва нафрат туйғуларисиз инсон камол топ-олмайди. Аммо унинг қалбидаги бу икки туйғуни ҳеч вақт бир жойга қўйиб ҳам бўлмайди. Муҳаббат қайнаб турган юракка нафрат сизмайди. Зеро, нафратланиши илгунчаки ёмон кўришлик ёки душманлик пайдо бўлиши эмас, муҳаббат ҳислари сингарии нафрат ҳам инсонни девона қилади. Муҳаббатни бошқаришига қанчалик кўп ирода керак бўлса, нафратни жиловлашга ундан-да кўпроқ матонат зарур.

Яхшилик билан ёмонлик ҳамииша ёнма - ён юрганидек, муҳаббат ва нафрат ҳисларидан ҳам инсон айро эмас. Муҳаббат умрнинг чирогии бўлса, нафрат унинг эговидир. Чунки, у асосан нафсониятни огринтирадиган ҳолатлардан келиб чиқади. Ўзаро тенглик муҳаббатнинг асосии бўлса, нафратдан чекина билиши инсонийликнинг юксак матонатидир.

Дунёнинг жами зиддиятлар бирлиги инсоний муносабатлар замирида вужудга келади. Чунки, иймон ва нафс тарозисии ҳаммада ҳам бир хил эмас. Аллоҳнинг энг гўзал, энг мукаммал ва энг азиз ижоди - Инсон, бир неча ўн йилгагина берилган умринии яхши яшаш йўлидаги истакларига етиишии учун сарф этади. Хоҳиш ва истакларнинг эса чеки йўқ. Бу ўз - ўзидан шахслараро тенгликнинг барқарорлигига путур етказади. Чунки, ожизларнинг орзу - умидлари билан кучлиларнинг нафс - хоҳишларинии бир жойга қўйиб бўлмайди. Шунинг учун ҳам, кишилик жамияти яратилибдики, шахслараро тенглик ҳеч вақт қарор топмаган.

Инсон бўлиб туғилишининг ўзи катта бахт. Айтадиларки, дунёдаги барча одамларнинг асл ният ва мақсадлари, табииати, феъл-атвори бир - бирига ўх-

шайди. Тили, дини ва урф-одатлари билан фарқланса-да, ҳеч бир инсон бошқаларга ёмонлик қилишини ўзига раво кўрмайди. Бироқ, инсон табиатидаги янгилик яратишга қаратилган исёнкорлик руҳи, ўзгалар эътиборида бўлишга бўлган эҳтиёж қарашлардаги турли зиддиятларни келиб чиқишига сабаб бўлади. Бинобарин, дунёдаги барча кўринишлардаги ёвузликлар ҳам, эзгуликлар ҳам инсонга хос ва уларни қўллаб-қувватловчи гоёлар ҳам инсонникидир. Унинг қалби эркак ҳам, зулмга ҳам мойил. Бегаразлик ва самимият инсон маънавиятининг асосий устунлари ҳисобланади. Нафақат инсон табиатдан нафас ола бошлаши билан, балки ундан ҳам эртароқ, (ахир, бола йиглаб дунёга келади) унда эзгулик ва ёвузлик туйғуларининг кураш майдони «Кўнгил» шакллана бошлайди. Бу икки куч ўртасидаги кураш инсон қалбида умрининг сўнгги нафасигача давом этади. Бировнинг кўнглида нималар кечаётганини бошқа киши билмайди. Ойнинг тузилиши, денгиз тубини ўрганиш мумкин, ammo инсон қалбида нималар кечаётганини англашнинг иложи йўқ.

Руҳ - кўнгил жонотлардан фақат инсонгагина инъом этилган Аллоҳнинг неъматидир. Ўлимдан сўнг кўнгил руҳга айланиб яна абадиятга йўл олади. Муҳаббат туйғулари билан сугорилган кўнгил ишишайди нозик бўлса, нафратга тўлганда тошдан ҳам қаттиқ бўлиши табиийдир. Шунинг учун ҳам «Кўнгилнинг нодон қули эмас, унинг доно соҳиби бўл», - деган нақл бежиз айтилмаган.

Ҳаёт, унда содир бўладиган барча яхши-ёмон ҳодисалар, турмушининг иқир-чикирлари инсонда ўз табиатидан келиб чиққан ҳолда, турли хусусиятлар ва қарашларни шакллантирадики, бунинг таъсирида одам қанчалар ҳис-туёғулар ва машаққатларни бошдан кечиради. Ҳаёт фақат гулгагина бурканган бўстон эмас. Зиддиятлар оламида одам қайсарлик, кўр-кўрона ўчакиш, гайри - фожиавий мусобақа, бир-бирини кўролмаслик, бахиллик каби иллатлар билан

қурулланади. Сабр - тоқат, ирода ва чидам, эзгулик ва меҳру оқибат сингари хислатлар билан ҳаёт зарбаларига ўзида ҳимоя қалқони яратади. Унинг ортидан инсон онги ташқи дунёдаги воқеа ва ҳодисаларга муносабат билдиради. Самимийлик, хайрихоҳлик ва яхши ниятлар билан қалби шаклланган инсон ҳамма соҳада ҳаётини тўғри бошқараётганини сезади. Бора-бора бундай кишилар нимани хоҳласалар - Аллоҳ ижобатга олаётгандай мамнун бўладилар. Ҳаётга фақат яхшилик билан қарайдилар. Ўз эътиқодларини умрларининг охиригача ҳимоя қила оладилар.

«Муҳаббат ва нафрат» - булар инсон қалбидаги яширилиши қийин бўлган туйғулардирки, гоҳида умрга татиғулик асоратлар қолдиради. Дунёда нафратланагудек ёмон нарсанинг ўзи йўқ, ҳаммаси биз унга қандай қарашимизга боғлиқ. Ҳеч бир инсонни бошқа бировнинг назаридаги қолипга солиб бўлмайди. Эзгулик фақат муҳаббатдан тугилади. Инсоннинг - инсонлиги учун қадрлаш лозим. Токи, муҳаббат учун яралган кўнглига нафрат қўнмасин.

*Мен шоир эмасман,
Қалбга таскин деб,
Ёзганларим шунчаки ҳавас.
Серманаҳ кўнглимнинг олови сабаб,
Сўзладим, нуқсонлардан холи эмас.
Ишқнинг паноҳида ўтдию умрим,
Гуноҳкор дилимнинг доғлари ҳам бор.
Таъналар тўксалар ёқтирмай сўзим,
Қувончга чўкардим билиб эътибор.
Қалбимда дарёлар оқар паришон,
Сершовқин дунёда топмадим ибрат.
Туйғулар юракни титратгани он,
Ёзишга ундади муҳаббат, нафрат.*

ОНА ЕР

Ер-Буюк Ватан,
Уйимиз ягона,
Башар аҳли бунда яшар ҳамхона.
Ҳаёт дунёсида йўқ ҳеч бегона,
Умримиз ардоқлаб асрар шу хона.
Кўнгилнинг қасрини этганга обод,
Ердаги ҳар гиёҳ кўринади шод.
Ернинг ҳам жони бор, билсангиз агар,
Жонсиз муҳитда ҳеч, битмасди ҳаёт.
Ердаги бор неъмат бизга аталган,
Асрамоқ даъвосин сўрар замона.
Лек, истаклар бари нафсга қадалган,
Муҳаббат, нафратга доим баҳона.
Эзгулик чун келар аслида инсон,
Чин ёмон одамни кўрмадим ҳеч он.
Қарашлар туфайли Буюк Заминда,
Кўнгилни йиғлатиб, пушаймон виждон
Дунёни кўриб мен ҳар доим талаш,
Сершовқин дилимдан сўрайман мадад.
Танлаш, инкор этиш ҳамда баҳолаш,
Кундалик умримга ҳамроҳдир абад.

Она Ер қадрини билолсак агар,
Ҳаётга муҳаббат ҳамиша ортар.
Замин - заминдай камтарни севар,
Ҳақга ҳам хокисор иззатда борар.
Соддалик қилиб, ўздан кетиб гоҳ,
Ернинг жонини оғритманг зинҳор.
Унда энг буюкли, ёқлаган Оллоҳ,
Ҳаётни асрашдек- вазифаси бор.

ЖОНДАН АЗИЗ

Киндик қон тўкилган, бир сиқим тупроқ,
Бизга муқаддасдир, жондан азизроқ.
Ҳар кимки халқига турса жонфило,
Кўксига ҳаммадан - Ватан яқинроқ.
Ватанинг халқингдир, халқчи бу Ватан,
Ўтмишу келажак - шунда мужассам.
Миллатлар халқ булар Ватан меҳридан,
Тақдирлар шодаси бирлашиб бир тан.
Ватанинг севгисин ардоқлар иймон,
Ватанинг равнақин кузатар жаҳон.

Кўнгилга қадалган уруқлар-ихлос,
Ватанга, меҳнатга ҳамда Худога.
Яратган измида теролсам зиё,
Жон қушиб тўқардим азиз Ватанга.
Ифтихор ҳислари жўш урар дилда,
Улуғвор орзуда яшар миллат, халқ.
Ўтгувчи ташвишлар қолдириб кунда,
Буюк бир бахт учун талпинар юрак.
Мунажжим кўзида юлдузли осмон,
Оламга юз тутган -хур Ўзбекистон.

Эл севган заминни эркалар қуёш,
Қирмизи рангларда кийдириб у тож.
Асрлар йилномасин варақлаган чоғ,
Тафаккур тахтида кўрдим ватандош.
Ватандир дилдаги буюк қиёфа,
Ватанга тегишли қудрат, ирода.
Ватан бор бус-бутун уради юрак,

Мақсадлар бирлашса қадри зиёда.
Ўтмишдан дунегга танилган бўстон,
Орзулар гулшани -хур Ўзбекистон.

Ватанга муҳаббат тушунча эмас,
Фидолик бергувчи руҳий бир қудрат.
Тўқислик тенг бўлар, чаманлар сўлмас,
Ватанда яшнаса қадру адолат.
Истиқлол ҳавоси этди фаровон,
Ўзлигин тиклади замини Турон.
Маънавий покликдан кутади даврон,
Олисга кўз тиккан -хур Ўзбекистон.
Халқ меҳри тоабад сийлаган бўстон,
Эртаси нурафшон -хур Ўзбекистон.

ОЗОДЛИК

Озодликка талпинар юрак,
Истакларни баридан кечиб,
Дунё гами айтинг не керак,
Қулликни у қўяди илиб.
Золим ҳоким тахти равони,
Бу дилдаги ҳар жирканч тилак,
Эркинликдир бахтнинг сарбони,
Ҳаёт ўзи бермоқда дарак,
Эркин ишга талпинса қўллар,
Муҳтожликка қолмасдан кунлар,
Кишан бўлмай чекинса кулфат,
Йўлиқмасдан йўлда тугунлар.
Шудир озод кўрган кунимиз,
Шудир озод еган нонимиз,
Шунда эркин уради диллар,
Шукронадан чақнайди кўзлар.
Шунда ҳаёт топар оқибат,
Ўз юртидан сўраб мурувват.
Озодликка талпинар юрак,
Ҳуррият қўшиғини куйлаб.

ЎЗБЕКИСТОН

Осмонда барқ уриб турса гар қуёш,
Тупроғинг тафтидан дилга - дил қондош,
Мусаффо осмонинг меҳримга сирдош,
Истиқлол дамларинг элларда дoston,
Дилга жо Ватаним, ҳур Ўзбекистон.

Бағрингнинг кенглигин биледи башар,
Эзгулик - маърифат тилидан айтар,
Халқ билан сенга ер ҳамиша зафар,
Юрт учун жон тиккан элга сен макон,
Жонажон Ватаним, ҳур Ўзбекистон.

Эркингдан эркини устун деб билиб,
Муштипар оналар бағрини тилиб,
Кас билмас шоҳликни давосин қилиб,
Юрганлар эл ичра йўқотар иймон,
Эрка ёр Ватаним, ҳур Ўзбекисон.

Нокаслар, беорлар ўзни жо айлаб,
Нопок нафс дардида хокингни ялаб,
Қалби пок фарзандлар ҳақини талаб,
Иқболинг йўлига етказар зиён,
Номусим Ватаним, ҳур Ўзбекистон.

Ватан, сен бахт учун энг буюк имкон,
Аҳли дўст халқ учун, сен ёруғ бўстон,
Онасан, меҳрингдан топаман даврон,
Ҳар ёнда қардошлар тилар шараф-шон,
Онамсан Ватаним, ҳур Ўзбекистон.

ҚАЛҚОН

Рухимга кўзим тушди, сўроқлар дилни:
- Одамларда қолмади, - дерди у, - вафо.
Кўшилмадим бу сўзга, ақлга ҳам зид,
Муруват кўрмаган, оқибат танҳо.
Номусу шаън турар - ноёб хазина,
Одамийлик асло бўлмас бегона.
Ур йиқит бўлса ҳам бебошлик ошиб,
Ортига қайтмайди, ҳеч вақт замона.
Ақлни чалғитувчи сўзлардан қочиб,
Алдоқчи фикрлардан вақтида кечиб,
Давронни ғамидан бўлмангиз гирён,
Оллоҳга аён бу, йўқ бунда поён.
Тушкунлик руҳига беринг аланга,
Замона талаби йўл берар бунга.
Донолар ўгитин дилда жо айлаб,
Идрок эҳтиёжин, олинг сиз қўлга.
Ҳаётга ёт бўлмас, кўнгиллар зори,
Ошиқларнинг ширин - тонготар оҳи.
Гўшанга ортида, ёшларнинг нози,
Меҳр алласию илк бўсалар тоти.
Йўқ бунга инкор, умидсизлик бекор,
Табиат инъоми - инсонлик подор.
Гарчи пул, эзгулик оралиғи бор,
Инсон деган номга, тер тўкмоқ даркор.
Кувончдан бенасиб, ҳаёт ҳар қачон,
Ўлмакдан ҳам ёмон, кўринар кўзга.
Меҳргина одамга, муносиб қалқон,
Дил беринг, «Сев» - деган амри Худога.

ДАЛА ТОНГИ

Тонгда майин шаббода,
Гулларнинг бошин силар,
Бундан яйрагай дала,
Чапак чалар майсалар.

Осмоннинг куз ёшлари,
Яшнатади тоғ-қирлар,
Кўкка очиб лаблари,
Эркаланар лолалар.

Ёш боланинг беғубор,
Нигоҳидай бу чоғлар,
Олар дилдаги ғубор,
Тилга кирар кўнгиллар.

Булбулнинг хонишлари,
Боиси гул - ғунчалар,
Шудрингдан пок юзлари,
Оламга кўз - кўз қилар.

Табиат тартибига,
Кетди менда хаёллар,
Гул шайдоси булбулга,
Кўшгим келди наволар.

КУТАМАН САҲАР

Ярим кеча, ҳамма уйкуда,
Атрофни чўлғаб олди сукунат,
Тун қораси борлиқни қуршаб,
Танҳоликка берганди фурсат.
Ойнинг ойдин чойшабида,
Тушлар манзилида
Барча олмоқда ором,
Эмас бу ҳилқат.
Хаёлимни тиклаб бир нафас,
Тезкор ҳаёт ишини ўйлаб,
Билдим, у бепоён беҳад.
Сўраб, қайга назар ташламай,
Андиша ва гувоҳлар талай.
Кунда бозор юксалар тинмай,
Қадрин йўқотар меҳру оқибат.
Алжираб қайтадан юмаман кўзим,
Тилакка етолмай ўлим кутгандай,
Кимга ҳам мен айтаман сўзим,
Истакларимда хато бир талай.
Ҳар қайдаки орзу ҳавас бор,
Кимга омад ёр, кимга дунё тор,
Ақлига суянган, оввора безор,
Дунёни таниган иши унумдор.
Шундай қурилганми, ёки бу Жаҳон,
Бир - биридан ҳар доим озорда Инсон,
Кўзи тўла ёшу, юракда олов,
Донолар юради, сийрати пинҳон.
Аламки, у кетса - қурбони даврон,
Дейдилар: - яхшини йўқотди замон,

Ҳеч кимса билолмас, азалий сирлар,
Ёмонга неъмату, сарсон яхшилар.
Биламан менсиз ҳам ўтар бу кунлар,
Шу боис омонат, кутаман саҳар,
Яна бир кунга чўзаман қўлим,
Қувончу қайғуда чайқалмоқ учун.
Жўнгина жимжитлик истамас дилим,
Шунданми, йўлимда ҳар доим тугун.

ЮРТ МАДҲИ

Узоқ ўтмиш замондан, маҳобатли бир чинор,
Ўтган кунлар эслаб гоҳ, шивирлайди беғубор,
Бошин силар шаббода, унда руҳлар меҳри бор,
Яшил водий узра Кун, яшнатар жонбахш диёр.
Кўз - кўз қилар оламга, юртимдаги бу чирой,
Сайр айласанг тонг саҳар, оромижон Косонсой.

Гўзаллари чеҳраси, мисоли йўқ тўлин ой,
Зилол сувдан тан яйраб, очилган гул-гул чирой,
Ҳам фаросат, ҳам нафосат ҳуснида жило,
Гул ғунчалар тенглашгани қилмайди даъво,
Соҳил бўйлаб ғўшалар, беқиёс лаззатга бой,
Покизаю мусаффо, она диёр Косонсой.

Кўшгай умрингга умр, бу тоғлар шаббодаси,
Янграгай қалбингда шўх, мадҳу таронаси.
Созимга наво берган, меҳри бебаҳоси,
Ватан ичра Ватандир, халқим дилхонаси,
Сирдошу дардкаш ҳаргиз, шўх-шўх оқар дарё-сой,
Сўлмас чаман бу диёр, Косонсойдир - Косонсой.

Жо этсам соз танига, юрт меҳридан наво,
Куйларим олсин само, ҳур замондан садо,
Маърифат, мардлик илми, элда қадим мерос,
Жаннатмакон маскан бу, дил бергани Худодод,
Таърифиди тилим лол, жонимга - жон ширин сой,
Фалак ичра ягона, менга сўлим Косонсой.

ОНА

Онанинг меҳри қиёси,
Кўрмадим дунёда ҳеч,
Ҳар ким ҳам билмас баҳоси,
Вақт ўтиб бўлгунча кеч.
Онага ҳурмат муқаддас,
Энг улуғ туйғу эрур,
Она борки-бор вафоси,
Атрофда парвона хеш,
Она шундай мўъжизаки,
Ҳуснига тўймайди кўз,
Таърифида дилга яқин,
Топмадим маъноли сўз.
Ногаҳон тушса бошингга,
Савдои ғурбат мисол,
Икки жаҳон ичра ҳаргиз,
Йўқдир онадек дилсўз.
Она меҳри бўлинмас,
Улчанмайди ҳеч қачон,
Она томон талпинмаган,
Топилмайди ҳеч бир жон.
Онали уй тонги баҳор,
Тилларда қайнар дуо,
Она меҳри дардга даво,
Ҳар қадам асрар омон.
Бу ҳаётнинг занжирида,
Садаф гавҳардир она,
Одам Атонинг бағрида,
Момо Ҳаводир она.
Бешик узра оҳ анг сирин.

Ҳеч бир тор қилмас ошкор,
Алла айтса бағри тулиб,
Туну кун бедор она.
Дейдилар: - ардоғда доим,
Эл учун ёнган юрак,
Ёнмоқ учун дил тўрида,
Аввало севмоқ керак.
Кўнгил бермоқ ибодатдир,
Ишқ ахир буюк туйғу,
Муҳаббатга қодир фақат,
Онани севган юрак.

* * *

*Булбул гулга етгани чоғи,
Очилади хониш булоғи.
Савдоси гар шунчалар узун,
Қандоқ бўлар висолни ҳоли.*

*Буни ҳар гал ўйлаганим чоқ,
Ҳисларимдан қўрқиб кетаман.
Бу бахтми ё ўткинчи жафо,
Билмай ахир қандоқ севаман.*

ФИКР УЙҒОНДИ

Хуррият эрк берди, фикр уйғонди,
Чин дунё кўзларга очик кўринди.
Баландпарвоз гапдан энди маъно йўқ,
Кўркувмас дилларда ишонч уйғонди.

Билдим ҳур бир замон кутади башар,
Барча унда тенгу фаровон яшар.
Айрим кимсаларга насиб этган бахт,
Элимга баробар насиба бўлар.

Қарашлар ақлга ошно у замон,
Орият мансабдан устун у замон.
Имкон тенг, амалда ҳамма баробар,
Меҳнатнинг роҳатин кўрар у замон.

Дунёга ҳокимлик қилади ақл,
Инсонни инсонга қўшади ақл.
Масҳабу тарафлар ён бериб унда,
Инсонлик бағрини очади ақл.

Зиддият занжири ул кун узилар ,
Нафс, ҳавас ақлдан албат чекинар.
Кўнгилда нафратдан асар ҳам қолмас,
Одам улуғлигин одам тушунар.

НАСИБАМ СЕНДА

Мажнун мени қушмас сафига,
Замон асло қайтмас изига.
Фироқ қисмат бўлолмас менга,
Девоналик бегона кунда,
Мен излаган насибам сенда.

Мен нолисам куласан дилбар,
Бахтим кўр қилмоқчими сен, айт.
Кўнгилдан ҳеч бермайсан хабар,
Ўйин қилма, бу ишингдан қайт,
Бахт кўзлаган насибам сенда.

Баҳорда туғилди севгимиз,
Айни бодом гуллаган дамда.
Айрилиққа тушса йўлимиз,
Қиёмат бошланар бу жонда,
Чунки, менинг насибам сенда.

Насибамга бўлсин жон фидо,
У бўлмаса кунда не маъно.
Қалбимда ишқ туганмас садо,
Умидсизлик кўрмайсан менда,
Билки, менинг насибам сенда.

Мажнун каби кезмасман саҳро,
Сендан фақат топгим бор вафо.
Бир кун бўлгум жонинга мен жо,
Сўроғимни қилмасдан канда,
Худо берган насибам сенда.

МАҲАЛЛА

Маҳалла ҳам бир олам,
Бунда яқин ҳар одам.
Бир-бирида не курса,
Шундай кўринар олам.
Кўшнилари тушунмоқ,
Бу-дунёни кашф этмоқ.
Олам сирларин ечиб,
Фаровон ҳаёт қурмоқ.
Асли инсон бахтига,
Бу олам кенг яралган.
Лек етолмай тахтига,
Кўзларга кўз қадалган.
Турмуш ўлчови шунда,
Дилни дилдан овламоқ.
Кўшни-кўшнида кунда,
Ўз бахтини англамоқ.
Яхши одатлар аввал,
Маҳаллада туғилар.
Қадрин топса дилларда,
Сўнг оламга ёйилар.
Яхши билсак оламини,
Яхши билсак одамни,
Турмуш обод, зўр бўлар,
Маҳаллада тўй бўлар.

УЙҒОНИШ

Наҳорий лаҳзада, мудроқ тарқалмай,
Вужуд қафасига қамалган юрак,
Тақдир пардасининг ортини кўрмай,
Руҳимга ҳамоҳанг - эслатар бир дард.
Бир дардки, ажлодлар оҳи унда жам,
Замондан - замонга меърос келгандай,
Қайғу-ю шодликда ҳамиша ҳамдам,
Олам хилқатлари тилини билмай.
Баландпарвоз сўзлар ниқобдир фақат,
Хасталик ҳаётда давомли бир ҳол,
Ташхисин билолмай келар дилга хат,
«Қиш фасли ўтади, келади баҳор».
Бу маккор хасталик одамлар аро,
Низою урушлар уруғин сепар,
Ҳар кимки, ахтарди бу дардга даво,
Ҳақиқат йўлининг қурбони кетар.
Наҳорий лаҳзада мудроқ тарқалмай,
Хаёлот олами ўйлашдан толди,
Оромга аталган тундан дил узмай,
Уйғониш - теран бир уйқу кўринди.

ЕР БАХТИ

Табиатнинг сири куп,
Билмоқнинг ҳеч кечи йўқ.
Ер неъмати бизники,
Еча олсак дунё тўқ.
Шундай замон келади,
Ҳамма буни биледи.
Ур йиқитлар йўқ бўлиб,
Ҳамма Ерни асрайди.
Ахир, ҳар кун ғанимат,
Қисқагина умр бор.
Одам, олам, жамият,
Бир бўлмаса дунё тор.
Бу кичик бир фалсафа,
Даъвати бор азалдан.
Етишмасми, ҳафсала,
Одам ўтар одамдан.
Келинг, Ерни асрайлик,
Унда ўзни топайлик.
Ер кўнглини оғритмай,
Келажакка элтайлик.
Бошқа ҳеч бир сайёра,
Бундай бахтга лойиқмас.
Чунки улар бағрида,
Тирик жонни асрамас.

Итоат ва сабрга даъватлар ёлгон,
Дангаса кимсалар тушунчаси бу.
Синовли дунёда ғанимат ҳар он,
Ватан, эл хизмати энг улуг туйғу.

Риёкор рост, ёлгон сўзларни айтиб,
Кишилар қалбини овламоқ истар.
Қонуну, ахлоқни бир ёнга суриб,
Ёвузлик, тубанлик уруғин сочар.

На диний иймон бу, на илмий иймон,
Хоҳ бўлсин руҳоний, хоҳ-да билимдон.
Кундалик онгимиз билишга қодир,
Яхшилар эл учун ҳар дам қадрдон.

Зардуштнинг ҳикматин эсланг бир нафас,
«Эзгу сўз, эзгу ният, эзгу амал».
Йигирма етти аср олдинги бу сас,
Башарнинг орзуси бугунга қадар.

Тариқат даъвати эзгу йўлида,
Илми ҳаёт: « Дил ба ёру, даст ба кор».
Ҳаётнинг ўзи ҳам билсак аслида,
Танлашу баҳолаш ва қилмоқ инкор.

АРМОН

Умримнинг ўтганин англаган бўлдим,
Одамлар ичинда ўзлигим кўрдим.
Қанчалар дилларни овладим, аммо
Дилимнинг дилини тополмай ўтдим.

Ошиқлар қалбини тушунмас дунё,
Севгига гўзаллик сочса-да зиё.
Қисматга буйсунмай талпиндим, аммо
Юракнинг борлигин оғринса билдим,

Дор томон етаклар истаклар бари,
Ман-манлик ўтолмас мастликдан нари.
Хазондек тўкилди, қўл чўзган сари,
Кўнглимнинг кўнглини ололмай ўтдим.

Оқсоқ дил-оқсоқ қалб руҳимга ҳамроҳ,
Энг олис юлдузга тикади нигоҳ.
Ақлимга эгалик қилолмай, эй воҳ!
Ҳаққимни дунёдан сўролмай ўтдим.

Лек шодман кўз очиб оламини кўрдим,
Истаклар зулмидан мен энди кечдим.
Умрим интиҳосин кутмоқдан аввал,
Худодод, қалбимнинг аламин тўқдим.

* * *

Дилга кулоқ тутдиму, оромимдан айрилдим,
Бир гулни деб бут- бутун гулбоғимдан айрилдим.

Қайга борсам бир ҳадик, изламоқдан маъно йўқ,
Ақлга зеб бергувчи, чироғимдан айрилдим.

Машваратга келганди, сабру идрок ва чидам,
Ҳою ҳавас босдию, сарбонимдан айрилдим.

Аро йўлда қолди дил, ҳатто қўлда асо йўқ,
Ёлғонларга эргашиб, чин ростимдан айрилдим.

Заҳми тикон заҳридан, энди танга даво йўқ,
Пушаймонлик касб этиб, мен Ўзимдан айрилдим.

Ёқамни ҳўл айлаган, кўз ёшлардан фойда йўқ,
Дунё бир кам деб ўйлаб, мен боримдан айрилдим.

Нидо келди дилимдан:-Айбдор менми, Худодод?
Дилга дилдан ачиниб, дилдоримдан айрилдим.

МЕҲНАТ

*Мустақилликка интилган, ўз бахтини
ўз қўли билан яратишга аҳд қилган,
шу йўлда ҳалол меҳнат қилишга бел
боглаган ҳар киши камолот сари интил-
ган кишидир.*

Кўзланган мақсадга эришмоқ учун,
Билимга баробар ишчанлик керак.
Ёруғлик манбаи - олову учқун,
Янаш - чун албатта, ишламоқ керак.

Ҳар феълнинг гултожи - дилда садоқат,
Бурчига, меҳнатга ҳамда Ватанга.
Ғойибдан омадни кутса гар фақат,
Беминнат ёлчимас ҳатто кафанга.

Табиат бағрида нимаики бор,
Инсонга аталган-неъмат Оллоҳдан.
Уларни талабга мосламоқ даркор,
Луқманинг ҳалоли фақат меҳнатдан.

Бошқалар ишингга назар солганда,
Элингнинг нафида муносиб кўрсин.
Ортингдан номингни эсга олганда,
Бажарган меҳнати - фарзандинг бўлсин.

МАЪРИФАТ

Бу туш деманг ё хаёл,
Менда бунга асос бор,
Билим, ақлу эътиқод,
Бир кун бирга чалар тор.
Кунлар утар мафтункор,
Маърифат очгай жамол.
Руҳлар ҳеч чекмас озор,
Ғийбат саналади ор.
Пора билан битмас кор,
Ҳаққа ортар эътибор.
Таъна қолмайди бирор,
Кибр ҳам топгай завол.
Шундай кунлар ҳам келар,
Маърифат бизга бош бўлар.

Шахслараро адоват,
Йўқ бўлар охир, албат.
Илдиз отиб садоқат,
Бош бўлади мурувват.
Аёл зотида фақат,
Қолар ибою - иффат.
Нигоҳларда муҳаббат,
Кўнгил олмоқ ибодат.
Ҳаргиз меҳру вафодан,
Топгай барча саодат.
Эзгу фикру амалдан,
Дилда қолмайди нафрат.
Шундай кунлар ҳам келар,
Маърифат бизга бош бўлар.

Ҳислар аро масъулият,
Туйғуларга бош бўлар.
Кишиларда орийат,
Мансабдан ўтиб кетар.
Қалбларнинг ардоғида,
Саховат юзин очар.
Барча ақл баҳсида,
Қарашлар ошно бўлар.
Яхшиларнинг хокини,
Канда қилмас зиёрат.
Барча туйғу бошини,
Етаклайди мурувват.
Шундай кунлар ҳам келар,
Маърифат бизга бош бўлар.

ТАБАССУМ

Табассум қилмай не илож,
Дил қувончдан олганда нафас.
Кўз хуснга кийдиради тож,
Кўнгил тўла орзу ва ҳавас.

Нигоҳларда ҳиссу ҳаяжон,
Севилмоқни истар жуфт юрак.
Ташвишлардан йўқ ҳали нишон,
Қалбларда йўқ ҳижрондан дарак.

Табассум-ла кутар дилдорни,
Табассум-ла кузатар ёрни.
Оҳ! Бу орзу, қувонч- табассум,
Шодлик билан безар дунёни.

Бу туйғулар етти осмонда,
Дунё юзин кўрмоғи аён.
Севги шундай ширин экан-да,
Муҳаббатга бўлгунча ғулом.

САОДАТ ЙЎЛИ

Оналар қалбини эъзоз этганлар,
Оталар меҳридан мурод топганлар,
Кексалик чоғларин обод этганлар.
Фарзандлик бурчини англаган бугун,
Саодат кўшигига чиқарлар бир кун.

Ёрини ёр билиб, қадрига етган,
Муҳаббат куйнида оромин топган,
Садоқатдан зафар тўнини кийган.
Инсонлик йўлига етганлар бугун,
Саодат кўшигига чиқарлар бир кун.

Ҳар синиқ дилларга мурувват қилган,
Ўтганлар ёд этиб, зиёрат этган,
Тангрини омадга кафолат билган.
Иймону одобда нурафшон бугун,
Саодат кўшигига чиқарлар бир кун.

Ёшини иззатга сазовор билган,
Кунгилни шишадек нозиктаъб кўрган,
Улуғлар пандидан наф олиб туйган.
Кексалар дуосин олганлар бугун,
Саодат кўшигига чиқарлар бир кун.

КОСОНСОЙ

Мунаввар тонг - фарахбахш, фир -фир эсар шабода,
Хаёлим кезар жаҳон, олис мовий осмонда.

Юрт бағрини тўлдириб, пастда сой шовиллайди,
Бўй таратар анвойи турфа гуллар жилода.

Тўрт уфқ ости - тўрт ёни, қалқон бўрон дўлларга,
Ривоят бор бекорга чалинмаган қулоққа.

Юртни яратган Оллоҳ, асраб ёмон кўзлардан,
Ўраб қўйди сўнг уни, қир - адиру тоғларга.

Табиат тартибига, кетади ҳушим менинг,
Сеҳрига мафтунлигим, бермайди дилга тиним.

На гўзаллик, на чирой, ололмайди дардини,
Юрт меҳрига ташналик, юракда топса қўним.

Биламан мен уммондан, қанча баланд бу тупроқ,
Яна ҳам тургим келар, ҳар тошига яқинроқ.

Қалин қорлар босган тоғ, кўринади узоқдан,
Қароғимда чопади, ҳар унгурдан бир ирмоқ.

Жаннатмакон маскан бу, ҳар гўшаси унумдор,
Фаришталар тин олиб, сўнг яна этар парвоз.
Илоҳий руҳлар кезар, ҳар лаҳзага у гувоҳ,
Эъзозда қолди бугун, кўп йиллик Улуғ чинор.

Мирзо Бобур ёзганди, мақтаб боғу ҳавосин,
Келар, -деб, -Ахсига сув, сулим диёр Косондин.
Фарзандлик меҳри билан, қасрамас соҳилда,
Бугун мен ўйлаб қолдим, кеча, бугун, эртасин.

Мунаввар тонг - фарахбахш, ғир - ғир эсар шаббода,
Оби ҳаёт мавжидан, ҳайратдаман соҳилда.
Тонг либоси қирмизи - ширин ором, эмас туш,
Қанча шодлик, қанча ғам излари бор бу жойда.

Ёлғизларни юпатган, ошиқлар учун сирдош,
Севгиси рад этилган, кўнгилга берган бардош.
Хотиротлар калити, соғинч қучган дилларга,
Кездим соҳилда танҳо, она юртга эгиб бош.

Шовиллаб оқмоқда сой, зилол сувдай йўқ чирой,
Ташналаб далаларга, умидбахш ҳаётдир бу.
Қирлардаги табассум, меҳнатга бергай камол,
Кўнгил уйи мезбони, халқимга тилак орзу.

Биздан ҳам қолар дунё, кейин ҳам тонглар отар,
Олам тузоқларидан, биз ҳам эмасмиз озод.
Эртанги кун авлодлар, биздан не мазмун топар,
Келиб кетганимиздан, бўлармикан улар шод.

Қурган ким, бузгани ким, сотгани ким парчалаб,
Тилда дўсту дилда тун, шубҳа гумон йўқ эмас.
Ўзи тўғри, қўнгли ўғри, не яна ундан талаб,
Эл дардини билмаган, юртга у фарзанд эмас.

Фарзандини хотирлаб, қад ростлади минора,
Ориф Махдуми Аъзам тиклаб умри дубора.
Ноодил фикрлардан, маърифатга кўчса дил,
Ватан тилга киради, кунни тўсмайди соя.

Кезаман соҳилда танҳо, бошда минг бир хаёл,
Қутлуғ жойлар жуда кўп, тарихларда номи бор.
Муқаддасдир ҳаммадан, киндик қон тўкилган жой,
Ватанимнинг меҳроби - менга сўлим Косонсой.

Банд этган хаёлимни, юртни порлоқ чироғи,
Тенги йўқ бахтим менинг, ўзни сезмоқ япроғи.
Ҳар қисматга ҳамиша, бағрин тутган Косонсой,
Дилни олқишлар ҳар чоғ, мисли жаннатнинг боғи.

Бир шоир керак деб, ўйлардим дилдан,
Юртимнинг жамолин таърифин битса.
Қаламин пок тутиб, қушиб ёзишдан,
Муносиб сўз топиб, ҳақ йўлин тутса.

Менки бир жайдари қишлоқ боласи,
Шарқироқ сойдану кундан сўзладим.
Водийнинг бебаҳо ёрқин жилоси,
Чизишга муносиб бир сўз топмадим.

Шоирлик мулкига қилдим сафар,
Шоирлар базмига менда йўқ даъво .
Девона бўлишдан асрар ҳар маҳал,
Шеър айтиб дардимга изласам даво.

Биламан шоирлик ҳар дилга ошно,
Нидосиз юракни кўрмаган ҳаёт.
Тунлари аламлар қилганда жило,
Садосиз ҳайқириб,этанам фарёд.

Биламан сўзларим назмбоп чиқмас,
Дилларга ўрнашиб дуога кўчмас.
Ҳар кунга яраша жома киймасдан,
Кўнгилнинг тўнини илиб юрсам бас.

ОЗОР

Ўзликдан кетиш не? Азизлар айтинг,
Кўргилик эмасми, дилни ранжитмоқ.
Омадни тақвога ёйишдан қайтинг,
Бахт ўзи ! Дунёда инсон туғилмоқ.

Уятдир кўнгилга санчимоқ тикан,
Ҳаммадан қолар бу- тўварак олам.
Нур билан соядай, қалби битилган,
Эрка ҳам, зулмга ҳам мойилдир одам.

Инсоннинг қадрини Инсонча билган,
Кишилар дардидан ўзни айирмас.
Маҳкама қоғозин, кафолат билган,
Элдаги ишончнинг баҳосин билмас.

Обрўю мансаблар кўпдир дунёда,
Ўзини танитмоқ ҳар ким орзуси.
Лек буюк шахсларни Арши - аълода,
Камтарлик хислатин эъзозлар Ўзи.

Омонат умримиз, утару кетар,
Кеккайиб ҳеч кимса топмаган зафар.
Ўйламанг пулсизу ночор юрганлар,
Ки, дунё ишидан онгсиз беҳабар.

Ҳаётга ташналик ортса ҳар қадам,
Қадрингиз билмоқ чун олисга боқинг.
Киндик - қон тўкилган шу азиз Ватан,
Тафтида яралган - меҳрга ботинг.

* * *

Мажнунтоллар тараб кокилин,
Новдаларга илди кўк маржон.
Шохларини пастга эгиб жим,
Юрагимни қилди имтиҳон.

Кўкламни зор соғинган дилим,
Англаб қолди дарахтлар сирин.
Мева тутса шохларин эгиб,
Она Ерга қилади таъзим.

Бош эгмаган тикка шохларда,
Мева қолмас, шамолдан қочиб.
Ёки гармсел баҳона, ёзда
Қадрин топмас ҳосилдан кечиб.

Балки, шудир отам айтгани.
Ўсмоқ учун камтар бул, болам.
Боғбон бутар кераксиз шохни,
Кеккайгани сиғдирмас олам.

ИҚБОЛ ЙЎЛИ

Умримиз оқар дарё, ортга қайтариб бўлмас,
Фалакнинг гардишини, жировин тутиб бўлмас.
Не истасанг излагин, остинглаги тупроқдан,
Ердан узилса илдиз, танда ҳеч япроқ қолмас.

Дилхастаи рўзгорлар, саргашта бўлар доим,
Кулги тоши босолмас, ғам - алам бўлар золим.
Ётдир дўсту - қариндош - кўринса-да мулойим,
На ёмғиру на шамол дардинга қулоқ солмас.

Билки дунё бўлмаган, ҳеч кимга буткул раво,
Адашганда кўринар, бошда минг чоғлиқ бало.
Чайқалса кунинг ғамда, ўйлама энди адо,
Тўрт кунлик бу оламда, эртани кўриб бўлмас.

Қувонч нима, қайғу не, қайғуга қувонч ниқоб,
Кимдаки бир лаҳзада, бўлмаса дилда жавоб.
Қадамлари чангида, ҳаётин кўргай сароб,
Қалбида тўла ёшу, юракда олов қолмас.

Кўргилик ўтар эй дўст, иқбол йўлини кўзла,
Қафасда асир қушни, ҳолига боқиб ўйла.
Қанот қоқиб учмоққа, тайёр турар не чоғла,
Фароғат кутмай киши, дардига даво топмас.

ШАРПАЛАР

Тун шарпаси қалбимга ваҳмини солар,
Иродам ҳам бу дамда кўринар ожиз.
Ўранаман тўшакка кўзлар ёпилар,
Юрагимга санчилар ҳадикдан бигиз.
Ёлвораман қисматга хаёлга тўлиб,
Наҳотки, бу кенг дунё бўлса менга тор.
Тасалли топмоқ учун аксига олиб,
На танда мадор бору на ёнимда ёр.
Хаста кўнглим нишондир кўринмас ёвга,
Гуноҳқор бир бандадай кутаман жазо.
Рухимни мағлуб этган макри зиёда,
Шарпалар ташқарида кезади бежо.
Дарадаги чўпоннинг чарчоқли тунни,
Йиртқичлардан хафв кутиб ўтган сингари.
Ҳаёт талвасасида умрим ҳар куни,
Эзғилайди дилимни аламлар бари.
Тақиллайди ногаҳон уйим эшиги,
Билмоқ учун ўрнимдан ночор тураман.
Кўрсам бу ҳам ўйноқи шамолнинг иши,
Мадад кутиб нигоҳим кўкка тикаман.
Танамга заҳм етказмай ғулғула сабил,
Азму - шижоатимни олади бесас.
Манглайим ҳам тер билан, қотади чигил,
Қора тунни қуёшсиз парчалаб бўлмас.
Гарчи буюк замонда кечсада ҳаёт,
Тушкунлик ҳар нарсадан фақат дард топар.
Эрта кунга кўз тикиб изласам сабот,
Тонг отмасдан бошланар савдои дигар.

Уйғонади идроким мудроқ тарқалиб,
Шукроналар айтаман боқиб ҳар томон.
Кундалик ҳаётингда қолсанг қоқилиб,
Интилишдан чекиниш ёмондан - ёмон.
Ҳикмат бор: Руҳинг агар топса ҳаловат,
Кўзғалади қалбингда ғайрат шижоат.
Курашларга киришсанг тушкунлик кетар,
Шарпаларга тиз чўкиб қоврилма фақат.

БЕГОНА

Бу нима? Ўнгимми ёки туш, наҳот,
Шунчалар кўр бўлса муҳаббат кўзи.
Руҳият қасринга кирганим заҳот,
Бегона кўринди оламнинг юзи.

Пок туйғу, мусаффо номуси кўркам,
Сен қизга тиккандим иқбол оримни.
Эндичи, ҳуснингга шайдолигим ҳам,
Тўхтатиб қололмас, кўнгил зоримни.

На сену, на севги айблидир бунда,
Вафодан хижолат кўрма ўзингни.
Руҳият дунёси тўқнашган чоғда,
«Алвидо» туйғуси айтди сўзини.

Не илож тақдирда бор экан бу ҳам,
Қанийди тарк этсанг, кўнгил боғимни.
Толеинг очилсин, бахтли бўл ҳар дам,
Ширин дард чекканда, эсла боримни.

НАМАНГАН

Билимим бешигин тебратган шаҳар,
Оламнинг юзини танитган шаҳар.
Ёшлик орзуларим бағрига олиб,
Камолот йўлига бошлаган шаҳар.

Қарзимни узишга арзигулик ҳеч,
Бирон бир юмушинг бажармасам ҳам.
Сершовқин Сардобанг аҳлидан то кеч,
Яшашга иштиёқ завқин топаман.

Хоки орзулардан яралган шаҳар,
Кулбадан қасргача кўтардинг қаддинг.
Халқингнинг қалбида очилган гуллар
Сабабки, «Гул шаҳри» номини олдинг.

Кўнгиллар меҳридан чароғон ҳаёт,
Сенда-да кўраман умидим ошиб.
Таъмиринг тадбири бормоқда шу тоб,
Йўлларинг нурафшон чиройинг очиб.

Сўз билан қадрингни обод айлаган,
Фозилу шоирлар Ватанидирсан.
Бу фақир қалбимда ёнган меҳрингдан,
Истадим, пойинга дил сўзим тўксам.

Сен Буюк Ватаннинг обод шаҳрисан,
Кўксингда келажак нафаси ҳар он.
Ишқимни паноҳинг олган шаҳарсан,
Қалби пок Наманган-ибратли бўстон.

ИШҚ

Қизнинг лабидаги майин табассум,
Сехри-ла йигитни айлади мафтун,
Севги етакчиси - гўзаллик шу дам,
Содда бир юракка ташлади учкун.

Бинафша гулидай нафис бу чирой,
Муҳаббат орзусин дилга қўндирди,
Илоҳий хилқатдай, кўринган баҳор,
Ҳаёт машаққатин эсдан чиқарди.

Соғинчда уйғониб, ҳар тонг саҳарда,
Қалб - дили талпинар, ўшал нигоҳга,
Ишқ тўрига тушган ҳолсиз йигитга,
Тасалли беролмас севгидан ўзга.

Ишқ қанотин ёйди, қалбни эгаллаб,
Муқаддас оловда қайнатмоқ учун,
Ваъдаси бир олам - меҳру мурувват,
Лек, фақат азобда кўрсатар кучин.

Севгига ишонмоқ керак, албатта,
Бу ишонч туйғуга қул бўлмоқ эмас,
Муҳаббат айланмай, ўткир оловга,
Қалбларда мавжланиб турсагина бас.

ЎЗИГА ТАН

Инсон кунглининг қоронғи қатида,
Ҳаёт ташвишининг шикояти бор.
Кўзи очиқларга гўзаллик шода,
Нокас кимсаларга дунё доим тор.

Ҳақиқат пардаси очилди менга,
Ҳаётдан мукофот кутар ҳамма ҳам.
Баҳорнинг қадрига етмаган, кузда,
Ўзгалар ишига шубҳада ҳар дам.

Даладаги тўкин-сочинлик, ахир,
Меҳнат қилган, деҳқонига тан.
Ўзликни айбламоқ бўлса-да оғир,
Билки: «Нима эксанг- шуни урасан».

Зиддият занжири аслида дунё,
Сенинг хоҳишингча борлиқ ўзгармас.
Ватан, эл нафъида яралса зиё,
Руҳият олами бегона бўлмас.

ЁМОН ЭКАН

Суратинга боқдимۇ кетди хаёлим,
Нигоҳимда тикланди гулдек жамолинг.
Нозик писта лабларинг, яқдона холинг,
Эслаб ноз-у ишвасин, ёндим аламдан,
Ўрганган ёмон экан, севиб қолишдан.

Айб айласанг минг бора, энди бу бекор,
Рост, толиққан қалбимни этгансан бедор,
Севишда адашганман, яна не дард бор,
Билолмасдан ожизман, қарши боришдан,
Ўрганган ёмон экан, севиб қолишдан.

Сенинг жоду кўзларинг, сирли қўлларинг,
Жонимга - жон бергувчи, ширин сўзларинг,
Руҳ-у танам тўрида, босган изларинг,
Кетмас энди қалбимдан, куйиб ёнишдан,
Ўрганган ёмон экан, севиб қолишдан.

На сен билан бирга ман, на сендан жудо,
Тақдиримда борини қўрдим-ми хато,
Билиб сени омонат, бўламан адо,
Қалбимда оқар дарё, алам ёшидан,
Ўрганган ёмон экан, севиб қолишдан.

Шайдоман-ми, ё ошиқ, дилда ажри йўқ,
Гоҳ ақл таънасидан дилга ботар ўқ,
Нечун аввал билмадим, армонлари кўп,
Шайдолик севги бўлмас, куйиб - ёнишдан,
Ўрганган ёмон экан, севиб қолишдан.

ТАБИАТ

Шудринглар қолдириб, тарқалди туман,
Ялтироқ кўринди қуёшда япроқ,
Ўзаро сирлашиб, қуёш, ҳаво, нам,
Гул, чечак завқила, яшнатар ҳаёт,

Енгил қанотларин ёйган капалак,
Дунёга ҳокимдек бепарво учар.
Асал арилари тинмай жон ҳалак,
Гулларнинг бағридан ширинлик тўплар.

Самода юлдузлар ўйнатар кўзлар,
Тун қорасин кесиб дилни ёритар.
Қишдаги уйқунинг сўнги кўринмай,
Навбаҳор ёмғири жонни уйғотар.

Бунчалар гўзалсан она табиат,
Сен кулсанг - фаровон турмуш эшиги,
Олам ҳилқатларин сақлайсан абад,
Бағрингда тебратиб ҳаёт бешиги.

УМР БЕЗАГИ

Ишқ билан қувонар қалбим,
Ишқ билан бошланар дардим.
Азизим ачинасанми, айт,
Кутгандан тез ўтмоқда умрим.
Гар ишқ банд этмаганда дилим,
Дунёдан мен кечардим барвақт.
Балки менга суйган ҳамроҳим,
Бўлар эди ароқу шарбат.
Мени билиб-билмай ортимдан,
Жаноб деб сийлаган ҳам бўлди.
Балки шундай, жанобдирман ҳам,
Хонимларга хушим бўлмади.
Мен кимман? Бир қишлоқ боласи,
Ўзимдек ғариб, орзуларим ҳам.
Гар мен айтсам гапнинг сараси,
Одий қизнинг ошиғидирман.
Одийгина қиз, сочи турмакда,
Бошдан ҳеч вақт рўмоли тушмас.
Ишқи олов асли юракда,
Лек, феълдан ҳаё айримас.
Ишқнинг бори ҳам, зўри ҳам шу,
Содаликда меҳр бошқача.
Беғубор дил ўстирган туйғу,
Умрнинг безаги сўнги кунгача.

СЕН ҚҰЛЛАСАНГ

Менинг дардимни билмас ҳеч ким,
Табибларнинг энг зўр-зўри ҳам.
Айбим ҳуснингга шайдолигим,
Ишқ бўлди олампаноҳим ҳам.
Замондан шикоятим йўқ менинг,
Ишқдан фақат хастаман холос.
Тақдиримда сенинг пок номинг,
Ишқ ҳарфи-ла битилгани рост.
Ранжу азобга дилим ошно,
Қалбингдан бир орзу кутаман.
Ишқимни сен ҳам кўрсанг раво,
Руҳимни пойинга тўкаман.
Меҳр билан солсанг менга назар,
Айтганларим ўзинг биласан.
Мени эслаб уйғонган маҳал,
Фурурингдан балки тонасан.
Ҳар сафар сени кўрганимда,
Оламни ўзгача кўраман.
Сен қўлласанг, мен ошиқ банда,
Қисматимдан зафар кучаман.

НУҚСОН

Инсон аталмиш, олий мавжудод,
Қил усти юргандек кечирар ҳаёт.
Эзгулик, ёвузлик, Раҳмон ва Шайтон,
Ораси бир қадам, бўлгин эҳтиёт.

Изтироб илдизин, ўзингдан қидир,
Яхшида бир ёмон, бўлади албат.
Айбин унутолмас, тутса ҳамки сир,
Виждон гувоҳдир, ўчмас тоабат.

Инсонлик дафтарин варақлаган чоғ,
Кўп мушкул вазифа ҳис этар юрак.
Дунёнинг жилоси ҳар дам ялтироқ,
Аслида шайтон ҳам шу бўлса керак.

Ахлоқий нуқсонлар интиҳоси шу,
Азоб тўфонига отади, ҳайҳот!
Жизғанак саҳрода, илондек беун,
Қувончу - армонга чидамас сабот.

ШУКРОНА

Йўқликдан яралган бу жон,
Сиздан нишондир отажон,
Меҳрингиз ардоғи борки,
Сийлар мени ёруғ жаҳон,
Дўсту - мадорим отажон.

Ота рози - Худо рози,
Шунда - дерлар, - ҳаёт сози,
Дуоларда дил овози,
Бахтимга сиз бўлинг омон,
Ақлим қуёши, отажон.

Сочингизга оқлар тушиб,
Қалбимга нур селдай сочиб,
Шукроналар умрим кучиб,
Билдимки сиз жонимга - жон,
Кўнглимга дармон отажон.

Сизга айтар дил сузим куп,
Сиз борсизки, ҳаётим тўқ,
Бўлсада феълим жуда шўх,
Дилимда қолмасин армон,
Пойингиз ўпай, отажон.

ДҮСТИМ

Эҳ, дўстим ! Ҳаваслардан қолмади дилда асар,
Ўйлаб - ўйлаб бу ҳолдан, топдим фақат бир масал.
Истакларнинг чеки йўқ, дунё гўё ким узар,
Дерлар:- Ерни сув бузар, инсонни - инсон бузар.

Ҳунаринг бўлса косиб, наққошни қилма ҳавас,
Ҳаловат топгай киши, топса лойиқ касбу кор.
Бандадан чиқмас фаришта, ҳеч кимга бу сир эмас,
Инсон ақли чайқалар, дунё бўлса унга тор.

Биз излаган ҳақиқат, ундан бир парча наво,
Адолатнинг кўзини, олтин чанги кўр этар,
Рухоний ҳам қавмига, дейдики мушкул раво,
Машаққат кўрмай ўзи, яшашни йўлин топар,

Беш кунлик дунё бу, остингда бўлса ҳам «дулдул»,
Бошқадан ортиқ киши, ўзидан ожиз бўлур,
Яхшига тараҳхум қил, амалларга бўлма қул,
Элни билмаган бир кун, оёғидан қоқилур.

Билки, ҳар ким дунёга-вазифа бирла келур,
Умрини қилгай чаман, топса у меҳру гурур.
Ҳаракат, билим, меҳнат ва ихлоски дилда бор.
Яхшилик сари элтар, уйғотиб ақлу шуур.

МОҲИМ

Номинг тилимга олсам,
Ўксик дилимга боқсам.
Қароғимни куйдирар,
Суратингга кўз солсам.
Сирли эди кўзларинг,
Ҳамда ширин сўзларинг.
Моҳим менинг,
Моҳим менинг,
Ҳусни зебойим менинг.

Сажда қилдим пойингга,
Жо бўлай деб жоңингга.
Пок туйғуларим сочдим,
Раҳим тилаб ҳолимга.
Ишқим писанд қилмадинг,
Ё назарга илмадинг.
Моҳим менинг,
Моҳим менинг,
Дилда армоним менинг.

Ўзга уйнинг чироғин,
Ёритди гул чиройинг.
Энди билсам юракдан,
Тегар менга дуойинг.
Майли менга юзланма,
Дуоларинг қизғанма.
Моҳим менинг,
Моҳим менинг,
Дилдаги оҳим менинг.

Дунё бир кам дейдилар,
Ўша ками мен бўлай.
Кўнгли ярим ҳолимда,
Сенинг бахтингни кўрай.
Шунда сендан кетаман,
Ёнишлардан тонаман.
Моҳим менинг,
Моҳим менинг,
Дилда ардоғим менинг.

ОИЛА

Меҳрни бўлишиб бўлмайди асло,
Бир бутун эъзозлаб асрамоқ лозим.

Қадрини талашиб бошланса ғавғо,
Ҳар уйда бўлади қиёмат қойим.

Ота бор, она бор, фарзанд, қайнона,
Шундадир мужассам ҳаёт безаги.

Бир-бирин олқишлаб, бўлса парвона,
Хотиржам уради она юраги.

Яқинлар истагин ҳамиша оқланг,
Ҳар уйни ёритсин инсон қиймати.

Оила муқаддас, авайлаб - асранг,
Оила Оллоҳнинг буюк неъмاتي.

БЕШИК

Бешикдир гўдакнинг чин хос хонаси,
Унинг баҳосида бўлмас савдоси.
Муқаддас орзуга мангу боғланган,
Унинг ҳар нақшининг зебо жилоси,
Қадрият бобида хосияти куп,
Алланинг сеҳри ҳам унда яралган.
Оеқ - қўл боғланса унга гина йўқ,
Қоматнинг созлиги унга қадалган.
Фақат бир илтимос азиз оналар,
Болангиз бешикда кулиб уйғонсин.
Ҳаётда тўқнашса бундай тугунлар,
Парчалаб ташлашга шижоат топсин.
Аллага кўникиб қолмасин юрак,
Бу ҳаёт фақат бир гулистон эмас.
Эртанги кунига жўшқин дил керак,
Шерюрак фарзанднинг қадди эгилмас.

БОҒБОН

Оила бағрида топмаган тиним.
Ҳаётда саргардон бўлмоғи тайин.

Ҳар кимки бориға қилмас қаноат,
Ўз ақлиға фириб беради, албат.

Идроки бошловчи бўлолмас унга,
Тебраниб юради ҳар шому тунда.

Зарурат боиси кезганингда йўл,
Фалокат хавфидан титрар оёқ - қўл.

Умрингга нафс, ҳавас қўйса гар тузоқ,
Зорингга ҳеч кимса солмайди қулоқ.

Гувоҳдир оламини яратган Худо,
Ўз уйинг қиблагоҳ, бўлсанг жон фидо.

Ватан ичра Ватандир оила бахтинг,
Авлодлар ардоғи-излаган тахтинг.

Оила боғининг боғбони бўлгин,
Энг аввал даргоҳинг безагин, суйгин.

ДАСТА ЛОЛА

Қасд этди ёрим, рашки ила бўлиб овора,
Тинглашга сўзим, оташ бўлиб бермайди чора.
Бемор юрагим ич-ичини, бир алам тирнар,
Қайси айбу - гуноҳимга, берай мен пора.

Не хаёлга борар дилим, ҳар дам кирса тикан,
Бошим узра не маломат, ё ёр билмасмикан.
Ёки ақл чалғитиш, ёрни ҳийла - нозимикан,
Янграар қулоғимда мудом, ул афғону - нола.

Ёр қалбин пок этгали, ҳар ранжига розиман,
Меҳри лаззати учун, ишоратни зориман.
Сийнасига бош қўйиб, жон топар эъзозиман,
Аразини ютолмай, булдим кунда овора.

Дилдаги оҳ боиси, бевафо куча иши,
Мағлуби дунёлигин, кимга ҳам айтар киши,
Дерлар: - Кетса давлатинг, ёринг ҳам қайрар тиши,
Мен ғарибни қон қилди, йўқдир мендек бечора.

Кўнгил дейди: бу алам ширин турмушнинг ғами,
Рашксиз, аразсиз муҳаббатнинг лаззати қани.
Не қилай, жуфти ҳалол- Оллоҳимнинг бергани,
Шаҳд туриб дасталадим унга атаб гул-лола.

УЙИМ БЕКАСИ

Косонсойлик бир гўзал,
Соҳилга тушди сахар.
Қирғоқ бўйлаб мен кезиб,
Хаёлим ёйган маҳал.

Фараҳбахш тонги сабо,
Завқин сочиб еларди.
Дилда рашким уйғотиб,
Қиз сочини силарди.

Ўртамизда тошқин сой,
Жонон у ён, мен бу ён.
Юрагимга илиб тор,
Сирли боқар мен томон.

Ёлвордим мен Худога:
Қилма мени имтиҳон.
Шу қиз бўлсин бахтимга,
Излаганим жонга жон.

«Яхши ният- ярим мол»,
Айтсам, гапнинг сараси.
Ишқим кетмади завол,
Шу қиз-уйим бекаси.

КҮНГИЛ

Кўнгилни ардоқланг ҳар дам азизлар,
Орзулар сарбони кўнгилдир азал.
Инсон кўнгли меҳру мақтов ташнаси,
Ном, номус талашиб ўтади кунлар.
Кун ғанимат, ғанимат ҳар тирик жон,
Орзую умидда яшайди инсон.
Ўлиму ҳаётнинг девори асло,
Йўқлигин сезаман ҳамиша ҳар он.
Орзулар манзилга ҳали етмасдан,
Ажал ҳам топади минг бир баҳона.
Ўйламай буларми, бунга куймасдан,
Умримизчалик қисқа нима бор яна.
Касаллик, кексалик, қисматда бори,
Ўлимга элтар, омонат кетар.
Талашиб, тортишиб кўнгилнинг тори,
Изтироб уйғотар, кунни йиғлатар.
Ҳар кўнгил ўзгандан ширин сўз кутар,
Ширин сўзки, фидо бўлмоққа ярар.
Кўнгилга ёғилар бундан шукрона,
Яхшини ардоқлар, ҳар вақт замона.
Кўнгил бу виждондир, кўнгил бу ҳакам,
Умримиз ардоғи - кўнгил ягона.

ТОНАМАН

Билиб-билмай кунда ёр,
Дилимга берар озор.
Аввал эди беозор,
Гулдайин суюкли ер.

Аёл қалби мисли тор,
Кутаркан-да эътибор.
Шундай севилганим бор,
Аммо дунё менга тор.

Яна қанча умрим бор,
Эмас, у ҳам қизалоқ.
Дегим келмас дилозор,
Фақат сал-да соддароқ.

Нолиб нима қиламан,
Айбим узим биламан.
Феълим шуки, қизгонса,
Гуноҳлардан тонаман.

НИДО

Алдамчи, бу дунё менга не керак,
Менга бир лаҳзага ором бўлса бас.
Азобда ўрганиб қолганда юрак,
Энг яқин йўлдошинг юпанч бўлолмас.

Хўрозлар патини юлгувчи қўллар,
Машварат ўтказар пана - панада.
Ғийбатлар ортида қанча сўроқлар,
Маҳрамга борсанг ҳам, турмас нарида.

Дунёнинг у бурчи ё бу четида,
Урушлар олови тинч қўймас жаҳон.
Эшитсанг ҳар кунги тонгги хабарда,
Тупроққа қўйишар қанчалар қурбон.

Аслида наслимиз Одам Атодан,
Лек мисқол устида диллар бор гирён.
Аламли бир нидо келар юракдан,
Дунёни талашмоқ тугайди қачон?!

САБОТ ТОПДИМ

Ёр сочидан тутсам бедор,
Тутармикан жоми висол,
Сўзларимни олмай малол,
Кўрармикан ишқда иқбол.

Олди дилим шундай хаёл,
Қилмаслик чун дилни хароб,
Илк муҳаббат жабри ҳалол,
Деб, ўзимда топдим сабот.

Билиб - билмай йўлин тўсдим,
Шодлик қушин шунда сездим,
Аввал буни қийин дердим,
Ёрда олам соғинч кўрдим.

Сўзларидан томади бол,
Қувончимдан тилим ҳам лол,
Ишқ юртига кетди хаёл,
Борми бундан ширин бир ҳол.

БИЛИМ

Оламни билишга қодир билимдон,
Камолот йўлига кирмоғи аён.
Унутиб, ташвишу дунёнинг иши,
Етмаган чўққини кўргай қадрдон.

Билимга интилган кўнгил ҳеч тўймас,
Меҳнатсиз билим ҳам келмас ҳеч қачон.
Нотаниш йўллардан боришни қўймас,
Билимга чин дилдан интилган инсон.

Атомни яратган даҳодир албат,
Лек, башар наздида топдими у шон.
Амалга ошдию ёвуз бир ният,
Дунёнинг бағрида йиғлади виждон.

Билим ниҳоясиз-тубсиз денгиздир,
Қанча кўп билганда, шунча-да армон.
Эзгулик нафасин бергани создир,
Кашфиёт ортидан келмасдан қирон.

ШУБҲА

Шубҳа - хоин !

Титратар қалбингни бедард

Кун бермас у, дўстлигу муҳаббатга ҳам.

Олам сири кўринса ҳам сенга беҳад,

Дилга яқин йўлатма - унда армон, ғам.

Кўзу, қулоқ иши-да, тинмай ҳар қадам,

Шубҳалар уйғотар, дилни вайрон этиб.

Ахир рост деб, айтилган сенинг сўзинг ҳам,

Кезар балки қайларда шубҳалар бичиб.

Баски шундай, шубҳага қолдирма ҳожат,

Ҳар жойда сириггни айтма ғафлатда қолиб.

Арзингни сен фақат, энг яқинингга айт,

Токи сен ҳам юрмагил, афсусдан тониб.

СЕНДЕК ЮЛДУЗДАН

Мен сени олисдан кўргандим холос.

Кўнгил ҳам беҳабар ҳусни рўйингдан.

Ва лекин руҳимни забт этгани рост,

Ишқ нури ёйилиб сендек юлдуздан.

Ёнаман кўролмай ҳамон рухсоринг,

Ҳам нозу карашма, кўзи хуморинг.

Борму яна бундан ўтар озоринг,

Севгида банд этган, сендек юлдуздан.

Изн бергил арз этиб, қошингга борай,

Мафтункор чехрангни яқиндан кўрай.

Куйингда куйган дил, изҳори этай,

Қалбингни сўрайин, сендек юлдуздан.

Кўзларга даъвогар бўлмасин юрак,

Севдим мен, қисматдан бўлмоғи керак.

Ёрим-деб, атасам кетма бедарак,

Ишқ тафтин олайн, сендек юлдуздан.

КЎШНИ ҚИЗГА

Маҳаллада дув-дув гап,
Совчи келмиш уйинга.
Отанг мендан аразлаб,
Рози бўлмиш тўйинга.

Қулоғингни тишлатган,
Отам менга ҳўмрайди.
Юрак сиримни билмай,
Онам мени айблайди.

Куёвим деб сийласа,
Отангдан мен қочардим.
«Келин-куёв» деб кулса,
Маҳалладан безардим.

Онамга ҳеч айтолмай
Ич-ичимдан ёнаман,
Отамга-ку тик боқмай,
Муҳаббатдан тонаман.

Ишқ дунёси дарди кўп,
Бир кун ақлим йиқитди.
Тил бечора топиб сўз,
Охир сиримни тўқди.

Мана энди дув-дув гап,
Севгимиз чин-ошқора.
Икки қўшни бир бўлиб,
Тўйимизга овора.

ТУЙ

Бу кеча муқаддас кеча, янграгай торлар,
Муборак тўй базмида, ўйнар еронлар.
Келин куёв даврага шод-шодмон келар,
Бахт тилаган олқишлар, фалакка етар.
Икки дилни бу никоҳ, бир-бирга қўшар,
Никоҳ тўйи ҳаётда, гултожи башар.

Куёв сизга бир сўзим, сир тутинг фақат,
Бирга ўйнанг ва кулинг, бирга олинг завқ.
Ишқда ёнинггу аммо, қул қилманг юрак,
Жисму жонни ҳамиша асрамоқ керак.
Туқнашганда ҳар доим чақнасин кўзлар,
Жуфтлик тахти равони, турмушни безар.

Обод уйнинг калити, меҳру садоқат,
Севги, ишонч дилларга берар ҳаловат,
Келинга зеб берибди, Ўзи табиат,
Бу чиройни эъзозланг, эмас бу сурат.
Гўзаллик ҳам ҳаётда, гутождир азал,
Жуфтлик тахти равони, турмушни безар.

Кунларингиз шод ўтсин, бахтингиз кулсин,
Даргоҳингиз ҳамиша меҳмонга тўлсин,
Никоҳингиз қўллаган, Оллоҳим бўлсин.
Ҳар кунингиз бир-бирдан мазмунли ўтсин.
Жуфтлик тахти равони ҳар доим гўзал,
Муҳаббатнинг камоли, дунёни безар.

Муҳаббатнинг меваси, вафодир фақат,
Насиб этсин сизларга, чин инсонлик бахт,
Шубҳа гумон остида, кўрмангиз кулфат,
Элу юртда ҳар доим, топингиз иззат,
Ёрнинг қадрин зардан ҳам билингиз афзал,
Жуфтлик тахти равонин асранг то абад.

ПИНҲОН ЭКАН

Севгининг олис йўли, айрилди чироғидан,
Кўнгил йиғлар аламдан, бош узолмай ҳеч ердан,
Кўкда булутлар ҳайрон, дилда оққан кўз ёшдан,
Энди бу аён бўлди, ёр сири армон экан,
Ноз, табассум ортида, макрлари пинҳон экан.

Руҳимга раҳна солди, ҳар фитна-ю зардоблар,
Домига этди асир, ғамга тўла гирдоблар,
Ақлимни олди тамом, севгидаги озорлар,
Чарх каби қайнар дилим, қолмади ҳеч бардошлар,
Ёр нозин ҳаё десам, макрлари пинҳон экан

Торимга қулоқ тутсам, битмас ёрнинг гуфтори,
Кўзим кўрмас-ку аммо, унда нақши дийдори,
Овоза бўлмиш элда, ёрнинг ҳар кирду кори,
Тарк этмай қалбим алам, қилар жаҳонимни танг,
Лаби хандон ортида, макрлари пинҳон экан.

Эсим кириб, дармонга чиқсам ишқнинг қаъридан,
Сигмас дардим дунёга, торим чертсамда баланд,
Ишқсиз қолган ҳар нафас, умримдаги дард - алам,
Аҳли ишқ билсин энди, бу ушшоқ Худододдан,
Муҳаббатнинг ортида ғам-алам пинҳон экан.

КЕЧИНМАЛАР

Пинҳона кечинма кўпдир инсонда,
Улар синалади соғинч, дийдорда.
Ҳиссиёт жўш урар мисоли бир чўғ.
Муҳаббат ва нафрат макони-дилда,

Қалбга гоҳ туйғулар, шодлик кўндираар,
Гоҳида аламлар кийдиради кўк.
Ишончни бахтсизлик чандон синдираар,
Изтироб юракка мисоли бир ўқ.

Энг баланд деворлар кўп намдан қулар,
Энг буюк инсонлар ғамдан йиқилар.
Ҳар неки кўринди ақлимга ошно,
Кимга яхши, кимга ёмон кўринар.

Кўлида бўлса ҳам Мусо ҳассаси.
Умидсиз кишининг шижоати йўқ.
Қудрату - ҳикматнинг шудир боиси,
Кўнгилни уйғотар фақат ширин сўз.

ОНА ДИЁР

Косонсойнинг сувин - дерлар, - минг дардга даво,
Тандир нонин таъми дилдан кетмайди асло,
Соҳил бўйлаб ҳар гўшаси, зебо хушҳаво,
Ошиқларнинг дил созига, қўшади наво,
Қайда бўлмай ҳар нафас, қароғимда бу чирой,
Қалбимда эрку бахти, она диёр Косонсой.

Ҳур Ватан гулбоғи бу, топган қадри замондан,
Қодир эгам бу неъмат, раво билган азалдан,
Яратгувчи қудрати, ўзи асрар ёмондан.
Топар диллар фароғат, табиатнинг сеҳридан,
Меҳмоннаво бу даргоҳ, меҳру лаззатга бой,
Тансиҳатлик маскани, элга сўлим Косонсой.

Йигитлари шижоати, тоғлиларга хос,
Дуолардан қалб - дили шод, кексалари бор,
Малаклари ишқ куйида, қилади гуфтор,
Тили ширин қиз жувонлар, латофатга бой,
Меҳмонлари зилол сувга, бўлади шайдо,
Ёримда очган чирой, тоза ҳаво Косонсой.

Таърифи дostonга сиғмас, шаҳримга битсам наво,
Тингласин аҳли жаҳон, куйларим элтса сабо,
Камтарин халқимгаю, юртимга жоним фидо,
Бу иншо Худододдан қалбида битмас нидо,
Озимни кўпдек билинг, таъриф этсам бу диёр,
Жаннатмакон бу Ватан, Косонсойдир - Косонсой

АЗАЛИЙ ЖУМБОК

Ҳар киши кўнглини қилмоқ учун шод,
Ақлига монанд сўз, топгинг келади.
Ҳақиқий неъматдир бизга мулоқот,
Яхши сўз-жон озиғи, ҳамма билади.

Ва лекин бунда бор, азалий жумбоқ,
Дилдаги ҳар гапни айтиб бўлмайди.
Кўнглини тилидан сўзла!-дер, бироқ,
Ҳақ сўзлар, бошинга ғавғо тўплайди.

Юракнинг ишин кўр синмайди тошдан,
Бир оғиз гапдан у дарров синади.
Шу боис тилимиз аввалу бошдан,
Энг ширин ва аччиқ, мулкдек келади.

Кувончлар йўлини тутган ҳар қалай,
Аламин сочишдан ўзин сақлайди.
Жафо-ю, қайғуни тилида тутмай,
Юракнинг тубида сўзсиз асрайди.

Тақдир лавҳасида ёзиғи борму,
Кўнглидан кўнглилар озор чекади.
Коинот илмига даъвоси бору,
Одамлар бир-бирин билмай ўтади.

ЭСЛАШ

Жуда эрта, мактаб ёшидан,
Сизни кўргим келарди ҳар дам.
Билмасам ҳам бу соғинч недан,
Бир илиқ ҳис сезардим дилдан.

Кулишардик баралла қотиб,
Эслаганда қизиқ ҳангома.
Танбеҳ берса, назардан қочиб,
Бекинардик, кўрқув бегона.

Мана, энди улғайиб етдик,
Йўлингизни пойлайман ҳамон.
Бугун билсам юракда ҳадик,
Келмасингиз ёмондан-ёмон.

Аҳволимга назар солганлар,
Айтишарки, ишқдан девона.
Биздаги бу сирли боқишлар,
Бошқаларга фақат ҳангома.

ОТАМНИ ЭСЛАБ

Сочимга оқлар тушиб, ёш бир жойга етса ҳам,
Чарчоқлардан ҳол тойиб, ақлим мендан қочса ҳам.
Қароғимдан кетмас ҳамон, видолашган чоғингиз,
Оқ соқолингиз нам этиб, чарақлаган ёшингиз.
Ўғлингизни сўнги бор, безовта ўйлар билан,
Бағрингизга босганда, алвидо сўзлар билан.
Шивирлаб айтдингиз афтода бир ҳолатда,
«Қонун йўл берар эди, қолсанг бўларди уйда.
Отанг бўлса бир фақир, мутлоқ кексаю ночор,
Рўйхатга қўшди сени, билмай қайси нобакор.
Умидларим пуч бўлди, ярим йўлда йўқолди,
Кўришмоқ энди болам, чин қиёматга қолди».
Муродга етмаган дил, оҳимиди бу сўзлар,
Ё ғариблик дастидан, ёшларканмиш у кўзлар.
Оҳ, отажон ўша онда, аёнмиди Сизга бу,
Ўлимдан бу шарпани, келтирганди не туйғу.
Дилингизни тубида, бормиди ёки чигал,
Қалбингизга ғулғула солганмиди ё ажал.
Ўртаниб мен ўғилга, адо қилди сизни ғам,
Қилмишимдан бу бошга, тушди қанча дард алам.
Йўл - йўриқ билмай бошим, урдим не ўт - оловга,
Бир мураббий йуқ эди, таскин берарга, жонга.
Сиз билан баҳам кўрган, орзуларим бор эди,
Ўзим ҳам кутмагандим, хизматга фармон бўлди.
Тунда кўролган бойқуш, кундуз кўролмас дерлар,
Ҳавасдан кўр бўлган дил, дардингиз қайдан билар.
Ташналаб қалбингизга бўлолмадим мен малҳам,
Ўлим Сизни беркитди, соғиниб келганим дам.

Тобутингиз кўтариш қилмади менга насиб,
Ё, фарзанд бўлиб қабрга, қуёлмадим энтикиб.
Ҳаёт, борлиқ барчаси англамаган бир жумбоқ,
Юрагимни ўкситиб, тўймади қора тупроқ.
Хоҳ юзаки, хоҳ жиддий, гина қилсам бодамга,
Қалбимни бир дард эзар, не қилгандим отамга.
Ҳеч бандани бир-бирдан, гафлат жудо этмасин,
Умрининг сўнги дами кўзлар муштоқ кетмасин.

БИЛАМАН

Сендан мен вафо кутдим, ишқингда маст, беҳуда,
Сўнг буни хато кўрдим, фироқ дарди кўйида,
Сир қолар албат бу ҳол, ўзгага маълум эмас,
Зеро, азоб пайкони зихримда ҳеч кўринмас.
Қайларга мен кўз тикдим, тайёр ҳатто дўзахга,
Кўчадан ахтардим кўча, бормоқ учун узлатга,
Алдовингни энди кўй, тўйдим мен ундан жуда,
Ишқ ўйини не ҳожат, куч қолмаса гар танда.
Бас, менга етар бўлди, ўз ҳолимга кўй энди,
Ўзим билан ўзимни сўзлашга ҳам кўй энди,
Тополмасам мен чора, сурурингда қолақол,
Дард тўрини узолсам, яна севгинг қил қурол.
Дерлар: - инсон топса куч, ҳаваслардан енгилмас,
Аста вужуд тобланса, асло руҳият синмас,
Хавотирга ўрин йўқ, энди буни биламан,
Менга яна кўз тиксанг, ишқда банди қиламан.

ГУЗАЛ

Карашларинг ўқидан қалтирар ҳар дам юрак,
Сенга талпинган дилим, қилар жонимни ҳалак.
Сен кони малоҳатсан, муҳаббат гулшанида,
Гўзаллик мўъжизасин, илибди сенга фалак.

Ишқ - ла ўтган ҳар кунга, шукрона айтгим келар,
Оҳу кўзу қошингдан, ёғилиб нурлар келар,
Гул - ғунча лабин тишлар, чиройингдан уялар.
Жисми жоним ўртаниб, талпинар сенга малак,

Гулҳаесан, гулбадан, ё парисан мисли йўқ,
Кулгичларинг домига, шўнғишдан умидим тўқ.
Хижрон қадаҳин кўрсам, ёғилар бошимда ўқ,
Озиқ истаб лабингга, етиш борму эй малак.

Ишқ олови муқаддас, кўнгил унинг мезбони,
Вафо эшигин оч менга, қўйгил ҳажр карвони.
Кўзу, дилу, жонимиз қўшиб айтсин розини,
Ишқни ёмон кўзлардан асрар садоқат бешак.

Жон риштасин сочингга, бойламоққа тайёрман,
Лутфу назокатинга, умрин тиккан шайдоман.
Висолга амринг кутган девона Худододман.
Ҳақ сўзимни ол дилга, биргина шудир тилак.

СИНГИЛ

Хонадонда қиз бола меҳмонлиги сир эмас,
Садоқатда ҳеч бир хеш сингилчалик бўлолмас.
Қарз эрур ҳам фарз эрур, сингил дилин шодламок,
Ака-ука меҳридан сингил олис юролмас.

Инсонлик энг аввало, қондошликда билинар,
Қалбингга яқин сирдош сингилдайин қуринар.
Ҳаётнинг ҳар лаҳзаси оламдайин бўлса ҳам,
Туғишганлар меҳрини сингил ҳар дам соғинар.

Бевафо дунёни деб, чайқалса кунинг ғамда,
Билгинки ҳаммадан кўп сингиллар озор топар.
Она меҳрин тафтини излаган ҳар қадамда,
Ташна кўнгил кўксини фақат сингилга тутар.

Меҳрибонлик арзигаёй, ҳар не қилсанг сингил учун,
Сингилни эъзозлаган, Оллоҳга ҳам мўътабар.
Писанд қилмай вафоси, уйғонса қалбда тугун,
Бемеҳр бундай юракка, алҳазар, минг алҳазар.

КЕЧИР

Кечир мени, кечир маликам,
Садоқатинг кўрмади ҳиммат.
Муҳаббатим даре бўлса ҳам,
Айирганди бизларни қисмат.

Мудом ўзим икки ут аро,
Қийноқдаман қадримни топмай.
Гуноҳкорман - бир юзи қаро,
Орзуларга юзим туюлмай.

Никоҳ туни ҳаётнинг завқи,
Михлаганди меҳру - ришталар.
Шаҳид бўлган муҳаббат дарди,
Узмайди ҳеч дилдан панжалар.

Муқаддасдир никоҳ тумори,
Лек тўхтамас кўнгилнинг зори.
Ишқий ситам, турмуш ардоғи,
Омонатдек дилдаги ҳоли.

Изласамми, ёки мастликдан,
Бу вайрона кўнгилга сабо,
Қочгим келар қадалган кўздан,
Узлатми, ё бу дардга даво.

ХАЁЛ

Уйку кўзга бегона, юрак ҳам бедор,
Дил комида кечирмас, гина - қаҳри бор,
Фам ялаган кўнгилга топмоққа мадор,
Бугун бир ногаҳоний тасалли даркор.

На дўстга маъкул ишим, на замонга мос,
Нетайки борим бўлса, бир ўзимга хос,
Инсоф билан боқса, бу баҳона халос,
Адашган таёқларга қисмат харидор.

Томиримни қиздирар, ночорлик баъзан,
Ҳақ томонда бўлсам ҳам, бўлолмай ҳамдам,
Нечун инсон иқболи, бўлолмайди жам,
Турмуш, ҳаёт, оқибат бўлмасми ҳамкор.

Кароматли тушлардай, келади хаёл,
Бир тупроқда яралиб, қилгани малол,
Ўрмонмас жамоатда, кечсада ҳаёт,
Инсонда бор - инсонга нафрат, ситам, дор.

Улус ичра фидолик, яхшига ёрдир,
Кечиримли кишида, садоқат бордир,
Ўзгаларни билгувчи - ўздан хабардор.
Қоқилмаган дунёда, фақат Худодир,

Ҳайқираман, азизлар ! Бўлингиз огоҳ,
Муҳаббатга тўлдилинг, кўнгилу - нигоҳ,
Одам - одамга керак, ер юзи даргоҳ,
Бу беш кунлик дунёда, ҳар ким ўрни бор.

ИШОРА

Бир кун Моҳим қоматига қилиб ишора,
Мен фақирга деган бўлди: - бўлма овора,
Нози ила аллақачон дил эди пора,
Истадими мен ғарибдан кечса бирвора,
Билмасмикан, менда йўгин умри дубора.

Ваъдаларим ёр дилига бермайди таскин,
Насибамни шу чехрада кўраман тайин.
Ночорликда ишқ яна ҳам кўринар ширин,
Ақлимни фақат ишқи уни қилар идора,
Не қиламан ёр десаки: - Келгин савора.

Таъна тўки юрагимни бир - бир ўлдирар,
Руху - танни хаста дилим, ҳар дам сўлдирар,
Вақтни бериб қўйганидан умрим куйдирар,
Ишқимга гар топганимда бирор бир чора,
Иқболига бош урардим, кунда минг бора.

Ундан гина қилолмайман, ҳасратим ошиб,
Кўнглимдаги «оҳ» туфайли ишқимдан қочиб,
Ўлдирса жафоси, яна бораман шошиб,
Дарди ошса ишқнинг кадри ортар тобора,
Тавба кутиб десалар ҳам: - Ошиқ бечора.

Инсоф билан айтса эди, нима тилаги,
Умидсизга тушмас сира ошиқ юраги,
Мен бўлмасам, Моҳимга не ишқнинг кераги,
Унга бунни билдиргани топсам ибора,
Иккиланмай муҳаббатга топардим чора.

БАҲОР

Баҳор, сени жуда соғиндим,
Тоғ лоласин ўйлаб, уйғондим.
Қир бағрида ёйилган гуллар,
Чаманлари завқида ёндим.
Айт! Сендами ўлчови иқбол,
Сени жуда соғиндим, баҳор.

«Баҳорой», деб эркалар кўзлар,
Энг суйгани - гўзал чехралар.
Соғинчлардан чарчаган диллар,
Қаддин ростлаб орзуга тўлар.
Айт! Сендами ўлчови иқбол,
Сени жуда соғиндим баҳор.

Уйғонганда борлиқ - табиат,
Ишқ аҳлига боқадим омад.
Боқиларда чақнар садоқат,
Булутлардан ёғилар неъмат.
Айт! Сендами ўлчови иқбол,
Сени жуда соғиндим баҳор.

Шодланишни севади Инсон,
Гўзалликни сезгани замон.
Кунлар сенда фарахбахш ҳар он,
Бағринг тўла шодлигу - қувонч.
Айт! Сендами ўлчови иқбол,
Сени жуда соғиндим баҳор!

ЭЙ, ХАЁТ

Бас, етар! Синовинг кўй энди ҳаёт,
Етолмай чарчадим эрам боғингга.
Хоҳ эъзоз, хоҳ ғамда сийлагин, ҳайҳот,
Манзилим охири, қаъри хокингда.

Неларни қидириб югурдим, юрдим,
Ортимдан соядек қолмади ғамлар.
Ночор қулоқ тутсам, боримни кўрдим,
Ҳасратим ошириб, кулди аламлар.

Фалсафа ўқийман қисматга ўзим,
«... ўн беши қоронғу, ўн беши рўшно».
Мақсадлар йўлига умримни тўқдим,
Қолдим мен ёлғизу - дардларга ошно.

Энди кўп чўмаман хаёл қаърида,
Ўйлайман дунёдан нимани ютдим.
Кўраман ўтмишни, кўниб барига,
Топишдан доимо кўпроқ йуқотдим.

Ўтинч бор дилимда, сўрамайман тахт,
Бағрингда яшнасин, кулсин адолат.
Жонимга азоблар берсанг ҳам беҳад,
Одамлар ичида юрганам - шу бахт.

ОНАЖОНИМ ЙЎҚ МЕНИ

Сийламай тақдир мени, оташ аро отган куни,
Дардимдан ой қизариб, юлдуз аро сузган туни,
Дилга яқин борган сайин, яна ҳам билдим буни,
Хаста кўнглимга таскин, меҳрибоним йўқ мени,
Кўкрагида ардоқлаган, онажоним йўқ мени.

Хасталик бағрида ётиб, билдим бу нола абад,
Дуоларини ёд этиб, руҳидан кутдим мадад,
Ид - ҳайит қабри етолмай, йиғлагандим беадад.
Иқболим кутган бор аммо, дил маконим йўқ мени,
Йўлларимга кўзин тиккан, онажоним йўқ мени.

Беролмадим мен онамга, бир нафас шодон куним,
Гоҳ армондан қалтирар, тупроққа қўйган қўлим,
Тириклик оҳин эслаб, ўзимдан оғрир дилим.
Дардимга сирдош бор аммо, меҳрибоним йўқ мени,
Меҳрида нурлар туганмас, онажоним йўқ мени.

Меҳробга кўнса капалак, руҳи деб ёлвораман,
Кунда қадрин билган сайин, ич - ичимдан ёнаман,
Ҳаловат топмай уйимда, адашган бегонаман.
Қалбим мадори бўлган, дўсти жоним йўқ мени,
Руҳи равоним чашмаси, онажоним йўқ мени.

Қодир Эгам ! Бир лаҳзага намоён қил онамни,
Розим айтиб дуо олай, кессин тиғи аламни,
Кўнгилда бардош тополсам, малҳамлайин ярамни.
Таҳсин-у раҳматга лойиқ, меҳрибоним йўқ мени,
Меҳр бериб, меҳрим қонмаган онажоним йўқ мени.

ДУСТ БИЛАН СИЙЛА

Майли, Сен ғам билан бағримни тигла,
Рухимни сўлдириб, ҳасратда сийла,
Ҳар жангу жадаллар ичра кўрсанг ҳам,
Ёлғизлик дардидан қалбимни асра.

Майли, Сен ишқ билан қалбимни боғла,
Ҳар қадам йўлимда синовинг кўзла.
Қолсам ҳам йўлимда ҳайратлар бирла,
Армону орзуда кўнглимни овла.

Майли, Сен адаштир, алдовга бошла,
Гуноҳга ботириб, сўнг ўзинг тузла.
Ҳар неки қилсанг қил, фақат эй Тақдир,
Биргина вафоли дўст билан сийла.

ҲАР ДАМ ЭСЛАЙДИ

Дўстим Мубаширхон Патиллаев хотирасига

Уммондек кўринган-тасаввур холос,
Оламнинг сирларин ҳеч ким билмайди.
Яратган ҳукмига йўқ-ку эътироз,
Бемаҳал ўлимнинг дилга сиғмайди.

Дерларки:- Рух учса Худога томон,
Рўшнолик тезлиги камлик қилади.
Ўзи-ку! Келтирган қилиб имтиҳон,
Келиб кетиш бизнинг қўлдан келмайди.

Бу ажиб ишни кўр, бир соат олдин,
Соғ омон юрганинг ҳамма кўрганди.
Багрингни тўлдириб, қизлару келин,
Отаси уйига меҳмон келганди.

Бу жонсиз танангга боқиб сўнгги бор,
Фарзандлар қошингда титраб йиғлайди.
Тасалли беришга етмайди мадор,
Бобосин набира қайта кўрмайди.

Қазога кўникиш даркор аслида,
Барча ҳам дунёга ўлмоқ чун келди.
Дилгири эдинг Сен, яхши - ёмонга,
Дўстларинг ушбу кун қайғуда қолди.

Ота-ю онанинг дуосин олган,
Идроким сенингдек Инсон кўрмади.
Қабрингга қўйдилар жигарлар куйган,
Одамхўр бу тупроқ сира тўймади.

Ҳаёт, дунё, фалак ҳаммаси ҳамкор,
Сен учун абадий ҳаёт бошланди.
Иймоним комилдир билганларки бор,
Дуо бирла сени, ҳар дам эслайди.

ЁР КЕЛДИ

Ҳолим сўраб, ёр келди,
Қалбимга баҳор келди.
Висолни ихтиёр этсам,
Чеҳра тўла ибo келди.

Яшириб мен нима қилдим,
Нозингни қуй, сўйла дедим.
Арзимни ошкор айладим,
Сўзим очиқ равон келди.

Хайрият, ёр билмай малол,
Тутди ўзин чун хосу ой.
Умидимга очди жамол,
Сўзи ширин, майин кулди.

Қалбимни тарк этди титроқ,
Сезди дилим, ёнган чироқ.
Энди менга ётдир фироқ,
Ҳаётимга қуёш келди.

Кунда мени кутар дилдор,
Дилваслига чин интизор.
Қандай ширин энди бу ҳол,
Меҳру вафо кулиб келди.

ПАРДА ТАНЛАГАН АЁЛ

Деразамга парда танлаган аёл,
Қоқ бозор ўртасида менга йўлиқди,
Каловлаб турсам мен, кўрмайин малол,
Холис бир ниятда, ҳамроҳлик ўтди.

Ораста матони кафтимга олиб,
Мадаккор йўлдошни йўқотиб қўйдим,
Сўроққа туюлмай, кўзимни очиб,
Наздимдан пинҳона сурганин сездим,

Уйимнинг зийнати муносиб гултож,
Пардани фаҳмига фақат у етди.
Сергак бу қалбимга - таскинга муҳтож,
Ширин бир туйғуни, жо этиб кетди.

Одамлар гавжумин кезаман ҳар кун,
Саралаб неларни олмоқ бўламан,
Пардавор матолар ёнида тушкун,
Қанчалаб, мадаккор кўтиб тураман,

Минг - минглаб одамга одам рўбарў,
Кўзингда бир бутун бир дунёнинг акси,
Ахтариб ўтасан, фақат ул гулрў,
Сездирмай жо этган, юракка нақши.

ЧАРЧАДИМ

Ташвишлар синдирди ғурур, эс-хушим,
Фовуллаб оғриydi бетиним бошим,
Кўзларим хирадир қайғу-аламдан,
Кутарга қолмади, сабру бардошим.
Оллоҳга кўз тикиб, кутаман нажот,
Ўзинг деб бергувчи, елғиз сирдошим.
Гўзаллар ҳуснидан битсам гўзал сўз,
Энг аввал сўрардим бахтим, қуёшим.
Ярим йўлу, ярим бахт остонасида,
Юрарга мадор йўқ, йўқ ҳеч йўлдошим.
Кексалик бўйнимга илмай келсам-да,
Ҳаётдан яна бир кетди тенгдошим.
Оёққа туришга шайласам ақлим,
Қалбимни тинч қўймас хоҳиш-кундошим.

ЧУМОЛИ

Карвонга қирон келди, узилди қатор бошлар,
Мажақланди таналар, учди фалакка руҳлар.
Йўл соз эди-ю аммо, қолиб оёқ остида,
Сочилди майдонга, сон-саноқсиз мурдалар,

Тақдири шу эканми, ё юрганмиди саёқ,
Митти бўлгани сабаб, устида ўйнар таёқ.
Бизни силаган Худо, Одам қисматин берди,
Фалакка нисбат биз ҳам, чумолидан кичикроқ.

НОМУС ОРИНГНИ

Дадил бўлиш, энг туғри ғояни ҳимоя қилиш кишининг инсонийлик бурчидир. Барча мансаб, обрўю имтиёзлардан инсонлик шаънининг баланд кўйинг келади.

Омадинг тарк этиб, бойлигинг кетса,
Хушторинг нигоҳин сендан ўгирса,
Мардум таънасидан ҳолинг қолмаса,
Кимсага ишониб тўкма зорингни,
Фақат пок сақлагин, номус орингни.

Кўз ёши бўлмаса, ҳаёт тотимас,
Умримиз қадрини қайғусиз билмас,
Ҳар қандай кулфат ҳам давосиз бўлмас,
Кулфатдан тоқатсиз тўкма зорингни,
Фақат пок сақлагин, номус орингни.

Йўқотган номусни қайтариб бўлмас,
Номусни сотганда бойлик тотимас,
Чин номус эгрига тоқат қилолмас,
Номусни юқотиб тўкма зорингни,
Фақат пок сақлагин, номус орингни.

Виждонинг мажруҳлик кўрмасин десанг,
Ожизлик касридан қутулмоқ бўлсанг,
Ўзингда матонат кўрмоқ истасанг,
Идроку ақлингга айтгил зорингни,
Фақат пок сақлагин, номус орингни.

ГУЗАЛСАН

Сўз пирларидан гоҳ,
Сўрайман мадад,
Таърифинг этсамки, кўнгиллар ёнсин,
Яширин ҳуснингни очолсам агар,
Энг яқин кишинг ҳам ҳайрагда қолсин.
Чунки сен гўзалсан, чиндан-да гўзал,
Шубҳага борганлар, кўзимда кўрсин,
Нозингни билмоқ чун, шошилсалар гар,
Хол сўраб бир нафас, қалбимга кирсин.
Гўзаллик китоби битилган маҳал,
Яширин ҳуснингни очардим, албат,
Чехрангнинг бичимин чизгунга қадар,
Термулиб - термулиб олардим лаззат.

ДОҒ

Дилдаги доғ эмасми,
Изтиробдан оқизган кўз ёш,
Хижолатдан ер чиздинг,
Нигоҳларга беролмай бардош,

Мунофиқни дўст тутдинг,
Билдинг, ўзинга яқин сирдош,
На ундан вафо топдинг,
На бўлолдинг покиза йўлдош.

КЕТДИНГ

Жонимга сен жон бўлиб,
Жонимни олдинг-кетдинг.
Ишқим тупроққа кўмиб,
Буткул ташладинг-кетдинг.
Сен кетдинг,
Менда ярим жон қолди,
Ишқдан етим жон,
Ғамга асранда жон.
Орзулар калити,
Севгининг ўгити.
Сен билан эди,
Сенда у кетди.
Ғамлар ҳадиси, муҳаббат тобути,
Кўлимда қолди,
Дилга дард солди, ишқ мени сотди.
Кун ўтди, ой ўтди, йил ўтди,
Ногаҳон бир ҳадис
Ақлим уйғотди.
Билдим,
Бахт-бахтсизлик ҳамиша ҳамроҳ,
Муҳаббат ва нафрат ҳар инсонга хос.
Умринга эгалик қилсанг-да банда,
Сенда кўпларнинг насибаси бор.
Кимдир мендан ширин сўз кутар,
Кимлардир кутади дуо.
Ва қанча битилмаган кор.
Бу учун, албатта, яшамоқ даркор.
Бевафо дунёга куюнмоқ бекор.

ИШОНЧ

Хира кўринди Ой булут ортида,
Қоронғу зулматда зиёдан нишон,
Юлдузлар беркинди туннинг қаърига,
Кўз илмас Ойданда нурафшон жаҳон.

Дунёга ғам билан нигоҳ ташламанг,
Мусибат журъатга баҳона берар,
Бахтсизлик кунда дардга берилманг,
Толёга тақдирда дарча кўринар.

Умидсиз бўлишдан энг ёмони йўқ,
Тасаввур қилгандай бахтсизлик бўлмас,
Ташвиш умрингизга отилган бир ўқ,
Ишончда қудрат кўп, умид ҳеч сўнмас.

Ишончла барқарор меҳр калити,
Ишончда улғаяр севги, садоқат.
Ҳар кимки, билса гар ишонч қудрати,
Кутилган манзилга етади албат.

ИРОДА

Руҳим аста бошлади йўлга,
Дунё юзин таний бошладим,
Борлиқдаги муҳитдан аввал,
Аста ақлим йиға бошладим,
Ҳаёт чироғи - ақл оҳиста,
Иродага йўл очди секин,
Умрингни бошқармоғинг учун,
Ироданг ҳам бўлсин дер метин,
Ҳаётнинг ўнқир - чўнқирларида,
Не кунларни кўрмади бошим,
Лек, муҳаббат синовларига,
Топилмади сабру - бардошим,
Мен севгига нодонларчамас,
Дарвешона бўлдим мубтало,
Севилгандай бўлдим, аммо
Мен дардимга топмадим даво,
Алданишни изтироб йўли,
Мен бандани четлаб ўтмади,
Челаклаб қўйган насиҳатдан,
Қулоғимга томчи кирмади,
Бахтсизларга насиҳат қилиш,
Дердим, бахтлиларга осон,
Ихтиёрни севгига бериб,
Ўзи эга бўлмаслик ёмон,
Озурдаман орзуларимдан,
Битмас дардга этди мубтало,
Бевафо ғам-аламларидан,
Бўлгим келар узлатга раво,
Ёлвораман ақлимга бугун,

Иродага йўл берсин, ҳайҳот
Қайсарликдек ахлоқ қафасдан,
Чиқмоқ учун топсин у сабот,
Ҳар инсоннинг фарқли белгиси,
Иродадир азалдан - азал,
Тақдир синовга чорлаган чоғи,
Иродага таянмоқ афзал.

НУР - ҲАЁТ

Тун ниқобин парчалаб кўринди-ю ой,
Зиё сочиб оламга очди у чирой.
Булутлардан қутулган ойдин бу кеча,
Эртанги кун чироғин қутлашга тайёр.

Олислардан кўринди юлдузлар бир-бир,
Уммон ичра Зухал ҳам бўлди намоён.
Ҳар ким ҳам юлдуздан излайди таъбир,
Гарчи дунё чексизу, йўқ унда поён.

Эрта тонгда нурини сочганда Офтоб,
Табиат жунбишидан англадим хитоб.
Бутун борлиқ ўзгача жилога кирар,
Қуёш борки, оламда барқарор ҳаёт.

Танасига ҳаётни юклаган Замин,
Буюк қуёш ортидан кезади олам.
Лек, инсоннинг қалбини англамоқ қийин,
Ёнма-ён юрганлар ҳам сирли бир олам.

НОЛА

Қисмати бечоралик, кўрдими менга раво,
Кулфати ночорликдан, озордаман қон ютиб.

Қайга борсам бир ҳадик, етмас менга тинч ҳаво,
Дилтангману мотамсаро, сабру бардошим кетиб.

Ўқитувчи давронни бу кун, элтдию тонги сабо,
Куйдириб кул қилди қанча, дардларим дилга ўтиб.

Сиртидан озод жаҳоним, битдию хушхол наво,
Ички дунё ҳеч қўймагай, орзуларга кул этиб.

Бағримни очмоқчи бўлсам, бир четга қўйиб ибо,
Арзим айтиб қайга борай, мен тақдирга қасд этиб.

Келганимдан қувонгандим, истаб оламдан сафо,
Кетмоқ олди ўйладим кўп, ўтди умрим не кутиб.

Икки олам ўртасида, юргандан топмай вафо,
Тўғри борсам бўлмасмиди, ёлғон оламдан кечиб.

Кўз ёшидан фойда йўққу, бермаса асли Худо,
Тавба айлаб қўл силтайин, ғам ниқобин тарк этиб.

Дерлар: -Худодод сажда қил, дардларинг билгай Даҳо,
Бандасига бергай бир кун, тақдирга тўъфа битиб.

С О В Ч И

Ёр билан дилкаш, суҳбат чегида.
Ҳарир дил пардаси аста кўтардим,
Қалбларда тошиган ишқ кучоғида,
Сочини силашга журъат ҳам топдим.

Ҳислардан чўчиган кўрқоқ бармоқлар,
Кўзларга етолмай, ортига қайтди,
Нигоҳдан олганим ширин лаззатлар,
Орзуга қоришиб, юракка ботди.

Ташналаб қалбимга босдию қадам,
Ҳаёю - ибони ортига ўтди,
Тинглашни истаган қўшиғим шу дам,
Руҳимга ҳамоҳанг навосин топди.

Бунчалар ширин бу, севги ҳислари,
Мажнунни девона қилганича бор,
Тун демай сайраган, булбул сирлари,
Ошиқлар қалбини қиларкан ошкор.

Вужудни куйдирмай эҳтирос кучи,
Кўнглимга меҳмонни сийлаш буюрдим,
Ҳадяси жо этиб, қалбимга ишқни,
Ёримнинг уйига совчи юбордим.

СОҲИЛДАГИ ИШҚ

Кўрдим гўзал - ой жамол,
Сузганидай кўкда Ой,
Келар соҳилда танҳо,
Гўё сирдош шошқин сой,
Меҳру - латофатга бой,

Ишқнинг ширин аъмоли,
Банд этдимиз хаёли,
Юришлари иболи,
Маст этди мени бу ҳол,
Сайр айласам, Косонсой.

Унга томон борайми,
Ё келишин кутайми,
Қалбим йўлга солайми,
Топмаску жавоб дарҳол,
Севги қийноқларга бой.

Боқдим ёрга термулиб,
Дилимдан сўзлар териб,
Руҳимга руҳин қўшиб,
Кўнглим очай деб дарҳол,
Дардкаш тутдим оқар сой.

Англади аҳдимни ёр,
Мен томон ташлаб қиё,
Деган бўлди: - «Ту биё»
Шовиллаб оқарди сой,
Дардкашим шўх Косонсой.

СЎРАМАНГ

Мен, Ҳаёт фарзанди ман,
Тангрининг дилбандиман,
Чизган нақши Ўзиман,
Гоҳ кам, гоҳ зиёдиман.
Ҳаловат топмай жонда,
Адашган бир бандаман,
Мен ҳақимда сўраманг,
Девона деб ўйламанг.

Рух, ҳақиқат йўлидан,
Қайтмадим мен ҳеч бир дам,
Бедаво ҳасталикдан,
Тор кўринар кенг олам.
Кўнгилга хуш келмаган,
Ишларда ғариблик ҳам,
Мендан ҳолим сўраманг,
Девона деб ўйламанг.

Манзил энди хилватдир,
Завқли меҳнат роҳатдир,
Адашмаган Худодир,
Юрак борки дард бордир.
Сабр тоши матонат,
Кувонч дилга даводир,
Мендан ҳолим сўраманг,
Девона деб ўйламанг.

Қ А Д Р И Я Т

Яхшилик дилингизда топганда камол,
Садоқат қалбингизда очганда жамол.
Камтарликдан сиз учун бўлса эътибор,
Одамларнинг ичинда, топасиз паноҳ,
Истагингиз ижобат кўради Оллоҳ.

Табассумли кишини олқишланг ҳар чоғ,
Самимий кулгиларга юраклар муштоқ,
Очиқ чеҳра кишида, йўқ ортиқ сўроқ.
Инсонни севганларга, керакмас гувоҳ,
Бандасини суйгани, севади Оллоҳ.

Суҳбатдош сўзини ортга қайтарманг,
Кишининг хатосини кескин гапирманг,
Ноҳақ туриб хақликни, даъвосин қилманг.
Ҳақ йўлида ирода қудрати ҳамроҳ,
Ўзини билганларни қўллайди Оллоҳ.

Хар яхшию ёмоннинг савдоси кўлдир,
Уларни ажратувчи ҳикмату кўздир,
Ҳар саломга яраша алик ҳам бордир.
Яхшилар амалига тутингиз нигоҳ,
Инсондаги софликни сўрайди Оллоҳ.

Таъмагирлар зулмидан ғазаб уйғонса,
Бу дунёнинг доғлари кўнгилга қўнса,
Безовталиқ дардидан-изтироб кулса.
Луқма учун нокасни қилманг эътироф,
Қадрини билганларни қўллайди Оллоҳ.

Инсонлик моҳиятин авайлаб асранг,
Руҳият иқлимини мусаффо сақланг,
Киши салоҳияти буюқдир, ўйланг!
Ҳаётда қалқишлар бор, бўлингиз огоҳ,
Ўзига суянганни сийлайди Оллоҳ.

ОДАТ

Бизнинг одатга кўра,
Тобут ушланмас узоқ.
Қўлма-қўл ўтиб борса,
Бағрига олар тупроқ.
Узоқ ўтмиш замондан,
Шундай одат яралган.
Марҳумни тез кузатмоқ,
Элда иззат саналган.
Инсон асло ҳеч ишга,
Жанозадек шошилмас.
Қабристонга етганча,
Бошқа жойга югурмас.
Тобутга кифтин тутар,
Ҳатто ёту душман ҳам.
Ана шунда билинар,
Ки, ҳам зоти одам.
Марҳум ким бўлганда ҳам,
Кўрсатамиз биз ҳурмат.
Исми шарифи Одам,
Элда бор шундай одат.

ГУФТОР

Изн беринг ўйлай озгина,
Идрок билан қилайин гуфтор.
Тушда кўрган чаманлар,
Дил чашмасин этдилар бедор.
У қайнаб тошмоққа тайёр,
Ҳаёт денгизига шошилиб,
Руҳимга тушдию кўзим,
Бемор қалбим излайди дийдор.
Юрагим қолганди афгор,
Шодлик боғин тарк этган маҳал,
Эрта-кеч ҳасратдан безор,
Ақлим буни қилолмади ҳал.
Қароғим ўғирлар тунлар,
Осмондаги олмосранг Зуҳал,
Кун ўтар кечаги кундай,
Яна қанча бегуноҳ айбдор.
Ҳаловат топмаган кундан,
Ғуссаларнинг чеки йўқ бирон,
Дилдаги ҳар бир ғалаён,
Умримизга келтирар қирон,
Билмай энг ёмони қачон;
Хотираларга таслимдир жон,
Ҳар қанча ўйламанг обдон,
Ожиз томон бўлади айбдор,
Фаросат аҳлидан сўзла,
Эй кўнгил, нокас ҳарфини кўй,
Кўз, тилу, қулоғинг боғла,
Фитна тўла бу оламни кўй,
Юракни ҳовучлаб ҳар чоқ,

Мурувватга кул бўлмоқни қуй,
Ғаддор нафс пардасин ташла,
Умр лаҳзасин ўтказма бекор,
Хуррамлик асоси дилда,
Иноқликни қилсак одат,
Юлдузлар шодасин кўр-да,
Изла бунга муносиб оят,
Меҳмонга келдик бир дамга,
Баҳсларга бормикан ҳожат,
Кеча, ё эртани ўйлаб,
Бугун ғамга бўлма гирифтор.

БЕМОР

Виждону ҳақиқат йўли биттадир,
На амал, на мақом изоҳи зарур,
Кўнгилнинг зийнати инсоф ва иймон,
Эътиқот калити доно сарбондир.

Ибодат юракдан чиққувчи наво,
Камтарлик Оллоҳга яқин боришдир.
Инсофдан кечган ҳеч топмайди даво,
Илоҳий жонга бу берган озордир.

Маънавий хасталик давомли бир ҳол,
Маърифат бу дардга нодир даводир.
Ташхисин билгувчи ҳар бир шифокор,
Ўз қадрин топмаган сарсон-бемордир.

КЎРМАДИНГИЗ БАҲОРИМ

Боққа бир жуфт гилос экдим,
Сиз ёқтирган қора гилосдан.
Дарров гулга кирдилар, дедим:
Онажон, кўрсангиз-ку бу дам.
Кўчат кўкарганидан хурсанд,
Ўйладим илк кўйганим қадам.
Қувонч дилингиз сифмай, балки,
Йиғлагандирсиз ҳам ўшал дам.
Кечагина эккан кўчатларда,
Ҳосил ғунчалари кўринди.
Жон қўшиб ўстирган бу танда,
Ғамлаб дилим, қисмат айирди.
Ўлим ҳар бошда бор, дейдилар,
Абадий эмас, биз билган жон.
Фақат, аламин кунда билинар,
Баҳорим кўрмадингиз онажон.
Сиз тупроқ остида қолдингиз,
Мен тупроқ устида дил гирён
Мени авайлаб ўстирдингиз,
Ўтмади бир кунингиз хандон.
Меҳр ибтидоси эдингиз,
Меҳрга зор кетдингиз, Онажон
Соддагина муштипар онам,
Жон мағзини ўстирган онам.
Момо Ҳаво тимсоли онам,
Ўксик бағрим тўлдирган онам.

Йўқдан мени бор қилган онам,
Меҳр бериб ололмаган онам.
Нодон ақлим тузатмоқ учун,
Умрин қурбон айлаган онам.
Омонат бу кунлар деб, ҳар кун,
Насиҳатин уқтирган онам.
Тобут узра кафанда ётиб,
Сўнги дарсин беролган онам.
Сиз кетдингиз дил ғамда қолди,
Ақлу идрок ўйлашдан толди.

Оҳ, бунчалар шафқатсиз дунё,
Ҳаёт билан ўйнашиб гўё,
Ўлим билан дилни тигласа.
Яхшиларни эрта овласа.
Энди сиз йўқсиз, оромим йўқ,
Давлатим, умрим сарвари йўқ.
Кунда дилзада кирсам уйимга,
Етим дилни дилгири ҳам йўқ.
Шунда мен ҳолимдан куяман,
Кунимдан, бахтимдан тонаман.
Афсус, надоматим ичимда,
Сизсиз бу олам, ғамда кўраман.
Айрилиқ чорасин ўйлаб гоҳ,
Қабр устида йиғлаб ёнаман.
Дилга таскин излаганим чоғ,
Фарзандларимга кўз тикаман.

ҲОЛАТ

Алам билан боқдим юзингга,
Сен маликам ўзга ёр эдинг.
Мен йўқласам, келиб қошимга,
Бугун менга не гап бор, дединг.

Ночоргинанг хаста дилида,
Не гап борки, билмайсан наҳот.
Бегоналик туғилса бизда,
Унда менга не керак ҳаёт.

Сени кўп ҳам қийнаганим рост,
Тунлар мени бедор кутардинг.
Девонангни этганингда ёд,
Рашк ўтида ёниб ётардинг.

Бугун эса гафлатда ўзим,
Ёдинг ила бедор тураман.
Сенга берган озорим учун,
Армонлардан озор кўраман.

Бунда кўп ҳам кўрмайман алам,
Бевафолик интиҳоси бу.
Гарчи менга кўринмас олам,
Омон бўлсанг, бор олашим шу.

ҲАЁТ КЎРКИ

Эҳтирос чўққиси онгли муҳаббат,
Йўқ, сеҳрли-унингдек туйғу дунёда.
Бахтингга хазина - берар саодат,
Иқболинг кўринса ёрнинг уйида.

Кўр-кўрона севги шунчаки ҳавас,
Бемаҳал ҳижрондан олов ёнмасин.
Савдой севишда ҳаловат бўлмас,
Муҳаббат идрокдан айри юрмасин.

Гуноҳга айланар бемаҳал севги,
Тушунмоқ зарурдир унинг тонгида.
Муҳаббат софлиги ҳаётнинг кўрки,
Эҳтиром топсин у, турмуш богида.

Гўзал табиат кўнгилга таскин беради, хавотирларни аритади, ҳузур-ҳаловат бахш этади. Кўнгли ғаш, хира бўлган кишилар шовиллаб оқаётган сой бўйида фикру хаёлини ёйсин эди, аҳволи кескин ўзгариб, тушкун ва лоқайд ҳолатни енгиб қутулиб кетишга ўзида журъат ва ишонч топадилар. Гўзал табиат меҳр-оқибат, вафо ва садоқат ҳисларини уйғотади кишида. Турмушга файз, шукуҳ, мазмун бағишлайди. Табиат шайдолари карам фикрли, ўзгаларни тушунадиган кишилардир.

ЖАНЖАЛ

Мен ёмонми, ёки Сен ёмон ?
Гоҳ сокинмизу - гоҳи бўрон,
Қайсар онгда руҳий жараён,
Бермас бизга ҳеч бир ором,
Кунлар шундай этса гар давом,
Урмимизга келгани қирон,
Савдони пишира олмаган,
Фақат бизми, ҳаммадан нодон.

Ерга авайлаб қўямиз пой,
Қоқилишни йиқилмоғи бор,
Дилларга кўп берамиз озор,
Вужудимиз нақ арқонсиз тор,
На сен топдинг бундан эътибор,
На мен бўлдим меҳрингдан бедор,
Бўлмасмикан ўйласак бир он,
Истаклару, манзилу - макон.

Муҳаббатнинг чеҳраси сўлгин,
Жанжалга ем, доимо дилхун,
Юракларни хуркитар ҳар кун,
Аразлару - нотинч ўтган тун,
Севишингга менда йўқ гумон,
Гап сотишдан тўйдим беомон,
Ўйлайсанми бўлганда шодон,
Ким биздан яқин, биздан қадрдон.

Билдим энди изтироб бекор,
Ҳар инсоннинг ўз олами бор,

Фаниматдир ҳар кунги дийдор,
Дилозордан худо ҳам безор,
Гуфторингни эътироф этгум,
Хоҳишларинг баҳосин битгум,
Меҳрим билан суғориб қалбинг,
Ич - ичингда ўзни яратгум,
Шунда сокин оламан нафас,
Сен соғинчим қондиrolсанг бас.

НАСИБАМ КҶРДИМ

Қараб турсам қизгина,
Кўзларини сузди-ё.
Ҳолим кўриб бир зумда,
Мажнунлигим сезди-ё.

Кўзлар тўқнашган чоғда,
Чин насибам кўрдим-о.
Нигоҳининг сеҳрида,
Ўзлигимдан кечдим-о.

Жонимга жон кўрдиму,
Тандаги жон талпинди.
Ишқ дилимга кўндию,
Ҳаловатим йўқолди.

Йўқдир ишқда раҳнамо,
Сарбон фақат қиз ноzi.
Ҳаққимга қилсам даъво,
Бўлармикан ёр рози.

АЖРАЛИШ

Кўй, азизим!
Зўрлама дилни беҳуда,
Бўлди бас, кетаман куйиш не кунда.
Кўнгил қолди, алдовдан - аразларингдан,
Эрталик ёлғонлардан, кечай ҳозирда.

Гул чехранг бичимига қилдимми ҳавас,
Кўзларимга эрк бердим, ҳар куну - тунда.
Юрагимга теккани, асли бу эмас,
Биргамизу нигоҳлар, ётли дунёда.

Бегонадай, тергашга ҳаққим йўқ энди,
Тақдир пайконига учдим мен қайда.
Наҳотки танти фалак, ҳукмидан қонди,
Биз ажрашсак бир - бирдан, мўъжаз бир уйда.

НУҚТАИ НАЗАР

Инсонлик ўзида синаган одам,
Бошқани қалбини билмоққа қодир.
Яхшилик келтирар ҳатто ғам-алам,
Ухшашлик бўлса гар, қарашда зоҳир.

Макону авлоднинг эътибори кам,
Одамнинг шахсидан беришда хабар.
Баҳолаш омили бўлади ҳар дам,
Ундаги идроку нуқтаи назар.

ДИЛНИ АЙИРМА

Ишқда сабот топмадим,
Бунда гуноҳ кўрмадим,
Азобидан мен тўйдим,
Сен ҳолимни сўрама,
Асло мендан нолима.

Айтар сўзим бор эди,
Қалбим сенга зор эди,
Ташна дилим кўр эди,
Муҳаббатим аяма,
Вафосиз деб койима.

Сенга ахир бирон бор,
Берганмидим ҳеч озор,
Севсамда ҳазор-ҳазор,
Бунга орингни тикма,
Дилга ишора қилма.

Оқ оралаб сочимга,
Баҳо берар ёшимга,
Ишқ сиғмас бардошимга,
Ачинмагин зорима,
Қийнаб тегма жонима.

Сағир қўйма дилимни,
Меҳрингда кўр йўлимни,
Ортга отма сўзимни,
Кўнгилни ҳеч айирма,
Ишқ томонга қайирма.

БИЛДИМ

Ўлтириб дилбар қошида,
Бахтимни бедор ўйладим.
Мушкилли қисмат дилимда,
Қолмаслигини кўзладим.

Ишққа ташна қалбим қулфин,
Очгим келди, сочгим келди.
Ишқимнинг гулдастасин,
Ёр дилига таққим келди.

Келгин, эй ишқим кувончи,
Ўзга сиғмай мастинг бўлай.
Жиловлаб жонон ишончи,
Қўшни дилнинг ҳукмин кутай.

Оҳ, - дедим, унсиз юракдан,
Ноёб ҳусн адоғи бўлдим.
Тутдиму маҳкам қўлидан,
Насибам топганим билдим.

САҲРОДЕК БИР ГАП

Бўлмаса ёнингда дўстинг, сирдошинг,
Сен учун жон фидо-яқин йўлдошинг.
Меҳрибон ёрингу фарзанд-қувончинг,
Бу ҳаёт сен учун - саҳродек бир гап.

Ёнмаса дилингда тупроққа меҳринг,
Садоқат кўрмаса дарахту боғинг.
Тоғдаги тошлар ҳам билмаса боринг,
Бу ҳаёт сен учун - саҳродек бир гап.

Қайғули кунингда ишонган ёринг,
Аламни сезмаса, номусу оринг.
Орзуда оқмаса томирда қонинг,
Ўз юртинг сен учун - саҳродек бир гап.

Фазандлар уйқудан турмаса кулиб,
Ҳаловат қолмаса - рўзғоринг ғариб.
Ҳамхонанг юрса гар кўз ёшин тўкиб,
Ўз уйинг сен учун - саҳродек бир гап.

ЎЗИНГ БЎЛИБ ҚОЛ

Ўзингни кимлигинг англагин, ўелон,
Мардлигу шижоат номингга посбон.
Адолат ҳаётнинг шукуҳи, билгин,
Курашсиз меҳнатинг бўлади хазон.

Томоша эмас бу, кўрганинг ҳаёт,
Яшашнинг ҳар они кураш демакдир.
Яшамоқ, ҳис этмоқ ва топмоқ сабот,
Ва унда тезкорлик бахтга кўмакдир.

Она янглиғ оқ ювиб, улғайган Ватан,
Сендан-да кутади, фидолик бурчин.
Жасорат топмасанг, умрингда ҳар дам,
Келганинг, ул қора тупроққа текин.

Пул азиз, ҳаётинг азиз ундан ҳам,
Номардга ўзингни кўрсатма майин.
Бошқалар бахтини кўзлаган одам,
Ўзини бахтини топмоғи тайин.

Ночорлик наздида тиз чўкма зинҳор,
Қарашлар жангидир бу турмуш баттол.
Ҳаётда битилган сенинг номинг бор,
Курашлар ичинда, Ўзинг бўлиб қол.

САОДАТ ЙЎЛИ

Оналар қалбини ҳар дам этган шод,
Оталар меҳридан тополган мурод,
Кексалик чоғларин этолган обод.
Фарзандлик бурчини англаган бу кун,
Саодат кўшкига чиқарлар бир кун.

Ёрини ёр билиб қадрига етган,
Муҳаббат қўнида оромин топган,
Салоқатдан зафар тўнини кийган.
Инсонлик йўлига етгани бу кун,
Саодат кўшкига чиқарлар бир кун.

Ҳар синиқ дилларга мурувват қилган,
Ўтганлар ёд этиб, зиёрат этган,
Тангрини омадга кафолат билган.
Иймону одобда нурафшон бу кун,
Саодат кўшкига чиқарлар бир кун.

Ёшини иззатга сазовор билган,
Кўнгилни шишадек нозиктаб билган,
Улуғлар пандидан наф олиб тўйган.
Кексалар дуосин олгани бу кун,
Саодат кўшкига чиқарлар бир кун.

ҚАДРИНИ БИЛГИН

Фироқ дарров айтдими сўзин,
Кўзларингда майингина ёш.
Ҳадикдами юрагинг сенинг,
Танлаб букун умрингга йўлдош.

Шундай бўлар ўзи муҳаббат,
Қисмат севги билан-да ширин.
Қалбингдаги ишқ - олов албат,
Ҳали қанча ёниши тайин.

Муҳаббатдир туйғулар шоҳи,
Айри юрмас мудом ҳижрондан.
Гоҳ йиғлатар, кулдирар гоҳи,
Ишқ ғамининг дилкашлигидан.

Ёш доғини артгил сингилжон,
Ишқ юртида шод - қувноқ юргил.
Гул умридек бўлмасин хазон,
Илк севгининг қадрини билгил.

МУСИБАТ

Эркакнинг қалбини синдирди абад,
Фурур, шаън комини ялайди нафрат.
Дунёнинг энг мудҳиш қора тунуда,
Муҳаббат томирин кесди хиёнат.

Дарғазаб кўзларни қоплаган булут,
Афсусдан юракни ўртайди сукут.
Хаёлда ер ютиб, вулқон отилса,
Жон билан бу алам бўларди унут.

Хиёнат чоғида чақнаган кўзлар,
Ерга тикилганча, орсиз ялтирар.
Титрайди, кўргандай гўё надомат,
Вужуди қалтирар, учади лаблар.

Эркакда уйғонган нафратнинг ўти,
Букилмас сабрининг қирғоғин бузди.
Хиёнат маҳв этган аёл ҳолига,
Ачиниш ўрнида жирканиш сезди.

Муҳаббатнинг бутун сеҳрини юлиб,
Юракдан отса ҳам аламдан тўймас.
Ифлос истак доғи билан бўзариб,
Турган бу башара ҳасни билмас.

Аёлни муқаддас билган ишончлар,
Ёрига суйкалиб олган қувончлар.
Омонат хазондек тўкилди дилдан,
Қалбига битилди нафрат аламлар.

Муҳаббат ҳарчандки дилга яқинроқ,
Нафратнинг наздида ёқолмас чироқ.
Бадбахт уй дўзахдай туюлди кўзга,
Эр билди тўғри йўл, уйни тарк этмоқ.

Хотин тавба қилиб, қасам ичарди,
Ўзини оқлашга ёлғон бичарди.
Нафратдан дилида чексиз галаён,
Эр эса ғазабдан куйиб-ёнарди.

Номусин тўкканди, қасамхўр хотин,
Энди у дунёни кўрмасди бутун.
Муҳаббат учун у, олса интиқом,
Шу пайт тайёр эди, тўкмоққа ҳам қон.

Намозу рўзани фарз билган хотин,
Гўё нозли шайтон кўринди шу вақт.
Бузуқ қалб эгаси очдию юзин,
Ёлғонга қурбон, этилдику бахт.

- Лаънат, - дер, - ҳаёсиз бундай аёлга,
Илондек тўлғанган, бадхулқ маккорга.
Севгимга бу бўлди берилган жазо,
Уятдир эр бўлиш беор хотинга.

Йўқотмай ўзидан ақлу эҳтиёт,
Бўлса ҳамки хотин, энди унга ёт.
Чиқазмай фалокат офир қайғуда,
Кетди у уйдан, «қайдан бу сабот».

Жазосиз қолдирди, чиқмасин деб гап,
Урчиса миш-мишлар, ўғлига уят.
Ёлғизи - ўғлини ғурури сабаб,
Ўртада сир бўлиб, қолди хиёнат.

Одамлар ичига киролмай ҳаргиз,
Ёлғизлик ҳаётин танлади абад.
Қондошлар дил хуфтон сўрсалар негиз,
-Асабим чарчаган, - дер эди фақат.

Узлатга кетгандай ғамга кўмилиб,
Тоғ-дара қўйнига қўйди у қадам.
Кўл билан тошларни битталаб териб,
Ер билан дардини кўрди у баҳам

-Ақлидан озди у,- деганлар бўлиб,
Шаънига қанчалар гап-сўз ташлади.
Сўнг боғин камоли кимлардир кўриб,
Кўшнилари туғилиб, ерни қашлади.

Ой ўтди, йил ўтди эрдан йўқ дарак,
Наҳотки айирди уларни фалак.
«Ақлидан озгани» рост бўлса агар,
Ҳадикда яшамоқ, энди не керак.

Касали тўғри деб, гапларни қилди,
Эрининг шаънига бўҳтонлар ёғди.
Тақдирдан кўрқмаган номақбул аёл,
Хатосин унутиб қисматдан кулди.

-Биргина ишимни санади «беор»,
Истасам ҳуснимга юзлаб харидор.
Қариндош ришталар не берди менга,
Боримдан ҳаттоки акам ҳам безор.

Танлади ҳаётнинг энг енгил йўли,
Боласин ташлаб, у юрар тун бўйи.
Мурғак қалб ўрганди, қўрқувни билмай,
Совғалар тутарди, онанинг қўли.

Эсламас боласин, айшу ишратда,
Кўнгилни овламок, касби ҳар вақтда.
Ўзига яраша дўстлар бор эди,
Нафсини ўйлаган харидор эди.

Синамоқ бўлдими ҳис-туйғу кучи,
Қанчалар дилларни олди у ҳуши.
Барига бағишлаб, тотли садоқат
Тамошо қиларди, сўнг кўнгил иши.

Болада тафаккур тиклана борди,
Баъзи бир танишни эслаб ҳам қолди.
Сўрашса онаси рўйи хуш бермас,
Кўчада ҳеч бири уни танимас.

Бир туни онаси изидан бориб,
Нотаниш бир уйга меҳмонга кирди.
Мезбон ҳам болани иззатин қилиб,
Эркалатиб уни кўнглини олди.

«Амак» кўрди-бола кетмоқ истамас,
Ё гапдан толиқиб, бир ён ухلامас.
Алдади, тор уйга қамаб тинчитди,
Она ёдига бу, саҳарда тушди.

* * *

Шўх бола аразлаб ота қидирди,
Изидан бориб у қирга ҳам етди.
Кучоқлаб бағрига ширин боласи,
Отаси билдирмай кўз ёши тўкди.

- Меҳнатим, ҳайрият зое кетмади,
Болам бор, боғимга эга чиқали.
Оз қолди улғайиб вояга етса,
Камолин кўриб ҳам, бағрим тулади.

Рости ҳам боғ қилди, жуда ҳам кўркам,
Тоғнинг ҳавосида дилкашу хуррам.
Зиёрат қилувчи дўстлар кўпайди,
Унда тун ўтказмоқ, ҳар дардга малҳам.

* * *

Бола ҳам улғайди кундан кун сайин,
Ақли ҳам жойида камоли тайин.
Ўртоқлар ортидан янги дўст топди,
У билан ўтказган, ҳар дами ширин

Кунларнинг бирида боғга бордилар,
Гилосга хўп тўйиб, йўлга қайтдилар.
Хайрлашув чоғида гапдан гап чиқиб,
Нохосдан икки дўст сизмай қолдилар.

Чунки дўст айтдики, онаси бир кун,
Айтганда танибди унинг онаси.
«Эрини саргардон этган у аёл,
Энди ким бўларди, унинг боласи?»

Бу гапдан боланинг жаҳли уйғонди,
Билиб бу ҳақорат аламдан ёнди.
Оналар баҳона зардаси тошиб,
Икки қалб кўзлари нафратга тўлди.

Оқибат мезонни четга сурдилар,
Аямай бир-бирга муштлар солдилар.
Ички иш нозири тутиб уларни,
Бўлимга етказиб, сўроқ қилдилар.

* * *

Дўстининг отасин чақирган маҳал,
Унинг ҳам онаси келганди аввал.
Онасин кўриб у ачинди дилдан,
Ўғлидан хавотир чарчаган ҳолдан.

Не кузла кўрдик бу келган одам,
Бир пайтлар кўргани онасин дўсти.
Сал бўлса дилига таскин қўнди ҳам,
Урушнинг сабабин айтмади рости.

Ходимнинг олдида истехзо қилмай,
Ўғлига бақариб минди ғазабга.
Ҳолатнинг сабаби сўрамай - нетмай,
Тарсаки туширди ўғли юзига.

-Фоҳиша ўғлига нега дўст бўлдинг,
Мисқоллаб ортирган обрўйим тўқдинг.
Қуриб қолди наҳот, сенга бошқа зот,
Шуларга бугун сен, мени тенг қилдинг.

Она-чи, индамай сақларди сукут,
Эшитган ҳақорат ичига ютиб.
Не илож ўртада борда қанча сир,
Шунчалар қийинми бўлмоғи унут.

Маҳкама эгаси шаҳд билан турди,
Жаҳда ота томон бир қадам юрди.
- Сен ўзинг лойиқсан асли жазога,
Ҳозироқ, узринг айт, бу ёш болага.

Боланинг кўзида қалқиган кўз ёш,
Юзидан думалаб ерга тўкилди.
Узрини айтгандай кўтардию бош,
Кўчага отилиб, йиғлаб югурди.

Онаси борарди ортидан юриб,
Ўғлидан чиқмасди бирон-бир нидо.
«Қанийди отаси қилмаган қилиб,
Уриб ўлдирса-ю, у топса жазо».

Отаси сингари ўғли ҳам босиқ,
Дардини тўколмай йиғлаб борарди.
Нафаси бўғилиб кўзлари синиқ,
Она ҳам эзилиб, кўз ёш тўкарди.

Оҳ, пичоқ қадалиб суякка етиб,
Бу хотин хатосин сўнггина билди.
Ўғил қоматига суқилиб боқиб,
Улғайиб қолганин илк бора сизди.

Ўғлидан азизроқ кими бор унинг,
Кўзининг қораси шу ўзи ахир.
Ўлгани яхшийдди кўргандан буни,
Наҳотки бу ҳаёт шунчалар тахир.

Кўз олди корайиб баҳуш ва беҳуш,
Неларни ўғлига айтмоқчи бўлар.
Фарзанди азобда, эмасди бу туш,
Қалбини очиб, у додлаги келар.

Оила бағрида ўтказган кунлар,
Бешикни тебратган уйқусиз тунлар.
Ширин бир туш каби келарди елга,
Билмасди қисматдан энди не кутар.

* * *

Кун бўйи ўғлига ялинди ёнди,
Ундан-да бир оғиз чиқмади садо.
Отаси ёнига жўнатмоқ бўлди,
Болага бў йўл ҳам кўринди хато.

Шубҳалар, гумонлар юрагин эзиб,
Қалбини болалик тарк этди буткул.
Сиқилар тушунмай аламга тўлиб,
Онадан бу гапни сўрамоқ мушкул.

«Фоҳиша ўғли бу» қийнайди ҳамон,
Умрида осонми кўтармоқ бу ном?!
Онаси танитган дўстларни эслар,
Қай бири яхшию, қай бири ёмон?

Тиз чўкдию, она қошига келиб,
Онаси юзига боқолмай дадил.
- Шу гап ростми она? - зўрға сўради,
Онанинг меҳридан узолмасдан дил.

Онада бу сўзга жавоб йўқ эди,
Эркалик қилишга ҳадди йўқ эди.
- Тинчлан болам, - дерди, овози хаста,
Бундан ўзга унда зори йўқ эди.

Ҳаётидан тўйган бир нотавондек,
Ўғилда етмасди журъат, шижоат.
Кечаги тўп тепиб юргани тушдек,
Бугун-чи, ўзига изларди шафқат.

* * *

Фафлат босиб она сезмасдан қолди,
Ярим тунда бола бирдан йўқолди.
Оёғи толгунча қидирди шўрлик,
Азонда ўзи ҳам ҳолсиз йиқилди.

Қалбини қалтироқ эгаллаб она,
Оллоҳга ёлвориб қиларди фарёд.
«Наҳотки энди у, менга бегона,
Сен уни асрагин, ол мендан ҳаёт!».

Ваболик ҳовлида қолдими ўзи,
Касал олиб келган вақтини ўйлаб.
Авзойи бузилиб ташвишдан юзи,
Оқариб кетганди, қимирламас лаб.

Яна у эмаклаб қидирмоқ турди,
Қазноқда осилган жасадни кўрди.
Ўзинг айт, эй фалак, қандай бу жазо?
Додидан бир бора атроф уйғонди.

Ота бу шум хабар, унсиз эшитди,
Гўё у қутгандай қисматдан бу ғам.
- Наҳотки бу ишинг дунё тузатди,
Ортимдан йиғласанг бўлмасми болам?

Ахир шундай бевақт, ўлимга сабаб,
Хасис гурурини ўйлагани вақт,
Хиёнатдан қочиб, қилдими ғалат,
Энди ахир у, ундан ҳам бадбахт,

Уни ютсин эди тубсиз жаҳаннам,
Ошкора жазосин берганда аввал.
Минг афсус, кўрмади ҳеч бир чора ҳам,
Ўғлини қолдирди, нега у маҳал.

Ғуноҳсиз ўлдими умри меваси,
Ўлдирувчи ким? Бас, ота-онаси.
Хотин содиқ бўлса, покиза бўлса,
Алишмасди ҳеч вақт, бир соч толаси.

Шу қатъий чегара чизди ўзига,
Бу ифлос ишларга интиҳо, деди,
Муҳаббат, хиёнат кўриниб-кўзга,
Ўғлининг ёнида ўзини кўрди.

Тоғу-тош ораси гумбурлаган ўк,
Яна бир ҳаётни фазога отди.
Ов милтиқ юракка қадалгани чоғ,
Адашмай юракни тешдию, ўтди,

Мусибат босдию, бутун туманни,
Боисин билолмай одамлар ҳайрон.
Отага ҳамроҳдек кўмди болани,
Аламга чидолмай титрар қабристон.

Билганлар аёлга нафрат тўкарди,
Билмаслар Худодан бардош тиларди.
Ачинарли қисса тилдан ёйилиб,
Ўзича ҳар кимса дoston битарди.

Девона сингари турарди аёл,
Ўлмоқдир истаги, йўқ бунга инкор.
Бундан сўнг яшамоқ энди бу не ҳол,
Маърака ўтгунча топарми мадор.

Афсусдан фойда йўқ энди биледи,
Гоҳида ўзидан тинмай кулади.
Уйку дорини дам-бадам бериб,
Яқинлар хавотир, кунда келади.

Аламлар ром қилди сабру тоқатни,
Даҳшатли ўлимлар кўздан аримас.
Кунда бир мозорга билмас етгани,
Шомгача ўтирар, бир ўзи қайтмас.

Мотамнинг айбдорин сўрамас ҳеч ким,
Тун зулмат қоплаган ёлғиз у уйда.
Беғуноҳ қурбонлар, олиб суратин,
Тонгача ялайди, уйку йўқ кўзда.

Ўлганлар кетару қолар тириклар,
Кўнгилда бўлса ҳам чексиз ҳадиклар.
Қайноға бир куни келинни йўқлаб,
Келди у қалбида не-не битиклар.

Фотиҳа ўқилиб сўнг қилгач дуо,
Келинни оҳиста ёнга чақирди.
Ҳол-аҳвол сўраб у сақлади ибо,
Хотиржам ўтиргач аёлга деди:

- Эрингнинг боғи ҳам қолди қаровсиз,
Меросхўр йўқ унда, қисмат туфайли.
Қарашга биламан, ўзинг иложсиз,
Бирон-бир кишинга тортиқ қил, майли.

Қайноға қайтди-ю, узрини айтиб,
Аёл ўзин отди, ерга мадорсиз.
Бир маҳал кўшниси дод солди кўрқиб,
Бечора ётарди батамом ҳушсиз.

Неча ой, неча йил эслаш ҳам қийин,
Шол бўлиб, миҳланиб ётар тўшақда.
Нафаснинг сўнгиси қачон - нотайин,
Ўлимин кутарди, иложсиз хаста.

Ғам-ғусса кўрмаган тарихда олам,
Ота-бола ўзин қурбон қилгандай.
Азобда она ҳам қийналар ҳар дам,
Ўлимга интизор, қувонч кутгандай.

Билмаскан ҳеч кимса қисматнинг кучин,
Кимларга илтифот ва кимга жазо.
Тушунса хатони зиғирдек олдин,
Тантана қиларди, дунёда вафо.

ЕР БАХТИ

Табиатнинг сири кўп,
Билмоқнинг ҳеч кечи йўқ.
Ер неъматин бизники,
Еча олсак дунё тўқ.
Шунлай замон келади,
Ҳамма буни биледи.
Ур-йиқитлар йўқ бўлиб,
Ҳамма Ерни асрайди.
Ахир, ҳар кун ғанимат,
Қисқагина умр бор.
Одам, олам, жамият,
Бир бўлмаса дунё тор.
Бу кичик бир фалсафа,
Даъвати бор азалдан.
Етишмасми, ҳафсала,
Одам ўтар одамдан.
Келинг Ерни асрайлик,
Унда ўзни топайлик.
Ер кўнглини оғритмай,
Келажакка элтайлик.
Бошқа ҳеч бир сайёра,
Бундай бахтга лойиқмас.
Чунки улар бағрида,
Тирик жонни асрамас.

ЁТ БЎЛСИН

Маънос курсам ҳолингни, ўзни маҳзун сезаман,
Сени хуррам кўрмоқ чун, не йўлларни кезаман.
Сен кулганингда дилдан, мен ҳам бирга куламан,
Касал бўлсанг ба ногоҳ, ўзни бетоб кўраман.

Наҳот севги шундай куч, икки юрак бир бўлар,
Яшамоқлик истаги, муҳаббатдан жўш урар.
Фироқнинг сал фурсати аламдайин кўринар,
Дилга дилнинг муҳтожи, ҳар дам шундан билинар.

Сенга шайдолигимни қирқмоқчилар кўп бўлди,
Хавфу-хатарлар гоҳи, бўғиб бўғзимга келди.
Нетай, ахир, феълимни ишқ ўзига ром қилди,
Сендек санамга ошиқ, иқболимдан дил тўлди.

Севгингга сен ишонсанг, қалбинг меҳримга тўлсин,
Бахтинг бегона қилмай Оллоҳ бахтимда кўрсин.
Севги синовларидан ширин хотира қолсин,
«Алвидо» сўзи доим муҳаббатга ёт бўлсин.

ДИЛ ИЗҲОРИ

Кўрдимки, ҳар кимсанинг нек ному аъмоли,
Ҳар икки жаҳон яхшилиги дилхонасидан.

Нафс ғами-ю ҳою-ҳавас олса камоли,
Чеҳра сўлиб, бир кун утар паймонасидан.

Қилмайди биров сенга ҳасад, ҳеч бир замон,
Гар-да назар ташламаса, ҳирсхонасидан.

Бу беш кунлик дунёда мавсуми ғамдон,
Тўлдиради озори дил вайронасидан.

Ишқни малол кўрмаганда асрори дил,
Ошиқ аҳли куймас эди, дардхонасидан.

Туйғу қучиб, бермаса йўл ҳолинг хароб,
Бошинг чиқмас ҳалқуму ер ғамхонасидан.

Тадбири шод истар бўлса сенда ҳамроҳинг,
Меҳрингни беру кутма жавоб таънасидан.

Мискин вужудинг Худодод, билмаса ҳолинг,
Бўш қўйма сира, дилни ёр аҳдномасидан.

РУҲАФЗОЛИК

Маломат тошини бўйнимга илиб,
Тунларда кезаман бедор ва бехуш,
Осмонда юлдузлар учганда кулиб,
Шабистон қалбимни кўраман нохуш.

Сочингни силаган қўрқоқ бармоқлар,
Руҳафзо танамда эркалик қилар,
Қароғимда доим сирли нигоҳлар,
Кузатиб аҳволим жонимни олар.

Учрашган эдикми, ажрашмоқ учун,
Хатолар армони ҳолим кўймайди,
Орзую - умиддан тополмай учкун,
Хароба кўнглимни фироқ ялайди.

Ой ўтди, йил утди тополмай узим,
Қайғуда эслайман йўқотган изим.
Йироқлаб борса-да кунлар кун сайин,
Кўзларингни ҳамон соғинар кўзим.

ҲОВЛИ

Тор кўринди ҳовлимиз бироз,
Ўдиларда ёшлар, дарахтлар.
Биз чўмилган ариқлар саёз,
Унда дунё сабза кўкатлар.

Илк нигоҳга тушган бу олам,
Энди мўъжаз кўринар кўзга.
Кенг ўлкага баҳор келса ҳам,
Бу боғни мен кўраман тўрда.

Киндик қони тўкилган бу жой,
Макон менга отадан мерос.
Обод бўлса, шод қувончга бой,
Юртда демак, яшнар баҳор - ёз.

Остонамас Ватан чизиғи,
Меҳробдадир унинг меҳвари.
Ёруғ ёнса уйнинг чироғи,
Шудир асли Ватан баҳори.

ШАЙТОН

Шайтон бир кун баногоҳ, ажал кўрди йўлида,
Бандага қўйган тузоқ, титроқ сезди ўзида,
Оллоҳга у нолиди: - Мени нурдан яратдинг,
Нечун жонзот тақдирин, менга раво кўрсатдинг.
Нидо келди ғойибдан: - Сенга бердим куч - қудрат,
Ҳатто бандам дилидан, кўрсатдим сенга хилқат,
Одамлар синови учун, жой бергандим дунёдан,
Йўқотмаса ўзни деб, кериб кибру ҳаводан.
Деди шайтон: - Нафс ўлгур инсонларда зўр экан,
Нафси ёмонларида, виждон кўзи кўр экан,
Ахир менда не гуноҳ, нафсни ўзи тиймаса,
Бир - бирини кўролмай, ўз ҳолига қўймаса.
Ҳар қадамда бир бўлиб, бир - бирини алдайди,
Ишин кўриб ҳаттоки, «Шайтон» деб ҳам қарғайди,
Ўзимни ажратмоқ учун, баъзан ниқоб кияман,
Ниқобим ҳам ўхшаса, ўзим аранг юраман.
Раҳми келиб шайтонга, Оллоҳ уни кечирди,
Шайтон ниқобин кийган, бандалардан ўгирди.
Хулоса шу дунёда шайтонларнинг зоти кўп,
Бири қолмай - биридан, тинч бўмайди ҳеч инсон,
Ҳаммадан ҳам хавфлироқ, ёвузликда тенги йўқ,
Юракка қўнса агар, «Мен» номидаги шайтон.

СЕНСАН

Тақдир ҳукми измида, зебо баҳорим Сенсан,
Қалбим қасри тўрида, жону жаҳоним Сенсан.
Турмушим ширин этган, Сенинг шакар гуфторинг,
Бахтим - бахтингда курсам, қадру камолим, Сенсан.

Изтироб дардин четлаб, ўтсин бизнинг муҳаббат,
Чин муҳаббат аслида меъёрни билмас албат.
Рашк шубҳаси - қутқуси элтмасин Сени ғалат,
Кўзу, дилу - жонимнинг ороми фақат Сенсан.

Қисмат қайтмас изига, ўртамизда ришта бор,
Ёшлик ўтида ёнмоқ, ўйламоқ энди бекор.
Сени қандай севишим, таърифлаш ўзи малол
Сен жуфти ҳалолимсан, дилга мадорим Сенсан.

Меҳрингла обод уйим, қилмагил жонга жафо,
Қаҳрингдан ҳам жозибача, излайин кўриб вафо.
Сенинг шод кўрмоқ учун борлигим бўлсин фидо,
Моҳтобни излаб келсам, офтоб ҳаётим Сенсан.

Шубҳа юртига сафар, керакмас йўқдир нафи,
Кўнгили жосуси бўлган, туйғуни қўйгил нари.
Билки тақдирдан улуш, алам ўтган дамлари,
Ҳар икки жаҳонимда, ёлғиз баҳорим Сенсан.

Келар даврон, кетар даврон,
Бунга асло бўлманг ҳайрон.
Ман-ман деган кўнгиллар ҳам,
Гоҳо ғамдон, гоҳо шодон.

Ғам танламас вақту макон,
Айбли бўлмас ҳеч вақт замон.
Менга жазо бўлар ҳар он,
Ғар оғринса дилда Виждон.

Девонани келдинг сен асраб,
Тойишдан, беҳуд ёнишдан.
Айтчи бунга не эди сабаб,
Садоқат ёки севишдан.
Ёнгинангла сарсон эдим мен,
Қуёшдан ойни сўроқлаб.
Юрганмидим висолни излаб,
Тониб сендек сабри тошдан.
Оҳ, бу қандай туйғу бўлдики,
Аросатда ўртанса юрак.
Мунис қалбда жондай жой олиб,
Кутса у бевафодан бахт.

Фойдали кўринсанг

Бахт учун яралган аслида инсон,
Инсонлик қалбларда гулласа агар,
Бахтли бўлишинга ҳар доим ишон,
Энг бахтли куним деб, уйғон ҳар саҳар.

Бахт топмоқ - ҳаловат топмоқ демакдир,
Қалбимиз ҳамиша бунга даъвогар,
На ҳаво - на сувда кўринмайди у,
Ўзгалар бахтидан қалбинг мунаввар.

Ўзингдан аразлаб қуйма ҳеч маҳал,
Хиёнат этганда мол - давлат сабил.
Ватанга фойдали кўринсанг агар,
Ўзингни албатта бахтлиман деб бил.

СҮЛМАС

Йўқлигу - борлиқнинг сўнги кўринмас,
Алдовдан иборат дунёнинг ўзи.
Бир дамлик умрингга ёлғон тотимас,
Фақат кўр бўлмасин ақлингни кўзи.

Кунларнинг ўн беши қоронғу бўлса,
Ўн беши нурафшон келади дерлар.
Бўлмағур хаёллар қалбинг банд этса.
Беҳуда ўзингга михлама кўзлар.

Ҳар кимни қилмиши, ўзига аён,
Бирлашмаган элда ҳаловат бўлмас,
Карвонни бошқарса, муносиб сарбон,
Фозиллар дунёси ҳеч қачон сўлмас.

ВАТАН СЕВГИСИ

Туйғулар гавҳари - Ватан севгиси,
Халқ этиб инсонни - инсонга қушар,
Бу ишқнинг сеҳридан бенасиб киши,
Жаҳолат дунёси қурбони кетар.

Гўзаллик тимсоли - эъзозда гуллар,
Илдизи илинган тупроқни севар,
Ватани - гулзордан айрилган маҳал,
Тез сўлиб, ахири ахлатга тушар.

Хаёлдан бир мақол ўчмайди сира,
Ҳар маҳал бу сўзни тиклар хотира.
«Ўз юртин гадоси бўлгани яхши,
Ўзга юртнинг шоҳи бўлгандан кура.»

Бунда бир ҳикматни англадим яна,
Ватаннинг севгисин кучи ҳам шунда.
Қай жойда бўлмагин, қайларда юрма,
Маҳалла аҳлини эслайсан кунда.

Шу муҳит оламни танитган менга,
Ўзгалар юртида бу муҳит бўлмас.
Қасрлар қуришим мумкинudir унда,
Бундайин қушнилари унда туғилмас.

Ватан севгисини илдизи ҳам шу,
Инсоннинг тафтидан жонланар инсон.
Ҳаётнинг безаги бу гўзал туйғу,
Муқаддас саналган ҳар вақт, ҳар замон.

ИЗҲОР

Тўйдим мен, бедаво ишқнинг дастидан,
Кечдим, касбу ҳунару дунё бахтидан.
Ҳарчанд қолмади менда, сабру-қаноат,
Муҳаббат армонлари кетмайди дилдан.

Бу ҳаёт саҳросини яёв кездим мен,
Бўлари бўлдику, деб ичга ютдим мен.
То билгунича ақлим, сўнги йўқлиги,
Қадр кечаси келар деб, роса кутдим мен.

Ўтмишим, соясимон қувар ортимдан,
Умрим бир қўрқинчли уйқу, бўлса ҳам.
Ишқ қушини тутишга чўзилди қўлим,
Фақирона кулбада куним ўтса ҳам.

Билдимки, тор-хароба мен юрган йўлим,
Бахтсизликдан нишона ҳар айтган сўзим.
Севгидан арз қилсам ҳам, яна ва яна,
Муҳаббатдан паноҳ кўзлайди дилим.

ТААЖЖУБ

Ғам-алам келаркан, келгани сари,
Ҳар қадам ташвиши наримас қошдан.
Ҳаётнинг аччиғи шундадир бари,
Ё инсон боши чин яралган тошдан.

Эришса қувончга қувонч қўшилиб,
Ҳаётнинг сурури маст қилар дилдан.
Баногоҳ йўлида тойса қоқилиб,
Манглайига уриб, дер: - пишмаган лойдан.

Таажжуб босади дилимни ҳар дам,
Борга ҳам, йўққа ҳам камдек бу олам.
Ҳар дилнинг тўрида кунда йиғилган,
Туйғулар бисоти қувонч, алам, ғам.

НОМ

Оддийгина номим бор,
Отам куйган ном.
Луғатда йўқ, эътибор,
На битди, фарханги забон.
Илоҳий хислат излар,
Номига ҳар бир инсон.
Ҳар дам номда кўринар,
Яхши фазилат, иймон.
Ҳамда инсон номида,
Яширин рангин дунёси.
Ҳар ким номи ўзига,
Сўзларнинг энг сараси.
Ҳар кишига ҳеч бир суз,
Номдай гўзал кўринмас.
Ҳатто зарни қулоқ, кўз,
Ўз номидай асрамас.
Ўз номини ҳар киши,
Муқаддас деб ардоқлар.
Вақт келиб ўтса ёши,
Номда «Мен»-ни кўринар.
Балки шунга азалдан,
Яхши ном топмоқ фарздир.
Фарзанд кўрса отадан,
Яхши ном ҳар вақт қарздир.

Менинг дардим билмайди ҳеч ким,
Табибларнинг энг зўр-зўри ҳам.
Айбим ҳуснингга шайдолигим,
Ишқ бўлди олампаноҳим ҳам.
Ранжу азобга дилим ошно,
Қалбингдан бир орзу кутаман.
Замондан шикоятим йўқ, аммо
Ишқдан бедаво бир хастаман.
Меҳр билан солсанг менга назар,
Айтганларим ўзинг биласан,
Ғариблигим сен писанд қилмай,
Ҳолим билмай ўтиб кетасан.
Ҳар гал сени кўрганимда,
Оламини ўзгача кўраман.
Сен қўлласанг, мен ошиқ банда,
Қисматимда зафар қучаман.

ШИВИРЛАР ТАКРОР

Куклам келди,
Бунда баҳор ифодаси.
Табиат кулмоқда майин,
Изҳорида тоғлар лоласи.
Баҳорга ташна маҳзун дилимда,
Соғинчлар юкини ошириб кунда.
Хотирамни безамоқ истар,
У шўрлик, бечора севги -
Кўнгилнинг зода боласи.
Димоғим тўйдирар,
Яна ва яна
Хаёлимга босиб келган,
Муҳаббат гулларин бетакрор иси.
Мени ғамга боғлаган ёр,
Ҳис-туйғуларим этиб бедор.
Қалб қулоғига шивирлар такрор
Наврўз муборак !
Наврўз муборак !

ФИРОК

Учрашган эдикми, ажрашмоқ учун,
Хатолар армони ҳолим тирнайди.
Орзу-ю, умиддан тополмай учкун,
Хароба қалбимни фиरोқ ялайди.

Маломат тошини бўйнимга илиб,
Тунлари кезаман бедор ва беҳуш.
Осмонда юлдузлар учади кулиб,
Шабистон қалбимда гўёки бир туш.

Сочингни силаган кўрқоқ бармоқлар,
Рухафто танамда эркалик қилар.
Қароғимда ҳамон, сирли нигоҳлар,
Кузатиб аҳволим, жонимни олар.

ДАВЛАТИНГ

Айтар эди отам:- «Шошилма болам,
Тегирмон навбати келар сенга ҳам.
Гар. турмуш илмидан теролсанг зиё,
Идрокинг ҳамроҳинг бўлади ҳар дам.

Билгинки, ҳаётда ёлғиз юрганлар,
Беҳуда югурар, умрин сўлдирар.
Бир парча нон учун пора олганлар,
Яшамоқ дардида пора берарлар.

Бу дунё саҳнида ўзлигингни тут,
Донолар наздида сақлагил сукут.
Топганинг кам бўлса-ю, ғам бўлмаса,
Шу сенинг давлатинг бошқасин унут».

ГАПИРСИН КЎЗЛАР

Кўзингни кўзимдан олмагин, Моҳим,
Кўзларинг гамида ҳар доим кўзим.
Ибою ҳаё-ла гапирсин кўзлар,
Кўзларга даъвогар бўлмасин дилим.

Умрингни ўтказиб, изҳорим пойлаб,
Шошқалоқ ҳаётдан кутма саховат.
Кўзингни қочирма, қадрингни синаб,
Ўчмасин қаловсиз қолиб муҳаббат.

Чашманинг сувидай покиза севгим,
Юрагим тубидан оққувчи анҳор.
Кўзингдан қочмаса босган ҳар изим,
Сени севишимга керакмас изҳор.

Менинг беморлигим соғлом ишқимдан,
Сендан ўзга бу дард давосин билмас.
Кўзларинг нурида ёнган ишқимдан,
Кўзларим кўзинга ҳеч қачон тўймас.

ҚАЙТМАЙДИ

Эрта тонг саҳарда, субҳидам чоғи,
Шабнамлар сийлаган гуллар япроғи.
Күёшнинг тиғидан уйғониб чандон,
Ёқди-ю хушлади, кўнгил чироғи.

Баҳорни соғинган бесабр бодомлар,
Ҳосил гунчаларин ёйиб ташлади.
Новдалар мўлтираб кўкка тикилар,
Парсимон булутлар дилни ғашлади.

Бодомнинг гуллари тўкилса бевақт,
Бўғозли дамлари, яна қайтади.
Йиғлоқи қалбимдан, оҳ чиқди шу вақт,
Умримнинг баҳори энди қайтмайди.

Умрнинг баҳори - етилган маҳал,
Бор эди шижоат, имкону қудрат.
Тўкилиб бормоқда кунларим чигал,
Ногаҳоний бир бахт, кутаман фақат.

ДИЛДА

Насибам бор жонбахш лабингда,
Меҳру садоқат макони дилда.

Ёлғиз умидим, танҳо қувончим,
Ишққа беланган, ором йўқ дилда.

Хаёл асири, бу мулки орзу,
Сенга битилган, ашъори дилда.

Шаъни муҳаббат, севги тумори,
Ҳам бахти бедор, нигоҳи дилда.

Қочирма васлинг, қизғанма дидор,
Ҳусну жамолинг эъзози дилда.

Насибамни ёр кесмагин бекор,
Тақдир жиловин соҳиби дилда.

ЯХШИ ОДАМ

Ҳар неки яхшилик саналса хислат,
Менда гар топилса, шундайин одат.
Билинг, бу меники эмас, отамникидир,
Отам яхши эди, шудир ҳақиқат.

Ҳар ёмон одатки, менда курсангиз,
Умримни бесамар, саёз курсангиз.
Бу бари меники, мендан билингиз,
Отам яхши эди, бу сўз ҳақиқат.

Дунёда яхши кўп, яхшиси отам,
Отам яхши одам, бўлганди ҳар дам.
Вақт ўтиб афсусда билсам чинакам,
Отам яхши эди, шудир ҳақиқат.

Боламга боқиб гоҳ, хўрсинаман ҳам,
Бобонгга ўхшагин дейман ҳар қадам.
Отам яхши одам десин сени ҳам,
Отам яхши эди, бу сўз ҳақиқат.

ОХИРЗАМОН КЕЛМАЙДИ

Кўчамизнинг болалари,
Жуда қувноқ чиқдилар.
Томларга тош отишда,
Бизлардан ҳам ўтдилар.
Буни кўриб кексалар,
Охирзамон дейдилар.
Интернетда айтган деб,
Бунга аста кўндилар.
Масжидда имом почча,
Панд насиҳат қилади.
Китоб ўрни токчада,
Ёшлар қулоқ илмайди.
Замон тезкор замон-да,
Ахборот келар кунда.
Шунда ҳам ёмон хабар,
Тез тарқалар жаҳонда.
Яхши ишлар ҳамиша,
Парда ортида қолар.
Бизга ёқмаган бари,
Ёмондайин кўринар.
Шундай тезкор замонда,
Қалбни биров курмайди.
Бунга машин яратмай,
Охирзамон келмайди.
Ривоят бор кигобда,
Сендан яхшилик қолар.
Яхши амал дунёда,
Бир кун ҳокимлик қилар.

МУҲАББАТ АРМОНИ

Мажруҳи замон бўлдим, авжида куйди дилим,
Қувонч-қайғу бирдайин, бераҳим бўлди - фаним,
Олис - олисда қолди, висолга зор дамларим,
Муҳаббатим ўйласам, келар фақат дарду ғам,
Айрилиқ жиловини, тақдир тутган бўлса ҳам.

Қуёш меҳри тафтидан, ёритганда Ой осмон,
Юлдузлар ҳам чарақлаб, кўринар рўшно жаҳон,
Аммо қалбим зулматда, умримга келган қирон,
Муҳаббатга ошноми, вафосизлик ҳар қадам,
Муҳаббат хазон бўлди, жонимга жо бўлса ҳам.

Бахтим шўр экан нетай, сўнди умрим баҳори,
Сўйласа дил асрори, англар ким унинг оҳи ?
Кечалар ҳамроҳ менга, малакларнинг арвоҳи,
Муҳаббатга юз тутиб, шайдолик келтирди ғам,
Муҳаббат армон қолди, жоним фидо бўлса ҳам.

Ишқ қасрини қурмади, ҳеч кимса мендек ҳашам,
Энди - чи, вайрона - дил, мунисим дарду алам,
Ёдинг тарк этмоқ учун, неча бор ичдим қасам,
Очиқ қолган дафтарда, битилгани ғам-алам,
Умрим бир бевафога қурбон бўлган бўлса ҳам.

Дерлар: «Бўлма девона, йўқотдинг ҳою ҳавас,
Мунгли чиққан ҳар оҳанг, бу ҳали ушоқ эмас»
Ошиқ бўлган юракка айрилиқ сира сизмас,
Тупроққа кўмолмайман, ўтмишдаги дард ситам,
Айрилиқ жиловини, тақдир тутган бўлса ҳам.

ЁРИМ АТАЙИН

Моҳим, ҳамон қалбимда моҳи тобонсан,
Ноз ила маст этгувчи, гўзал зебосан,
Изларингдан сочилар, райҳоннинг иси,
Гулзор ичра хушбў-ю, гули танҳосан,
Жонимга жон бергувчи, ширин гуфторсан.

Мени кўп койир эдинг, ишқдан очсам гап,
Кўнгилга солиб ўзинг, ўтли муҳаббат,
Айрилиққа асло йўқ, ҳеч энди ҳожат,
Саодат оламида, унган - раъносан,
Висолга етдим десам, ҳар дам пинҳонсан.

Сенга қандай айтайин, топмасам тиним,
Нафасингдан жон олиб, урмаса дилим,
Ишқ ўтида ёнсаму, куймаса таним,
Муҳаббат боғига ўзинг боғбонсан,
Юракка нур физоси - мисли Офтобсан.

Кўйгил энди ноз этма, ёрим атайин,
Тақдиримга жисмингни, ёзиб битайин,
Ошиқлар ўқиб унда, кулсинлар майин,
Дил синашда тенги йўқ, аҳли доносан,
Худодод вафо кутган, аҳди пинҳонсан.

СУЙГАН ҚИЗЛАРИМНИ ...

Ўжарлик рашк ила қоришган замон,
Турмушда ҳаловат бўлмаса аён,
Фарзандлар эзилар, юраги гирён.
Тушунмай меъзонни, йўқотиб қўйдим,
Суйган қизларимни йиғлатиб қўйдим.

Азизим, аразин ўтказмоқ бўлди,
Гоҳи меҳр, гоҳ азоб ўтида қолди,
Мағрурлик ҳислари қалбимда сўлди.
Аламда бошимни алдоққа қўйдим,
Суйган қизларимни йиғлатиб қўйдим.

Ожизлик менга ҳам бегона эмас,
Ҳаётий хатойим балки арзимас,
Миннатлар олишга қўймайди нафас.
Инжиқ бир кимсага айландим - қолдим,
Суйган қизларимни йиғлатиб қўйдим.

Оддий бир иштиёқ ўйладим буни,
Кўринмоқ истарму турмуш устунни,
Чекиндим исёнлар тўқнашган куни.
Майлига ихтиёр топшириб қўйдим,
Суйган қизларимни йиғлатиб қўйдим.

Меҳрида адолат кўрмасам нетай,
Ё, Машраб сингари бош олиб кетай,
Қувончу - кулфатга маили дил тутай.
Ўтгувчи аламини тақдирга қўйдим,
Суйган қизларимни йиғлатиб қўйдим.

САРҲИСОБ

Хандон лабинг, нигоҳинг олди жаҳоним,
Шўх-шўх ширин сўзларинг,хуш этди ҳолим.
Барча сирлар устидан, узилди парда,
Орзулар оғушига кўмилди қалбим.

Кўрқар эдим ҳар нафас, мудом ҳижрондан,
Тасалли деб кўнгилга, йўқлардим шароб.
Латофатинг кўрдиму, жонбахш лабингдан,
Чанқоқ дилим кўзлади, чин оби ҳаёт.

Тарк айлама энди ёр, тақдирдан қочиб,
Аҳли вафолардан бўл, юрагим қучиб,
Бўлса сендек нозли ёр, умримга ҳамроҳ,
Яйрар кўнгилда ишқим, дил дилга кўчиб.

Ҳар қанчаки муҳаббат, қилди имтиҳон,
Ҳуснингга сен ҳамоҳанг, кўрсатдинг одоб,
Қолар умрим нақшида- михланиб бу он,
Бедор ўтган тунларга, бўлиб сарҳисоб.

ЎШАМАН

Маъюслик тутуни ортида кўриб,
Одатий ноз бу деб, сарҳуш бўлибман.
Орзулар оғуши - ўтида ёниб,
Ҳаё пардасини девор билибман.

Маъсум чехрангга маҳлиё бўлиб,
«Севгига дард битик», сезмай қолибман.
Айрилиқ қийноғин, азобин татиб,
Алданган юракни, қийнаб қўйибман.

Наздингда ҳисобин йўқотган сароб,
Умримдан нолимай куйиб бораман.
Бепарво дилингга садоқат солиб,
Севишга ундаган нодон боламан.

Хаёл кўзгусига нигоҳинг келиб,
Висол дамларини кўмсаб қоламан.
Умрим ҳам ўтди-ю, дарёдай оқиб,
Соғинчда мен ҳамон, ўша - ўшаман.

ЎЛИМНИ ИСТАМАС ДИЛИМ

Ўлим-фожиа. Бу хусусият шахс ҳаётининг қайта тикланмаслиги ва такрорланмаслиги билан белгиланади. Ўлимни бўйинга олишлик касалликдан ўзга нарса эмас.

Ғанимлар эгдилар, бу мағрур бошим,
Ҳасратга чўкдилар, қон - қариндошим,
Ҳаётдан тўйса-да, бу азиз жоним,
Ночорлик ўлимин истамас дилим.

Рақибмас нокаسدан келди бу савол,
Умидлар сўниши умримга завол.
Ноҳақлик қасдидан кўнгилда озор,
Бесамар ўлимни истамас дилим.

Кўнглимга ачиниб, битсам садоси,
На мансаб қулиман, на пул гадоси,
Балки, шу бўлдимни умрим хатоси,
Ғариблик ўлимин истамас дилим.

Билмадим, маликам қай кунга қолдинг,
Адолат истаб Сен, қайга бош урдинг,
Кимларнинг олдида ялиндинг - ёндинг,
Меҳрингдан ўлимни истамас дилим.

Кўз ёшинг ҳаққини қайтармай туриб,
Нокаслар фитнасин, фош этмай қўйиб,
Яхшилар бу ишдан, беҳабар қолиб,
Ожиз бир ўлимни истамас дилим.

КЕРАКМАС

Ҳаётимдан асло нолишим бекор,
Озурда дилимга юпанч керакмас.
Осмону - заминдан қидирдим ҳар ҳол,
Руҳимга муносиб Юлдуз кўринмас.

Қийналиб бахтимни излаганим рост,
Виждоним юракнинг амрида бўлди.
Гўзаллар ишқидан бўлолмай халос,
Умримнинг дафтари ҳасратга тўлди.

Ҳамиша ростликни қилиб ихтиер,
Эзгулик ишига, жон фидо бўлдим.
Ҳаёлга келмаган зарбадан безор,
Ёлғизлик дардидан армонга тўлдим.

Дунёнинг гамини кўтарай майли,
Тепамда дағдаға қилса ҳам осмон.
Судралиб қолсам ҳам синган қуш каби,
Ачиниб боқмангиз асло мен томон.

Ҳар неки бўлса ҳам тақдирдан билай,
Малҳамдан битарми қалбдаги яра.
Чорасиз қолганда узлатга кетай,
Нокас миннатига қолгандан кўра.

БИЛСАМ БАС

Нигоҳлар тўқнашди, қалбларда туғён
Фалокат қадримиз айлади хазон.
Айрилиқ дамлари иғволар сабаб,
Бевафо қисмат ҳам бўлди намоён.

Нечун сен ҳолингдан бермадинг хабар,
Дилгилинг келди ё кетганим замон.
Кўз ёшинг артими қалбингни силаб,
Ё мадор топмадинг, чекиб оҳ - фиғон.

Адаштирди мени - сенинг ёлғонинг,
Хатодан онт ичиб, бўйин товлади.
Тилим ҳам лол эди, тинглаб сўроғинг,
Ақлимни алдадинг, кўнглим доғлади.

Идроким олдида ким деган бўлдим,
Бу таънага борми, оқил бир жавоб.
Наҳотки севгидан разиллик кўрдим,
Билолмай юрагим, қилади хитоб.

Энди сен ростин айт, сабрим қолмади,
Хаёлинг олдими, ўзгача ҳавас.
Шубҳалар азоби, қалбим боғлади.
Менга сен ким эдинг, шуни билсам бас.

ТИЛАК

Турмушни тушунмас савдолари кўл,
Шодликда шод, ғамда ғамхона керак.
Ҳар юрак бир олам, маънолари куп,
Бу унга Оллоҳдан берилган безак.

Тақдирда неки бор барини териб,
Кимлар кулмайди, йиғламайди ким.
Қалб қийноқларин, айткиси келиб,
Дилга яқин киши қўмсамайди ким.

Шундайдир аслида беш кунлик дунё,
Адолат ҳамиша мадоринг бўлсин.
Борлигинг титратиб, тарк этса зиё,
«Ножинс» кимсаларга кунинг қолмасин.

Гоҳида аламдан дил этса фарёд,
Бир ўзи ҳаттоки, оламга сиғмас.
Дардини куйласа йиғлаб солиб дод,
Оҳини Оллоҳдан бошқаси билмас.

Ҳаётда барчага бир тилагим бор,
Ўксик дил этмасин одамни ҳеч дард.
Дардкаши бўлишсин чекканда озор,
Аёл - аёл билан, мардлар билан мард.

ЖОЙ ТАҢЛАР

Косонсой дарёсининг
Мафтункор соҳилида,
Хаёллар оғушида,
Оқар йўлин тикладим дилда.
Юртларни кезиб, сирларга туйиб,
Келар гоҳ сокин, гоҳо шовқинда.
Тоғ-тошларни кечиб, топганин ташиб,
Ташна дилни қондирар,
Ҳар ўнгу сўлда.
Табиат миннатин англаган бўлдим,
Оғир бу феълимиз обдон ўйладим
Дарёнинг кенг ҳавзаси бўйлаб,
Ватан танлаб одамлар,
Яшар, талашар, сарҳадлар тикар,
Улуғ неъмат қадрини билмай.
Тутолган жойини ўзники ўйлар,
Ердан-да, шу жойни ўз ҳаққи билар.
Қисқагина умрда ҳаққа даъвогар,
Кўнгилни оғритар, ўздан ҳам кетар.
Ҳаётга тўймасдан бу қора кўзлар,
Олдинроқ бу ҳаёт биздан зерикар.
Ҳаёт занжирини узганда ўлим,
Тинчгина жой танлар, бизга бошқалар.

Ў З И М

Ўзим билан ўзим қолганда ёлғиз,
«Англадим дардимни» куйлайди ҳофиз.
Ғам билан овора кўриндим ожиз,
Не қилай, бу ғамни оттирган узим.

Гоҳида ростликни қучоқлаб маҳкам,
Тилим ҳам дилимга санчади тикан.
Сўзларим ортидан келади алам,
Не қилай, бу тилни сийлаган ўзим.

Ўзимдан ўзим гоҳ ўтиб кетаман,
Ақлимга бўйсунмай айбдан тонаман.
Ўлигим, тиригим билмай қоламан,
Не қилай, айбларни орттирган ўзим.

Пуршитоб замонда ўзимдан қочиб,
Бораман, бораман, бораман шошиб.
Нотаниш йўлларда йўлга йўл қўшиб,
Умримни саргардон қилган мен ўзим.

Шеър ёзиб юрагим гоҳда ёзаман,
Қадрингиз қадрини излаб юраман.
Гиналар баҳридан бир-бир кечаман,
Дилимга тасалли бергувчи ўзим.

АЗИЗИМ

Азизим ! Мурудинг айт,
Борим, билмайин ўтдим.
Гуноҳим иқроор бўлдим,
Сўраб, ялиндим-ёндим.
Бор меҳримни юракдан,
Тўплаб куйладим-куйдим,
Фалокатлар бошимда,
Таъна - дашномда қолдим.
Кечир дедим жонгинам,
Сендан ўзга кимим бор.
Сен ҳам мени ташласанг,
Дунё бўлар менга тор.
Дердинг: «қилмишларинга
мен ҳам жавоб бераман,
Қаро этиб таъбингни,
Мағрур бошинг эгаман».
Менга қарши бир қадам,
қўёлмасдинг билардим.
Йиғлаб туриб дилимда,
Сени жондан севардим.
Шундан қарғишларинга,
Парво қилмай ўтардим.
Аразласанг лабингдан,
Соғинч билан ўпардим.
Энди эса айрилиқ,
Тўхмат жонга қасд қилди.
Эгилмаган бошимни,

Энди сенга кам билди.
Яна келдинг қошимга,
Кўзларингда жиққа ёш:
«Сизни кутқазмоқ учун,
Энди урай қайга бош».
Оҳ, азизам шунчалар,
Менга жонинг куйдими.
Ё билмадим бу ҳолат,
Видолашув сўнгими.
Сўрай дедим ўзингдан,
Соғинчданму бу алам.
Ё ачиндинг юракдан,
Кўнглинг бошқа бўлса ҳам.
Ҳолимга сен ачинсанг,
Умринга мен ачинай.
Гар сен ёнимда турсанг,
Зулмат қулфини очай.
Агар севсанг айтақол,
Вақт ғанимат билайин.
Қаро тунни тарк этиб,
Курашларга кирайин.
Қинғир фалак гардиши,
Этган бўлса бизни хор.
Уйғоқ ҳали идроким,
Толе бўлар бизга ёр.

УМР ГАШТИ

Чолу-кампир боришар, олдинма кейин,
Бечора чол ҳансирар, юргани сайин.
Халта ота қулида, бир қулда ҳасса,
Кампирга туюлдими, қария хаста.
Ана, -деди-хўжайин сақланг ўзингиз,
Айтмабмидим эртаёқ букир белингиз.
Кампирга бир хўрмайиб боқди ясама,
«Таъналаринг ҳақ, лекин, жаҳлим қўзғама».
Кампир англади дарров, қилди хижолат,
Чол дилида сўнмаган, ғайрат-шижоат.
Бу ибратда яна бир сабоқни кўрдим,
Кексаликда топган меҳр - чин бахтлигин билдим
Ҳаммага насиб этсин, шундайин юриш,
Кампир ёнида ҳамроҳ, умрнинг гаштин суриш.

СУКУТ

Майли сен гапирма, сақлагил сукут,
Баъзан маъноли бу, кўп гаплардан ҳам.
Дилинг куймасин, барини унут,
Хижолат жавоби шунда мужассам.

Ақлингдан далолат, эмас бу ҳолинг,
Айтар сўз бўлмаса - асли бу одоб.
Афсус, изтиробдан титрар ёноғинг,
Севги синовига беролмадинг тоб.

Майли сен, гапирма, сақлагил сукут,
Сукутдан тузукроқ гапинг бўлмаса.
Хиёнат алдови сирин маҳкам тут,
Кўнгиллар аламдан унсиз сўзласа.

Минг шукур билан ёд ол, ёруғ дунёда,
Бахтсизлик ҳамиша синайди одам.
Эҳтирос - ақли бўш туйғу аслида,
Фақат яхшиликка қўйгин сен қадам.

Майли, сен олдимда сақлагин сукут,
Сўлдирма ҳаётинг, кечма бахтингдан.
Руҳингни бўйсиндир, ажримини кут,
Севгидан воз кечиб, қилган аҳдингдан.

КЕКСАЛАР

Шаҳарни билмайман, қишлоқ жойида, А
Авалгидек, чолларнинг қадри қолмади.
Нуроний чеҳралар, нозик қалбидар, УМ
Зигирдек бўлсада ғайрат сулмади.

Сўз таъсир қилмаган, ёшларга ҳайрон, У
Тўпланиб сўзлашар, диллари зада.
«Тентакка насиҳат қилиш ҳам ёмон», УИ
«Кўй - дейди, бошқаси, - йўқдир аслида».

Кўтар - кўтар гаплар ўтди энди рост, У
Далиллар мақташи керак одамни.
Шунгада, чоллар ҳам ўзларига хос,
Эслашдан чарчамас ўтган дамларни. Т

Чийриқдан ўтказар ҳар бир сўзларни,
Шунинг чун кечгача турунт тугамас. УЖ
«Намозшом қазоси кутар сизларни!», И
Йўқловчи набира сабри чидамас.

Кексалик ҳаёти шундайдир балки, ИИ
Инжикдек кўринар, ёш ўтгач одам. ИИ
Маслаҳат сўрасанг улардан, билки, ИИ
Ўгитин оласан, унга бу малҳам. ИИ

СОЗ БИЛАН

Айб айламанг, юрагим тошиб,
Ҳасратимдан наволар битсам,
Муҳаббатдан шодалар тўқиб,
Куйламоқни дилга жо этсам.

Қалбим олган бебаҳо дилбар,
Тинглар бу кун кўнгил торимни,
Йўқса, жонон қайдан ҳам билар,
Ишқ ўтида куйган ҳолимни.

Учрашганда - висол онлари,
Дилим айтсам, сукутдан ўтмас,
Севдим десам, шаҳло кўзлари,
Ерга қочиб, сирини очмас.

Тарк айлашга беором дамлар,
Қалб сўрашни йўлин ўйладим,
Шундан, барча борлигим - ҳислар,
Куйга солиб, дил розим битдим.

Ёр йўлига чиқай соз билан,
Айтилган - ишқ изҳорим бўлсин,
Муҳаббатим ўтиб қалбидан,
Томирида қон билан оқсин.

ОШИҚЛИК

Ер узра кўнганда Инсон деган зот,
Ишқ дарди битилди ақлга кундош.
Шоир зоти борки ошиқ ҳолига,
Ачиниш руҳида битади ашъор.

Фозиллар ибратли ҳикматлар битар,
Ҳофизлар ишқ аҳли қалбин йиғлатар.
Машварат кўшқида донолар ҳатто,
Муҳаббат азобин қисматга қўшар.

Лек ҳамон ошиқнинг раҳнамоси йўқ,
Барбод бўлган диллар интиҳоси йўқ.
Ишқ касби бўлсада шунчалар оғир,
Ошиқ бўлмасликнинг иложи ҳам йуқ.

ХОТИРА

Яшил қирлар ортида,
Кўринади бир қишлоқ,
Тераклар соясида,
Висола жойи бор ўтлоқ.

Шамол, бўрон чоғида,
Кумушранг терак паноҳ,
Ишқ олови куйдирса,
Унга суянардим тоҳ.

Чиройида ёндирган,
Кизнинг дили сир-асрор,
Қалбим торлари таранг,
Қилолмасдим мен ошкор.

Бугун ўзга уйида,
Ёритади учирок,
Менга бергани уни,
Фақат бўлди дард, фирок.

Шафақлар ёйилганда,
Терак учи қарайман,
У ҳам эслаб, шу онда,
Кўз тикишин ўйлайман.

ТОҒЛИК ҚИЗГА

Тоғлик қиз бир нафасга,
Бергил менга ишқ фасли,
Олий истақ ишқимда,
Ўзни билдирмоқ асли.

Не иложки бугун сён,
Ўзга сарҳад - заминда,
Ишқ майдони дерлар кенг,
Бўлган ҳар бир замонда.

Тушган эдинг юртимга,
Балки, ўзга ҳавасла,
Ўзинг билмай ишқ қушим,
Солиб кетдинг қафасга.

Қирғизмисан ё тожик,
Ёки ўзбек париси.
Эъозлашади ишқни,
Тоғликнинг ёш қариси.

Илоҳийдир ишқимиз,
Бунга менда гумон йўқ,
Қондош билиб, аҳдимиз
Қўллар Оллоҳ, кўнглим тўқ.

САБР

Кўнгилнинг бебаҳо гавҳари - иймон,
Ҳақ йўлга элтувчи - ягона сарбон,
Илоҳий руҳимиз маскани дилда,
Эзгулик, ёвузлик ҳислари пинҳон.

Эзгулик ишига эришмас, танҳо,
Меҳнатнинг бирлиги жамоат тузар,
Бағоят баркамол инсон ҳам гоҳо,
Наздида мададкор кўрмоқни истар.

Шукрона айтиш ҳам, инъом бебаҳо,
Сабрли кишининг умиди сўнмас,
Керакмас, бировдан ранжимоқ асло,
Яхшию - ёмонлик жавобсиз қолмас.

Инсоннинг идроки олий мулкидир,
Дардига улардан топса гар қалқон.
Руҳини бенуқсон тутишга қодир
Бўлганлар, аламдан кўрмайди зиён.

САРСОНЛИК

Тонмайман, омадим кулди куп бора,
Ҳар неки истадим Худойим берди.
Лек, севгим қисмати, сарсон-овора,
Қалбимда ишончнинг олови сўнди.

Ёлгонлар юртида, ақлимдан кечиб,
Ҳукмимни тақдирга тутқазган бўлдим,
Дилимга армондан, аламни қучиб,
Ночорлик дардида кунимдан тўйдим.

Орзую - умидни оқламай севги,
Энг қиём паллада ташлади, кетди.
Қаловсиз ишқимни, тутуни ошиб,
Аччиқ бир ҳақиқат, нафасни тўсди.

Ишқ захридан бугун, хароба кўнгил,
Ғам кўрасидан-да, излайди нажот.
Элдан яшираман, оғринса ҳам дил,
Писанд қилмай фироқ, кўринаман шод.

ҒИЙБАТ

Такаббур деб бировни,
Биров гўрга туртади.
Тулкидек айёр биров,
Ёлғончидан утади.
Ғийбатчи ниғоҳидан,
Дил ортига қайтади.
Айбсизлар ҳам ёлғондан,
Айби бордай кетади.
Айбсиз одамни асло,
Тавба қилдирмоқ ёмон.
Айбдор кишига парво,
Қилмаслик ундан ёмон.
Сизни ёмон десалар,
Этманг дилингиз вайрон,
Эътиборда тутсалар,
Бўлинг сиз ҳам қадрдон.
Парво қилманг гапларга,
Ғийбат ҳам бир тушунча.
Шундай бўлар аслида,
Одам Инсон бўлгунча.
Бўлмасди уруш - жанжал,
Ҳамда турли қарашлар.
Ўйлашганда ҳар маҳал,
Ўзгани имкон қадар
Ҳар бир одам бир олам,
Ўзлигида қадри бор.
Қолмасди дарду алам,
Бўлса дилга эътибор.

Ч А К Ж И Ц Т Ч У Т

ТБКОЖИХ ЪМКУВЪ НЕДНЕСТНЕ НИШЕ
ТБКОЖЪ ТБКОЖЪ ОМКОЖЪ ЕТНО
* * *
ТБКОЖЪ КЪ ТБКОЖЪ ТБКОЖЪ
* * *

Адашган хамиша юради мағрур,
Куйиниб Сиз унга бермангиз сабоқ.
Алдовлар ортида тополмай сурур,
Пинҳона кўзига суртар у тупроқ.

* * *

Чекиниш одатмас, куйсада беун,
Дўстни ҳам ўзига қўймас яқинроқ.
Ишончу қувончга бетонадир у,
Ва на бир дардкаши, қилолмас сўроқ.

* * *

Унинг чун дунё бир- яралган кўзгу,
Ўзгалар қалбидан, у жуда узоқ.
Шунчалар хатодан англагани шў,
Шунинг, чун аламдан туради йироқ.

* * *

Ўзи билан ўзи қолгани макул,
Майли, у ақлидан қидирсин чироқ.
Фурур деб ўйламанг- ундаги туйғу,
Адашиб қўймангиз, Сиз унга тузоқ.

* * *

ЧИДТУВЪ НЕКОЖЪ НЕКОЖЪ ТИННИШЪ
МЪХ ВОЖЪ ОМРОЖЪ ЖЕДРОС НЕДНОСИ
НЕФРАТЪ ВА ХАРАКАТЪ
МЪХ БОЙЖЪ ДОЖЪ ВЪНКУЙ МЪВЪХ ОЖЪ

Т Ў Р Т Л И К Л А Р

Айбингни айтгандан бўлма хижолат,
Қалбига муносиб курсат адолат.
Хатони беғараз фақат дўст айтар,
Дўст йўлида сени, кутмас разолат.

* * *

Ҳар кимга дил очма хатога кўмиб,
Айби кўп одамнинг ҳоқими ҳам кўп.
Осмондан туманлар кетар ейилиб,
Руҳингда ўчмасин умид, олов - ўт.

* * *

Баъзи бир одамнинг гапи кўп бўлар,
Тиканли сўзлардан жароҳат келар.
Оғиздан чиққан сўз, ёвузлик бўлса,
Эгасин дилига тикан қўндираар.

* * *

Бемаҳал ниш олган оддий бир туйғу,
Умрингни уммонга элтиши мумкин.
Ақлингга эгалик қилганда жоду,
Лоаққал қалбингда иззатда тургин.

* * *

Яхшилик турмушни этади обод,
Ёмонлик кўнгилни қилади хароб.
Пушаймонлик дилга таскиндир, холос.
Эзгулук бўлмаса тотимас ҳаёт,

* * *

Турмушнинг ҳисоби ўлчови бахтдир,
Инсондан соядек қочиб юрса ҳам.
Нафрат ва ҳасаднинг қора кучлари,
Ҳар қадам йўлига тузоқ қўйса ҳам.

* * *

Телба бу қалбимни оғритиб қўйма,
Турмушга асло сен шубҳада боқма.
Муҳаббат шубҳадан топади завол,
Бошда азоб бериб. сўнг яна суйма.

* * *

Эзгу ҳар тилак ҳам яхши биламиз,
Аламу шодликка доим эгамиз.
Ҳар неки бўлса ҳам ҳаёт - деб, тотли,
Кунга бир, муносиб жома тикамиз.

* * *

Дўстлик муҳаббатдан камроқ учрайди,
Ардоқлаб - асрангиз юракдан, албат.
Самимий дўстликни ишонч қўллайди,
Дўстликнинг меваси фақат садоқат.

* * *

Ишқ йўли тиконли-қийин бўлса ҳам,
Ишқ савдоси дилни вайрон этса ҳам.
Бу дарддан Оллоҳга шукрона етар,
Ишқ тўрига тушмоқ насиб этган дам.

* * *

Улус ичра фидолик яхшига ёрдир,
Кечиримли кишида садоқат бордир,
Ўзгаларни билгувчи - ўздан хабардор.
Қоқилмаган дунёда фақат Худодир.

* * *

Гўзаллик, севгига баҳона, холос,
Оловли муҳаббат илоҳий туйғу.
Ҳаёт тергаса ҳам айбдорига хос,
Тарк этмас юракни то мангу уйқу.

* * *

Армон ва изтироб ҳар дам енма-ён,
Кувончга пешвоз бормоқ, ўзи бир кувонч.
Ёлгон соясидаги кувонч ортидан,
Келар охир-оқибат изтироб, армон.

* * * *

Изларим хаёлдан бирма-бир ўтди,
Яхши ҳам, ёмон ҳам ўтмишда қолди.
Пешонам кафтимга қўйиб ўйладим,
Неки мен бахт билдим, хиёнат кўрди.

* * *

Қора тун кундузга айланар-аён,
Шодлику қулфатда бўлади, поён.
Замон ҳасратидан маҳзун бўлишдан,
Ҳар кимга дил дарди, этмангиз баён.

* * *

Йўқотган нарсаларга ачинманг зинҳор,
Ўтмишнинг хатосига ғамда йўқ нажот.
Адашмаган, дунёда айтинг қайда бор?
Умрингизни эғовлаб, этмасин барбод.

* * * *

Дейдиҳар мағрурни юраги бир тоғ,
Димоғдор ҳамиша эгар устида.
Яна кимга дунё кўринади тор,
Нафаси бўғилар тупроқ тафтида.

* * *

Дунёнинг ишлари қизиқ, экан-да,
Ҳақ билан ноҳақлик тинч бермас кунда.
Ақлига муносиб топганлар қадри,
Кўғирчоқ бўлмайди, тақдир кўлида.

* * *

Муҳаббат ҳукмига таслим ҳамма ҳам,
Берса ҳам ҳатто у доим дарду ғам.
Чин инсон аслида севгисиз бўлмас,
Севгисиз Одамга ачингин ҳар дам.

* * *

Муҳаббат одамни гадо қилса ҳам,
Юракда вақт сайин ортади қадри.
Муҳаббат қудрати юксак бўлса ҳам,
Шарафдир ошиққа гадолик касби.

* * *

Қадрини талашган ёмон кўринар,
Иззатгалаб бўлма, дейди катталар.
Ўз иззат-ҳурматин билмасдан туриб,
Ўзини англарми ахир, бандалар.

* * * *

Умр баҳори утар, қолади ҳижрон,
Мангу роҳат истаб бўлмагин сарсон.
Камоли ҳаётда изтироб пинҳон,
Гул чирой очганда узади боғбон.

* * *

Журъат путур кўрар, еш утган ҳамон,
Бир кун юмушингга қолмасин товон.
Хазон қилма умринг, бўлса гар ҳали,
Сени тушунгувчи биргина Инсон.

* * *

Аслида бу дунё алдовдир фақат,
Яхшилик хислати улуг бир неъмат.
Яхшилик гўзаллик тимсоли бўлса,
Ёмонлик дунёда энг хунук иллат.

* * *

Аҳмоқ ҳам турса жим доно кўринар,
Доно ҳам кўп гапдан аҳмоқ кўринар.
Тинглашга лаёқат топган ҳар одам,
Ҳурматга лойиқу софдил кўринар.

* * *

Эзгулик яхшироқ гўзалликдан ҳам,
Инсонни дардига инсондир малҳам.
Бу фоний дунёда Инсон бўлишдан,
Мушкулроқ қасбу кор кўрмаган олам.

* * *

Ишқ шамоли бошни силагани дам,
Юракка қуяди пинҳона қадам.
Севгидек ширинлик йўқдир дунёда,
Ҳижрону оловда кўнгил ёнса ҳам.

* * *

Ҳаёт йўли узоқ, тўқ дами оздир,
Ҳар кимса ўзлигин билгани создир.
Яратиш, бузишми аслида касби,
Ўтмишу эртанинг жавоби бордир.

* * *

Ҳар инсон яшаса, дадил ва мағрур,
Эзгулик ишидан топса у сурур.
Ҳамиша ростликни қилса ихтиёр,
Ақлидир раҳнамо, қалби тўла нур.

* * *

Мулк эгаси бўлгин, талаби замон,
Борингта Оллоҳим баракот берсин.
Номус ҳам мулкингдир унутма ҳеч он,
Бойликдан номусинг юқори турсин.

* * *

Ҳар нарсага баравар етишиб бўлмас,
Икки дўстга тенг билиб, дил эриб бўлмас.
Янги дўстинг, эски дўстдан зал кўринса,
Билки, сенга ҳеч қачон чин дўст топилмас.

* * *

Бепарво бўлма сен, гафлатда қолма,
Жон фидо дўстлардан риштани узма.
Шодлик ато этмоқ - ноёб фазилат,
Кишига яхшилик қилишдан толма.

* * *

Афсус, ноумидлик ўткинчи бир ҳол,
Сен ҳали тириксан, дил узма зинҳор.
Олисни кўзлаб, қадамингни бос,
Ҳали кўринмаган, юлдузларинг бор.

* * *

Руҳингга эрк бериб йиғлама, кулма,
Дўстлар даврасида одобни бузма.
Энг яхши нарсалар келар инсондан,
Дилсўзи бўлгину таъмагир бўлма.

* * *

Орзуга тўймаган бунгача ҳеч зот,
Истаклар қалбингга бўлади қанот.
Фарахбахш умидлар туғилган заҳот,
Фаровон ҳаётга топилар сабот.

* * *

Ғам-алам қаттолга берманг эътибор,
Севинчу қайғунинг туйғулари бор.
Душманнинг ғами ҳеч шодлик келтирмас,
Андак умиддан ҳам куч олмоқ даркор.

* * *

Ҳардамки ночорсан, идрок бил сардор,
Бахтсизлар ҳар доим кўринар айбдор.
Хатарни ўйламоқ хавфдан ёмонроқ,
Умиддир - ҳаётда сабру куч, мадор.

* * *

Дилинг ҳеч куймасин қувонч, аламдан,
Яқинлар шод бўлса, шириндир жондан.
Оғир бахтсизлик ҳам узоққа бормас,
Дўстларинг ўз маҳал тутсалар қўлдан.

* * *

Юзта дўсттинг бўлсин, бир душман бўлгани ёмон,
Мунофиқни душманликдан ҳам дўстлиги ёмон.
Ёлғизлик яхшидир, ёлғон дўст сохта меҳридан,
Дўстингдан чиққан душман ёмондан ҳам ёмон.

* * *

Кимлардир қувонар, кимдир йиғлайди дилдан,
Чархпалак дунё, ўхшамас кунларга - кун ҳам,
Гоҳи адолат, гоҳ надомат тоши баланд,
Ҳаёт майдонини, нечун тенг кўрмас Олам.

* * *

Кўш эшик бу дунёда, умрни йўли узоқ,
Тонгдан яна тонг қадар, гир айланмоқ даркор,
Бунда ким ёниб юрар, ким қўяди тузоқ,
Ҳар юмушни соҳиби - эгасига гашти бор.

* * *

Армон билан изтироб, ҳар дам ёнма-ён,
Қувончга пешвоз бормоқ, ўзи бир қувонч.
Ёлғон соясидаги қувонч ортидан,
Келар охир-оқибат изтироб, армон.

ЖУФТИ ҲАЛОЛИМ

Санобарим,
Жону дилга баробарим.
Номусу орим, кўнгил баҳорим,
Бағримни тўлдирган, қалба ардоғим.
Шодлику ғамимда жонга мадорим,
Муҳаббат кўшикида ёнган чироғим.
Дилимга зеб берган, анвойи гулим,
Санобарим,
Жону дилга баробарим.

Онамдан фидолик меросин олган,
Мен тузган тақдирга бўйнини эккан.
Қон ютган кунларим, вафо кўрсатган,
Меҳрию, қаҳрини ич-ичга ютган.
Рашк ила йиғлатган жафокорим,
Вафо кўрмай ўксиган вафодорим.

Ортимдан ҳамиша овора ёрим,
Санобарим,
Жону дилга баробарим.

Мен қачон туғилдим, қайларда усдим,
Ким сабаб бўлди-ю, сенга унашдим.
Қолмади қиймати ва на зийнати,
Куз ёшларинг куриб, оғрийди дилим.
Кўп ўйлайман ўтган куним, изларим,
Дунё кезиб дилинга етмади қўлим.
Фанимат дер хаёл, бугунги куним.
Санобарим,
Жону дилга баробарим.

Бевафолик асли дунёнинг касби,
Фамда ҳеч бўлмаган, сарҳад сармоя.
Кунда бир дод солиб, йиғларсан балки,
Тобут кўриб, умрим, топса нихоя,
Биласан, кун сайин беқарор қалбим,
Дастидан тинмайин чўкар юрагим.
Айт-чи, шу аснода борми керагим,
Санобарим,
Жону дилга баробарим.

Не юртларда бўлдим, неларни кўрдим,
Оловдайин ёндим, гоҳида синдим.
Орзулар бағрида дарёдай тошдим,
Севилдим, севиндим, ишқ кўрдим-севдим.
Мен ўша-ўшаман, топмаган кўним.
Сен билган Худодод-бир кўнгли ярим,
Қароғимда ҳаргиз сўнмас чироғим,
Санобарим,
Жону дилга баробарим.

ҚАДРИЯТ

Сукротдан «дунёдаги энг қийин иш нима?» деб, сўралганда, «Инсоннинг ўз-ўзини билиши», - деб, жавоб берган экан. Дарҳақиқат, биз ҳаёт мазмунини қандай тушунсак, турмуш тарзимиз ҳам шу изга тушади.

Бўстонга кириб, захми тикон тотиб кўрдим,
Уммон сари борар йўлга кириб қолдим,
Бир лаҳзага дунё менга бердию ранг,
Хилват топиб, ҳасратларга раво бўлдим.
Бора - бора билар бўлдим, охири йўқ,
Ночор ожизу - зўрдир доим ўзига тўқ.

Хаёлимдан ўчмас сира бу хотирот,
Луқма борки, кимга ҳаром, кимга ҳалол,
Ҳою - ҳавас домида - инсонга ҳаёт,
Ҳар фитнаю ғавгода, биров нафъи бор,
Истакларни инсон учун, охири йўқ,
Ибрат бўлмас, энг яқини кийса - да кўк.

Яшар қўшни, қўшнисидан дилда гумон,
Етти авлод қўшни тутиб, билмас ҳамон,
Ажабланар дор остида кўрса уни,
Четда туриб шивирлашар, «Экан ёмон»,
Ўзни тутиб қайтса яна, гинаси йўқ,
Энди уни ҳаммадан ҳам дилгири кўп.

Эзулик чун дунёга келса-да инсон,
Ҳирсу ҳавас домида кезади сарсон,

Тупроқдан чиқибоқ, бузилганмидик биз?
Қачон меҳр - оқибатдан, тузилар замон,
Инсон қадри тенглигини ўйлаганлар кўп,
Ҳар қанчаки ўтса ҳам, бунга жавоб йўқ.

Малҳам билан қалб яраси даво топмас,
Ямалган нарсалар ҳеч аслига қайтмас,
Ночорга таъна қилма, бергин ширин сўз,
Эътибордан бошқаси, далда бўлолмас,
Бора - бора кўнар бўлдим, охири йўқ.
Инсон қалбин аямасдан отилар ўқ.

Инсонгагина эъзозлаб, «Кўнгил» берилган,
Фариштаю - малакларда бунга йўқ изн,
Кўнгил ато бўлганда Шайтонга бир дам,
Иккиланмай қиларди, Инсонга таъзим,
Оҳ, инсон бўлишни ҳам, меҳнатлари кўп,
Мукамал инсонликка, кўп ҳам даъво йўқ.

РАҚОБАТ

На макону на забону на насаб,
На мақому на дунёю на мансаб.
На камолу на калому на қалам,
На забону на жамолу ва на таъб.
На ишончу на қувонч ва на ғам.
На ақлу дониш ва на нури карам,
На қаноат, на маломат ва на гап.
На севги ортидан келгувчи алам.
Йўқ ҳеч бирда қудрат, ишққа рақобат,
Муҳаббат кўнгилда кўним топган вақт.

Чинорлар кўп эди боғда,
Ундан фақат бири қолди.
Келгани қўлида болта,
Кирди-ю кесди-ю кетди

Оҳ,бу кунга не тонг бўлди,
Шамол турса хазон тўлди.
Чўпонларга бўри ҳамроҳ,
Тулкини ҳам куни кулди.

Кўксим куйиб борар бундан,
Дилга дармон сўрай кимдан.
Мен айтмасам хабар кимдан,
Садоси йўк тилим куйди.

Қайсар бошим суқмай десам,
Бурилмайди ҳеч йўлларим.
Кўрмай утиб кетай десам,
Гуноҳга ботар кўзларим.

Ер қаттиқ-осмон йироқ,
Ҳар ишга ҳам бордир суроқ.
На виждон, на иймон ҳалол,
Қўлга дилим бўлмиш тузоқ.

ЙЎЛДА

Синглимни соғинчида, қишлоққа йўлим тушди,
Боғаро борар йўлда, маҳвашга кўзим тушди,

Салом берди одобдан, алик олдим шодимдан,
Унинг бу илтифоти, ҳуснидан ошиб тушди,

Синглимга етиб - етмай, бу кўнгил ҳукми битди,
Юракни ширин туйғу, шу ондан асир этди,

Ортга боқсам термулиб, изида равон кетди,
Ҳамроҳи борай десам, қўрқувим аро тушди,

Осмону - замин зебо, бошимда ёрқин фалак,
Ишқ ҳаваси ногаҳон, кўзимга юзин очди,

Исми ҳам маълум эмас, маконидан йўқ дарак,
Йўлда бу йўлиққан қиз, жонимга ғизо тушди,

Бу бахтни менга Худо, боғичра ато этди,
Дардеки дилга қўнди, мен билдим - дилим билди,

Тез энди етай дедим, синглимга - сирдошимга,
Синглимга бўлган меҳрим, соғинчдан ошиб тушди.

СУВИ ЗИЛОЛ СОЙ

Косонсой дарёси Сирдарёнинг ўнг ирмоғи бўлиб, Чотқол тоғ тизмаси тоғларининг музликлар ва қорлар қоплаган қисмидан Чилқудуқсой номи билан бошланади. Дарё шарқ ва жанубий-шарққа оқади. Косонсой дарёсининг узунлиги 154 км бўлиб, ҳавзасининг майдони 1650 км.кв.ни ташкил этади. Ўртача баландлиги - 2347м.

Косонсой дарёсининг юқори оқими кўшни Қирғизистон Республикаси ҳудудига тўғри келиб, Косонсой шаҳари яқинида дарё тоғдан чиқиб, водийда, жанубий йўналишда оқади, Тўрақўрғон туманига бориб, катта ёйилма ҳосил қилади. Дарё қор-музлик ва ёмғирдан тўйинади, сувининг деярли ҳаммаси суғоришга сарфланади. Косонсой дарё режимини тартибга солиш мақсадида Косонсой водийсининг торайган Ўртатўқай чуқурида (Қирғизистон Республикаси ҳудудида) Косонсой сув омбори барпо этилган бўлиб, у Фарғона водийсидаги дастлабки ҳисобланади. Тоғу тошларга урилиб турли минералларга тўйиб оқиб келадиган Косонсой дарёси сувининг шифобахш хосияти азалдан ана шундай иншоотлардан.

КУЁШ КОСОНСОЙДА КУЛИБ БОҚАДИ

Косонсой. Буюк Ватаннинг эрка гўшаси. Сеҳру жодуларга фарқ бўлган хушманзара табиати билан кўнгилларни мафтун этгувчи бағрикенг диёр. Бу юртда ҳар куни инсониятга ёруғлик бергувчи Куёш кечда мамнуният билан фарбга-тоғлар ортига ботиб, эрта тонгда яна Шарқдан кулиб чиқиб келиб, Еру осмон ўрталиғидаги ҳаёт қобиғини ривожга чорлайди. Қалби пок, эзгу ниятли киши-ларни руҳиятини баланд кўтариб, ярат-гувчига яқинлаштиради. Бу ёруғлик нопок кимсаларнинг башарасини ёритиб, эл

ичра кўз-кўз қилиб, қалбига гулгула солади. Шаҳарнинг қоқ ўртасидан кесиб ўтган Косонсой дарёси хушбўй тоғ ҳавосини эргаштирганча элга риск-насиба келтираётганидан мамнун. Тошлар орасига чуқур илдиз отган соҳил ниҳолларининг чангсиз покиза барглари жала, селлардан омон қолганига шукроналар айтиб қуёш нурларидан баҳра олиб яйрайди. Баҳор капалаклари енгил қанотларини ёйиб тунги шудринглардан покланаётган ниҳолларнинг япроқларидан бир-бир ўпаётгандай тез-тез жой алмашади. Ёлғизликдан соҳилга тушиб дардини ёйган бечораларга бу ерда фаришталар ҳамроҳ, улар сўзсиз мулоқотда бўлиб юпатади, дардини олади. Водийнинг беғубор ҳавоси, хотиржамлиги кишининг қалбига ўтади. Табиат ёйган пойандоз устида босилган ҳар бир қадам, юрак билан ҳамоҳанг танангизга куч бағишлайди, руҳингизни тетиклатиради. Кимларга сирдош бўлмаган бу жойлар. Ҳалокат ёқасига келган муҳаббат ҳасратларини, бевафо дунё ишларининг зулмидан парчаланган кўнгилларнинг қалб нидоларини тинглаб, уларга таскин берган, хотиротлар калитидир бу жойлар. Меҳрга ташна дилларда гул-чечаклар ундириб, яшашга, ҳаётдан завқланишга ундайди бу жойлар.

Бетакрор юртимнинг бебаҳо инсонлари ҳар тонг қуёшни меҳр ва муҳаббат билан ҳамжиҳатликда кутиб оладилар. Унга қарата шукроналар айтадилар. Қуёшга табассум билан боқадилар. Токи Қуёш бу юрт кишилари турмушидан мамнунлигини, шундай юртни Ватан қилгани

учун Оллоҳга ҳамду-санолар ўқиб, ҳаёт кечир-
ётганини ҳис этсин. Қуёш юрт келишлари қал-
бидаги оловни куриб, яна ва яна ҳаётни ёри-
тишга интилади. Кечда видолашув чоғида, бар-
ча ботиб бораётган қуёшни табасум билан куза-
тади. Тоғлар ортига ботаётган қуёшга кулиб
боқадилар. Кундалик ҳаёт ташвишларидан орт-
тирган чарчоқларни ундан яширадилар. Чунки
уни эртага яна келиши бор. Қуёшнинг вазифаси
фақат эзгулик келтириш. Шунинг учун унга
фақат ёруғ юз билан, кулиб боқиш лозим. Юр-
тим аҳли ҳамиша қуёшни кулиб қарши олади-
лар, кулиб кузатадилар. Қуёшни яширган тоғлар
соясиди намозшом бошланаркан, одамлар кун-
дузда орттирган шодлигу ғамларини тун билан
сирлашгани уй-уйларига қайтадилар. Олам су-
кунати бошланар гўё. Минг-минглаб юлдузлар
осмонни ёритиб, чексизликнинг улуғворлигини
кўрсатади. Юлдузларга қараб туриб, бизнинг
қуёш ҳам ўшаларнинг бири эканини тасаввур
қиламиз. Одамлар барча дард-аламларини тунга
ғарқ этиб, эрта тонгдан қуёшни кутиб олгани
кулиб уйғонадилар. Зеро, Қуёш Косонсойга
кулиб келади.

Косонсой табиатининг жозибали манзаралари турмушга файз, шукуҳ, мазмун бағишлайди. Бу ерда ҳаёт табиат хусусиятлари, маҳаллий удумлар, анъанавий маслакларни қамраб, инсоннинг бахт-саодати, оилавий осойишталик, табаррук кексалик ҳақидаги азалий орзуларни ўзида мужассамлаштириб давом этмоқда. Табиат билан узвий мулоқот қилиш, тўлақонли ҳаёт кечириш имконини беради. Тупроғи унумдор, шамолу Офтобга бағри очиқ адир-тепаликларда, тоғёнбағрида барпо этилган боғлар юртнинг гўзал табиатини такомиллаштириб ниҳоятда юксак поғоналарга кўтарганки, унинг кайфиятни яхшилайдиган, кунгилларга таскин берадиган баҳаво ҳосиятларини таърифлашга тил ожиз. Ички зиддиятлар, дил қаърига яширинган тажовузкор ҳислар гўзал табиат қўйнидагина инсон қалбини тарк этади. Шунинг учун ҳам Косонсой дарё-сойи соҳиллари ёз кунларида подий аҳлининг сайргоҳига айланали.

КУХНА ВА ҚАДИМ КОСОН

Жуғрофий шароити қулай, кўркамлиги ва табиий гўзаллиги билан мафтункор бўлган Косонсой шаҳрининг илк ривожланиш босқичи антик дунё даврига тўғри келади. Фарғона водийсининг шимолий минтақасида жойлашган бу шаҳар номи араб-форс тилларида битилган ўрта аср адабиётларида кўп тилга олинади. Косонсой шаҳрининг пайдо бўлиши ва ривожланиши, тарихий манбаларда анча маъхум ифодаланган. 1948 йили Косонсойда кенг масшабли қазинма ишларини олиб борган А.Н. Бернцшам, Косон Кушонлар давридан илгари барпо этилган бўлиб, водийдаги энг йирик шаҳар ҳисобланганлиги, қадимий қурилиш иншоотлари билан алоҳида ажралиб турганганлигини таъдид этади. У шаҳар

маказидаги шахристонда оташпарастлик динига хос ибодатхона - оташкада жойлашганлигини белгилайди (Бернштам А.Н., 1952, 233-244 бет.).

Бундан, «Зардуштийлик» дини юзага келишидан олдин ҳам қадимий Косон ўтроқ аҳоли манзилгоҳи бўлган деган хулосага келиш мумкин. Чунки, «Зардуштийлик» оташпарастлик дини эмас, у ваҳдоният (якка худочилик)га асосланган энг биринчи жаҳон дини ҳисобланади.

Зардушт яшаган ва «Зардуштийлик» номи билан аталадиган дин пайдо бўлган давр, Марказий Осиёда кўчманчиликка асосланган турмуш тарзи инқирозга учраши, ўтроқлик турмуши қарор топиши, суғориладиган деҳқончилик ҳамда чорвачилик, ҳунармандчилик тарақиётга юз тутиши, янги шаҳарлар, обод қишлоқлар бунёд бўлиши, ўтроқлик турмуши ҳар жиҳатдан афзал кўриниши билан характерланади. Косонсойда олиб борилган қазишма ишлари натижасида топилган «ибодатхона-оташкада» шаҳар ўша даврда ҳам мавжуд бўлганлигини тасдиқлайди. 1951-1983 йилларда собиқ иттифоқ Фанлар академияси Археология институтининг Ленинград бўлими илмий ходими профессор Ю. А. Заднепровский Косон шаҳрининг тарихий ёшини аниқлаш мақсадида «Муғқалъа» ёдгорлигида қазишма ишлари олиб борди. У Косон шаҳри Довонь подшолигининг пойтахти бўлган деган хулосага келди. (Заднеп-

ровский Ю.А., «Исследование древнего Касана», Москва, -1985, 232-233 бет.).

Ушбу маълумотларга асосланиб, Косон шаҳрининг илк ривожланиш босқичини милоддан аввалги VIII-IX асрларга даврлаштириш мумкин.

Шунинг учун Бернштам А. Н. Косон шаҳри Кушонлар даврида йирик ривожланган шаҳар бўлган, деб кўрсатмоқда. Бу маълумот Косон шаҳри Кушонлар давридан олдин ҳам мавжуд бўлганлигини тасдиқлайди.

Тарихий ҳақиқатларни сийқалаштириш ёки уни тескари қилиб кўрсатиш нуқтаи назарларидан узоқ турган бу олимларнинг холис фикрлари илмий далилларга асослангандир.

Айрим топонимик тадқиқотларда Косон сўзи Кушон сўзининг ўзгарган шакли бўлиб, асрлар давомида ш>с, у>а>о товуш ўзгариши юз берган деб ёзилади. Х.Ҳасановнинг ёзишича, «Кушон» сўзи аслида халқ номи бўлиб, Кошон-Кушон номининг ўзгарганидир (Х.Ҳасанов, «Ўрта Осиё жой номлари тарихидан». Т., «Фан», 1965.- б.48,68.). Бошқа баъзи бир манбаларда эса Косон қадимий Гуйшань шаҳрининг ўзгарган номи, деб ҳам келтирилган.

Академик Б.Ф. Фафуровнинг ёзишича, «Милоддан олдинги II-I асрлардаги Хитой йилномаларида Фарғона Довонь деб аталган. Довонь давлати тўғрисидаги дастлабки маълумотлар Хитой сайёҳи Чжан Цян номи билан боғлиқдир. Чжан Цян милоддан аввалги II аср-

да Марказий Осиёга саёҳати даврида Довон (Фарғона)га таъриф бериб, Гуннлардан ғарбда, Усуналардан жанубий ғарбда ва Конгюй (Хоразм) дан жануби-шарқда жойлашган худуд эканлиги, аҳолиси нисбатан ўтроқ ҳаёт кечирishi, деҳқончилик (шоли ва буғдой экиш) билан шуғулланиши, узум етиштириши ва беда («му-су») экилиши тўғрисида, гоятда қимматли маълумотлар қолдирган.

Фарғона водийсининг агроиқлимий хусусиятлари жуда қадим замонларданоқ ирригация иншоотларини куриш асосида суғорма деҳқончиликнинг тараққий этишига олиб келган. Шунингдек, довонликлар хўжалигида чорвачилик, айниқса, йилқичилик муҳим ўрин тутган. Фарғона отларига қизиқиш жуда катта бўлган. Хитойликлар уни «самовий отлар» деб аташган.

Чжан-Цян маълумотларига қараганда, Довоньда мустаҳкам аҳоли кўрғонлари бўлган ва Косон пойтахт шаҳар ҳисобланган. Бу даврда Довонь Хитой, Суғд, Бақтрия (Балх), Эрон, Ҳиндистон ва кўшни кўчманчи қабилалар билан савдо-сотик алоқалари олиб борган. Довонь давлати ниҳоятда қудратли ҳисобланиб, узоқ йиллар давомида босқинчиларга қарши уруш олиб борган. Жумладан, милоддан аввалги 104 йилда Хитой императори Довонь ерларини босиб олиш учун 60 мингли отлик кўшин юборади. Довонь халқининг қаршилигига дош беролмаган хитойликлар ортга қайтишга мажбур бўлади. Аммо кўп ўтмай яна

60 мингли отлиқ қушин ҳамда бир неча минглик пиёдалар билан бостириб келади. Бу гал ҳам довонликлар қўшни халқлар ёрдамида босқинчиларни ортга қайтаришга мушарраф бўладилар (Б. Ф.Фафуров, «Таджики», Москва 1972, 293-294 бет.). Академик Б. Фафуров шаҳар-қалъанинг халқа девори 2,4 км. бўлганлигини таъкидлайди.

Птоломей маълумотларига кўра, Шарқни Олд Осиё ва Ғарб билан боғловчи Буюк ипак йўлининг шимолий тармоғи (Марв-Чоржуй, Самарқанд-Фарғона) Фарғона ҳудудидан ўтган. Милоддан аввалги I асрда Фарғона водийси ўз даврининг кучли давлати ҳисобланган Кушон империяси таркибига кирган. Бу даврда ҳам Фарғона водийсининг энг йирик шаҳри ва маркази Косон (ҳозирги Косонсой) иқтисодий ва ижтимоий ҳаётда муҳим роль ўйнаган. Кушон империяси даврида водийда деҳқончилик ва чорвачиликдан ташқари ҳунармандчилик, пилла етиштириш, савдо-сотик ривожланган. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, йирик тадқиқотчилар, шарқшунос олимлар томонидан Довонь давлати ҳукмронлиги даврида ҳам, қудратли Кушон империяси даврида ҳам Косон шаҳри Фарғона водийсининг энг йирик шаҳри ва маркази бўлиб келгани эътироф этилган.

Кушон империясининг емирилишидан сўнг, IV аср охири V аср бошларида Фарғона водийси эфталитлар давлати таркибига кирган. Бу

даврда Косон шаҳрида кўшимча деворлар парпо этилиб шаҳарнинг мудофаа қудрати кучайтирилган.

VI асрнинг ўрталарида Жанубий Сибир, Шарқий Сибир, Мўғилистон, Еттисув ва Тянь-Шань ҳудудларида яшовчи, чорвачилик билан шуғулланувчи йирик кўчманчилар давлати Турк ҳоқонлиги таркиб топди. Тез орада бу ҳоқонлик Шарқий ва Ғарбий Турк ҳоқонлигига бўлинади ва Фарғона водийси Ғарбий Турк ҳоқонлиги таъсирида қолади. Кушон империяси «қалъалари» ўрнида Ахсикент, Куба (Қува), Новкент каби шаҳарлар юзага келади.

VIII аср бошларига келиб, Косон ўрнига иқтисодий-географик жиҳатдан бирмунча қулай бўлган Ахсикент, Фарғона водийсининг иқтисодий ва сиёсий маркази бўлиб қолди. Аммо Косон ўзининг мавқеи, ҳарбий салоҳиятини йўқотмаган. Шарқшунос олим В.В. Бартольд VIII-X асрларда ҳам Косон шаҳри Фарғона ҳукмронларининг пойтахти бўлган, деб таъкидлайди. Косонга Буюк Ипак йўлидан Хўжанд шаҳри орқали дунёнинг турли бурчакларидан карвонлар келиши йўлга қўйилган. (Бартольд В.В. «Географический очерк Мовароуннахра», Т.1.М., 1963.219-бет).

Маълумки, VIII-IX асрларда араблар Фарғона водийсини тўла истило қилади ва аҳоли ислом динига ўтади. Шу ўринда айтиш жоизки, Шоҳ Ҳаким Холиснинг «Сафедбулон қиссаси»да араб

истилоси даврида Косон Фарғона водийсини бошқариб турган ҳукмдорларнинг қароргоҳи бўлганлиги ўз ифодасини топган. Унда ёзилишича, Шоҳ Жарир бин Абдуллоҳ бошчилигидаги араб кўшинлари Кубо, Аҳси шаҳарларини эгаллаб Косонга юз тутганда, Косон ҳукмдори Шоҳ Ихшид ислом динига хайрихоҳлик билдириб, шаҳарни жангсиз топширишга қарор қилади ва бу қарорни арабларга етказиш учун бир гуруҳ шаҳар оқсоқолларини элчи сифатида юборади. Улар арабларни Чиндовулда кутиб олиб, Косон ҳукмдори қарорини етказди. Араблар шаҳарга жангсиз кириб келадилар. Шоҳ Ихшид эса ўз кўшини билан бориб, Заркентда кўним топади. Бироқ орадан сал вақт ўтиб, араб босқинчилари шаҳар аҳолисининг норозилигига дуч келади. Исломни халоскор дин сифатида қабул қилган, лекин унинг жорий қилинишидан моддий манфаат кўрмаган маҳаллий халқ ҳукмдорлар, расмий дин арбоблари шаҳар ўғил-қизларини асирликка олиб, қул ва канизликка айлантиришларидан газабланиб, Шоҳ Ихшитни шаҳарга қайтишга даъват этадилар. Натижада, ҳозирги Сафедбулон қишлоғи (Косон билан Заркент оралиғида Қирғизистон Республикасига қарашли қишлоқ) ҳудудида Шоҳ Жарир кўшини билан Ихшид кўшини ўртасида уруш юзага келади. Бу урушда араб кўшини қақшатқич зарбага

учраб, икки мингдан ортиқ саҳобалар қурбон бўлади. Шоҳ Жарир ўз туғини ҳам ташлаб қочади. Косон оқсоқоллари шаҳар дарвозаларини беркитиб, уни шаҳарга киритмайдилар. Кейин у нафақат Фарғона, балки бутун Тўронзаминдан чиқиб кетишга мажбур бўлади ва Мадинага яқинлашганда ўз сафдошлари томонидан ўлдирилади. Қиссадаги воқеалар гарчи бадиийлаштирилган бўлсада, бу маълумотлар В.В.Бартольд таъкидлаганидек, араб истилоси даврида Фарғона ҳукмдорларининг қароргоҳи Косон шаҳрида бўлгани, шаҳар қудратли ҳарбий истехкомга эга бўлганлигини тасдиқлайди.

IX-X асрларда Фарғона водийси Сомонийлар давлатининг иқтисодий жиҳатдан ривожланган ҳудудларидан бирига айланади. Фарғона водийсини (маркази Ахсикент) сомонийлардан Аҳмад Сомоний бошқаради. Косон сомонийлар даврида водийнинг иқтисодий ва маърифат марказларидан бири ҳисобланган. Жумладан, ўз даврининг авлиёси даражасида из қолдирган Жалолиддин Сомоний Косонда яшаган ва шу ерда вафот этган. Унинг Фузапоямазорда жойлашган бўлиб, устига Бухородаги Исмоил Самоний мақбараси андозасида обида тикланган. Аммо собиқ шўро даврида даҳил бузиб юборилган Ҳозир Фузапоямазор масжиди биноси сақланиб қолган..

Х аср охирларида Шарқий Туркистон, Етгисув ва Тянь-Шань олди ҳудудларида турли турк Қабилаларидан иборат кучли қорахонийлар давлати юзага келди ва Фарғона водийси унинг таркибига кирди.

Тарихий манбаларда кўрсатилишича, маркази Ўзган шаҳри бўлган Қорахонийлар даврида Косон Фарғона водийсининг молиявий-иқтисодий маркази бўлган. Бу ерда Қорахонийлар хазинаси сақланган. Тадқиқотчиларнинг хулосасига кўра, XI-XII-асрларда Косонда тангалар зарб қилинган.

1212 йили Фарғона водийсининг жанубий қисми Хоразм шоҳи Муҳаммад томонидан бошиб олинади. Шимолий қисми эса найманлар шоҳи Кучлук ҳукмронлиги остида қолади. Найманлар кейинчалик Чингизхонга (1220-1221 йиллар) ўз ихтиёри билан қўшилади ва Чигатой улуси таркибига киради.

XIV асрнинг иккинчи ярми XVI аср бошларига қадар Фарғона Темур ва теурийлар томонидан бошқарилди. Бу даврларда Фарғона пойтахти Ахсикент, Андижон бўлган бўлсада, Косон шимолий Фарғонанинг йирик ижтимоий, иқтисодий ва маданий-маърифий маркази бўлиб қолади. Тариқат илмининг билимдони, ислом оламида чарақлаган уч Аъзамнинг бири бўлган Маҳдуми Аъзам Косоний ўз даврининг етук алломаси эди. У XVI асрнинг биринчи чорагидан бошлаб Нақшбандия силсиласи сулукининг раҳбари бўлган. Шу даврдан бошлаб XX аср бошларига қадар, Нақшбандиядек бир улуг силсила сулукини Маҳдуми Аъзам Косоний авлодларининг намояндалари ўз замонларида орқама-кетин бошқариб келган. Бу ҳол тававвуф тарихида бошқа учрамайди. Сайид Аҳ-

мад Косоний-Махдуми Аъзам замонасининг улуг мутасаввуф олими ҳамда назариётчиси бўлиб, тариқат афзалликларини илмий ёндашиш орқали тарғибот қилган ва бу соҳада бир қанча асарлар ёзган.

Қадимий Косон «кўчманчи» ва «ўтроқ» маданиятлар тугашувидаги чегарада жойлашганлиги туфайли хунармандлар, ўтроқ деҳқонлар ва кўчманчилар учун йирик савдо маркази ҳисобланган. Шунинг учун ҳам Косон шаҳри водий пойтахти бўлмаган даврларда ҳам шимолий ҳудудларни бошқарувчи бекларнинг қароргоҳи ҳамда йирик савдо маркази сифатида уз аҳамиятини сақлаб қолган эди.

XVI асрдан бошлаб Фарғона водийсига, жумладан Косонсойга бошқа ҳудудлардан кўчманчи дашт, қипчоқларининг кириб келиши кучайди ва улар бўш жойларни ўзлаштириб, доимий яшаб қолдилар.

Қўқон хонлиги даврида Косонсойда хилма-хил хунармандчилик, айниқса, металлни қайта ишлаш асбоблари (пичоқ, турли ишлаб чиқариш воситалари, уй анжомлари) ясовчи, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари (пахта, дон, каноп) ни қайта ишловчи кичик-кичик устахоналар мавжуд бўлган. Хусусан, алак, беқасам, шойи ва атлас тўқишда косонсойлик хунармандлар водийда етакчилик қилган.

Ҳ.Ҳасановнинг ёзишича, яқин ўтмишда, ўтган асрнинг йигирманчи йилларида Косонсой шаҳрида йигирма етти мингдан ортиқ аҳоли яшаган. Бу ўша давр учун анча юқори кўрсаткич эди.

Шимолий Фарғонадаги аҳоли манзилгоҳларининг пайдо бўлиши ва ривожланиши бевос-

сита Косон ва косонликлар билан чамбарчас боғланган. Жумладан, Косонсой дарёси ҳавзасида жойлашган Қирғизистон Республикасининг Чотқол, Ала-Буқа туманлари ҳудудларидаги ерлар косонликлар томонидан ўзлаштирилган, қишлоқлар барпо этилган.

Истиқлолдан истиқболини топган Косонсой аҳли бу жаннатмакон диёрни чин бўстонга айлантириб, унинг узоқ ўтмишдаги мавқеини тиклаш орзуси билан нафас оладилар. XXУ асрдан ортиқ тарихга эга бу шаҳарнинг кўркамлиги кун сайин ошиб бормоқда.

Биз болаликда сой ёқалаб Косонсой шаҳридан Чотқол тоғларигача саёҳатга чиқардик, йўлда чорва боқаётган қирғиз оилаларига дуч келиб, меҳмон бўлардик. «Сортни болалари»нинг қорнини тўйғизиб, илиқ кузатиб қўйишарди. Ўрта Осиё тарихида ҳеч қачон миллатлар ўртасида уруш бўлмаган. Миллий мансублик ориятнинг энг таъсирчан хоссаларидан бири. Бунга тегиб кетилса, то ақл маслаҳатга етиб келгунча асаб ўз ишини қилиб қўяди. Бу эса инсонни қадрсизлантиради, барча инқирозларнинг инқирозидир. Қирғизистон Республикасининг бизга қўшни бўлган туманларида бўлиб ўтган воқеалар бунинг яққол далилидир. Ўзбекистондаги қариндошларининг таҳликага тушганларини айтишга сўз тополмайсан. «Қочоқлар» келиб ойлар давомида яқин қариндошлари уйларидан паноҳ топганларини эсламасликнинг иложи йўк.

ҮII-ҮIII асрларда Косонда савдо-сотиқ кенг ривожланиб, Косондан карвон йўллари бориб, Хўжанд шаҳрида Буюк ипак йўлига туташган.

Ота-боболар хоки қўйилган жой барчамиз учун муқаддасдир. Фарғона водийсида қабристон миллатларга ажратилмаган. Фотиҳага борган киши ётганларни барчасини баробар дуо қилади. Тирикликда ҳам бунга амал қилишимиз лозим. Қўшнини гами сени кувонтирмайди. Бас, шундай экан азалий қондошлик ришталарини янада мустаҳкамлашимиз ҳаётий заруриятдир. Инсоният бундан буён зиддиятларни муроса йўли билан ҳал этиш палласига кирди. Ҳеч бир миллат, халқ қай даражада ривожланмасин, бир ўзи инсоният орзусидаги ҳаётга эришолмайди. Биз яшаётган давр илгариги барча даврлар ижтимоий-сиёсий, маънавий-ахлоқий муҳитидан фарқ қилади. Эндликда ҳар қандай шакл-шамойилдаги миллий, диний қарашларда ўзаро ён бериб, муроса қилиб яшашга асосланган, ақл-идрок тантанасини амалда қарор топтириш даврига кирганимизни англаш вақти келди. Ер ягона уйимиз. Ақл қамраб ололмайдиган, ҳар нарсадан хабардор Тангри, Ерга инсониятни жойлаштирди. Уни асраб авайлаш, обод этишни бизга вазифа қилди. Бунга амал қилиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

МУНДАРИЖА

Муаллифдан.....	3
Она ер.....	6
Жондан азиз.....	8
Озодлик.....	10
Ўзбекистон.....	11
Қалқон.....	12
Дала тонги.....	13
Кутаман саҳар.....	14
Юрт мадҳи.....	16
Она.....	17
Фикр уйғонди.....	19
Насибам сенда.....	20
Маҳалла.....	21
Уйғониш.....	22
Ер бахти.....	23
Армон.....	25
Меҳнат.....	27
Маърифат.....	28
Табассум.....	30
Саодат йўли.....	31
Косонсой.....	32
Озор.....	36
Иқбол йўли.....	38
Шарпалар.....	39
Бегона.....	41
Наманган.....	42
Ишқ.....	43
Узига тан.....	44
Ёмон экан.....	45
Табиат.....	46
Умр безаги.....	47
Сен қулласанг.....	48
Нуқсон.....	49
Шукрона.....	50
Дўстим.....	51
Моҳим.....	52

Оила.....	53
Бешик.....	54
Богбон.....	55
Дафта лoла.....	56
Уйим бекаси.....	57
Кўнгил.....	58
Тонаман.....	59
Нидо.....	60
Сабот топдим.....	61
Билим.....	62
Шубҳа.....	63
Сендек юлдуздан.....	63
Кўшни қизга.....	64
Туй.....	65
Пинҳон экан.....	66
Кечинмалар.....	67
Она диёр.....	68
Азалий жумбоқ.....	69
Эслаш.....	70
Отамни эслаб.....	71
Биламан.....	72
Гўзал.....	73
Сингил.....	74
Кечир.....	75
Хаёл.....	76
Ишора.....	77
Баҳор.....	78
Эй, ҳаёт!.....	79
Онажоним йўқ мени.....	80
Дўст билан сийла.....	81
Ҳар дам эслайди.....	82
Ёр келди.....	83
Парда танлаган аёл.....	84
Чарчадим.....	85
Чумоли.....	85
Номус орингни.....	86
Гўзалсан.....	87
Доғ.....	87

Кетдинг.....	88
Ишонч.....	89
Ирода.....	90
Нур - ҳаёт.....	91
Нола.....	92
Совчи.....	93
Соҳилдаги ишқ.....	94
Сўраманг.....	95
Қадрият.....	96
Олат.....	97
Гуфтор.....	98
Бемор.....	99
Кўрмадингиз баҳорим.....	100
Ҳолат.....	102
Ҳаёт курки.....	103
Жанжал.....	105
Насибам кўрдим.....	106
Ажралиш.....	107
Дилни айирма.....	108
Билдим.....	109
Саҳродек бир гап.....	110
Ўзинг бўлиб қол.....	111
Саодат йўли.....	112
Қадрини билгин.....	113
Мусибат.....	114
Ер бахти.....	126
Ёт бўлсин.....	127
Дил изҳори.....	128
Руҳафзолик.....	129
Ҳовли.....	130
Шайтон.....	131
Сенсан.....	132
Фойдали кўринсанг.....	134
Сўлмас.....	135
Ватан севгиси.....	136
Изҳор.....	137
Таажжуб.....	138
Ном.....	139
Шивирлар такрор.....	141

Фирок.....	142
Давлатинг.....	142
Ғапирсин кузлар.....	143
Қайтмайди.....	144
Дилда.....	145
Яхши одам.....	146
Охирзамон келмайди.....	147
Муҳаббат армони.....	148
Ёрим атайин.....	149
Суйган қизларимни	150
Сарҳисоб.....	151
Ўшаман.....	152
Ўлимни истамас дилим.....	153
Керакмас.....	154
Билсам бас.....	155
Тилак.....	156
Жой танлар.....	157
Ўзим.....	158
Азизим.....	159
Умр гашти.....	161
Сукут.....	162
Кексалар.....	163
Соз билан.....	164
Ошиқлик.....	165
Хотира.....	166
Тоғлик қизга.....	167
Сабр.....	168
Сарсонлик.....	169
Ғийбат.....	170
Тўртликлар.....	172
Жуфти ҳалолим.....	179
Қадрият.....	181
Рақобат.....	183
Йўлда.....	185
Суви зилол сой.....	186
Қуёш Косонсойда кулиб боқади.....	187
Кўҳна ва қадим Косон.....	191

3800 *Сифат*

ХУДОЙБЕРГАН ИСАБОВ

МУҲАББАТ ВА НАФРАТ

ШЕЪРЛАР

(ЮРТ ҲАҚИДА ҶҲЛЛАР)

Мухаррир: Мусохон Акмалов
Дизайнер: Собитхон Абдуҳамитов
Мусаххих: Муҳаммадхон Акрамов

Теришга 2013 йил 1 майда берилди. Босишга 2013
йил 2 июнь куни рухсат этилди. Бичими 60x84, 1/16.
Шартли босма тобоғи - 13 Нашриёт ҳисоб тобоғи - 13.
Journal Uzdek гарнитураси. Офсет усулида чоп этилди.
Адади 1000 нусха. № 229 сонли буюртма.
Баҳоси келишилган нарҳда.

«Наманган» нашриёти. Наманган шаҳри,
Навоий кўчаси, 36-уй

Китобнинг оригинал макети «ЗАКОВАТ» НАШРИЁТ
УЙИ МЧЖ матбаа бўлимида тайёрланиб, шу бўлим
босмаҳонасида офсет усулида босилди.

Корхона манзили: Косонсой шаҳри,
Чорбоғ кўчаси, 17-уй.